

WEST-VLAANDEREN WERKT

West-Vlaanderen in 1993:

ekonomisch overzicht

jaarverslag GOM-West-Vlaanderen

publikaties WES

WES

2.1994 • 36e Jaargang • Tweemaandelijks uitgave • Verschijnt niet in juli en augustus

BELGIE, TELEGATEWAY VAN EUROOPA

NETWERKEN BOUWEN IS ONS VAK!

Commerciële Dienst Brugge
Rijselstraat 1
8200 BRUGGE-2 ST.-MICHIELS

Tel.: (050) 40.04.25
Fax: (050) 39.37.99

BELGACOM

Commerciële Dienst Kortrijk
Wolvenstraat 23
8500 KORTRIJK

Tel.: (056) 24.85.88
Fax: (056) 20.04.27

WES

West-Vlaanderen Werkt

Tweemaandelijks uitgave
Verschijnt niet in juli en augustus

2.1994

Nummer 160 - 36e Jaargang

54
Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen

55
Evolutie van de economische sectoren

69
Werkloosheid en grensarbeid

73
Zeehavenverkeer en luchtvaart

77
Huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur

83
Jaarverslag GOM-West-Vlaanderen 1993

107
Subsidiërende bedrijven

108
Bijlage: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling,
30 juni 1983 - 30 juni 1992

110
Publikaties WES 1993

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Abonnement 1994:
450 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto kaft
MBZ
Windturbinepark,
Zeebrugge

Beschermkomitee
Baron P. van Outryve
d'Ydewalle,
Ere-gouverneur,
Ere-voorzitter WES
De heren H. Smissaert (†),
P. Monballyu (†) en
H. De fauw (†),
Ere-voorzitters
Raad van Beheer WES
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redaktiekomitee
De heren L. Bockstaele,
A. Calus, P. Claerhout
G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Kerckaert,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys,
P. Van den Avenne,
N. Vanhove

Redaktiesekretaris
B. De Proost

**Redaktiesekretariaat en
publiciteitsvoorwaarden**
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Andries (Brugge)

BEVOLKINGSEVOLUTIE IN WEST-VLAANDEREN

Elk jaar voert de GOM-West-Vlaanderen een enquête uit bij de gemeentebesturen betreffende het verloop van de bevolking en diverse componenten ervan. Deze gegevens dragen een voorlopig karakter en dienen enkel om een beeld te krijgen van de recente evolutie van de bevolking in afwachting van de publikatie van cijfers door het Rijksregister.

De voorlopige gegevens tonen dat de bevolking in West-Vlaanderen gedurende 1993 toegenomen is met ongeveer 2.900 eenheden. Het jaar voordien bedroeg de bevolkingstoename 4.666 personen. De minder sterke aangroei had betrekking op alle Westvlaamse arrondissementen.

De arrondissementen die de grootste groei noteerden in absolute cijfers waren Brugge (+810) en Oostende (+760). De aangroei was het zwakst in het arrondissement Ieper (+30).

Het natuurlijk akkres beliep in West-Vlaanderen ongeveer 1.460 personen.

De bevolking in West-Vlaanderen nam in 1993 toe met ongeveer 2.900 eenheden. Het jaar voordien bedroeg de bevolkingstoename 4.666 personen. De verminderde aangroei was kenmerkend voor alle Westvlaamse arrondissementen.

Dit was het resultaat van circa 13.250 geboorten en 11.790 sterften. In 1992 bedroeg het natuurlijk akkres nog 2.445 personen.

Alle Westvlaamse arrondissementen vertoonden een dalende natuurlijke aangroei in vergelijking met het jaar voordien. Het arrondissement Kortrijk noteerde het grootste natuurlijk akkres (+650). Het natuurlijk akkres was negatief in het arrondissement Oostende (-70), te wijten aan de stad Oostende (-200), en in het arrondissement Veurne (-30).

Ook het migratiesaldo voor de provincie West-Vlaanderen nam af in 1993 (+1.440). In 1992 was er immers een inwijkingsoverschot van 2.221 personen.

Het migratiesaldo was beduidend positief in de kustarrondissementen Oostende (+830), Brugge (+560) en Veurne (+370). De arrondissementen Kortrijk (-250) en Ieper (-160) hadden af te rekenen met een uitwijkingsoverschot.

Tabel 1

Komponenten van de bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen gedurende 1992 en 1993 (voorlopige cijfers)

Arrondissement	Geboorten		Sterften		Natuurlijk akkres		Migratiesaldi		Totale groei	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993
Brugge	3.256	2.983	2.651	2.730	605	253	700	555	1.305	808
Diksmuide	603	590	472	499	131	91	24	10	155	101
Ieper	1.339	1.347	1.048	1.153	291	194	- 48	- 163	243	31
Kortrijk	3.478	3.422	2.800	2.769	678	653	- 36	- 254	642	399
Oostende	1.537	1.602	1.560	1.673	- 23	- 71	989	831	966	760
Roeselare	1.698	1.627	1.329	1.408	369	219	54	2	423	221
Tielt	1.101	1.079	839	926	262	153	- 12	86	250	239
Veurne	727	601	595	629	132	- 28	550	372	682	344
West-Vlaanderen	13.739	13.251	11.294	11.787	2.445	1.464	2.221	1.439	4.666	2.903

Bron: Enquête GOM-West-Vlaanderen bij de gemeentebesturen.

EVOLUTIE VAN DE EKONOMISCHE SEKTOREN

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen

De evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid is één van de indicatoren die weergeeft hoe het met de conjunctuur gesteld is. Het Rijksinstituut voor de Sociale Zekerheid publiceert op 30 juni van elk jaar gegevens daaromtrent. Tabel 1 toont de evolutie over de laatste jaren.

Tabel 1
Evolutie van de bezoldigde
werkgelegenheid in West-Vlaanderen

Jaar	Aantal	Aangroei
1988	326.069	
1989	337.452	+ 11.383
1990	345.547	+ 8.095
1991	346.180	+ 633
1992	344.905	- 1.275

Bron: RSZ, telling op 30 juni van het respectievelijke jaar.

Op 30 juni 1992 waren er 344.905 bezoldigden in West-Vlaanderen. Dit betekende een daling met 1.275 eenheden of 0,4%. Hiermee komt een einde aan de stijgende trend van de laatste jaren.

Waar West-Vlaanderen in 1992 een lichte achteruitgang van het aantal bezoldigden kende (tabel 2), greep er een geringe aangroei plaats in het Vlaamse Gewest (+0,3%) en het Rijk (+0,2%).

De daling in de provincie komt op naam van de twee belangrijkste arrondissementen, Brugge (-0,7%) en Kortrijk (-1,8%). Deze twee arrondissementen vertegenwoordigen tesamen meer dan de helft van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen. De daling in het arrondissement Kortrijk is

Tabel 2

Evolutie van het aantal bezoldigden, 30 juni 1991 - 30 juni 1992

Arrondissement	1991	1992	Aangroei	Procentuele evolutie
Brugge	86.164	85.584	- 580	-0,7
Diksmuide	9.685	9.764	+ 79	+0,8
Ieper	26.419	26.502	+ 83	+0,3
Kortrijk	101.221	99.409	-1.812	-1,8
Oostende	35.337	35.399	+ 62	+0,2
Roeselare	46.950	47.026	+ 76	+0,2
Tielt	25.634	26.239	+ 605	+2,4
Veurne	14.770	14.982	+ 212	+1,4
West-Vlaanderen	346.180	344.905	-1.275	-0,4
Vlaamse Gewest	1.755.401	1.759.858	+4.457	+0,3
Het Rijk	3.152.194	3.158.921	+6.727	+0,2
Westhoek	50.874	51.248	+ 374	+0,7

voor een deel te wijten aan een wijziging in de geografische registratie van de interim-arbeid. In de overige arrondissementen was er een aangroei, zij het doorgaans zeer gering. De beste resultaten werden geboekt in de arrondissementen Tielt (+2,4%) en Veurne (+1,4%).

Tabel 3 maakt een onderscheid naar sektor. De lichte daling van de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen in 1992 is te wijten aan de sektor 'industrie en energie' (-2,3%). De bouwnijverheid kende een achteruitgang (-0,6%), in tegenstelling tot vorig jaar toen er een aangroei was met

1,9%. In de handel- en dienstensektor was er een toename met 0,7%. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was de daling in de 'industrie en energie' ongeveer even groot. De tewerkstellings-evolutie in de bouw en in de handel en diensten was er echter iets beter (tussen 1 en 2%).

Voor de industrie- en energienijverheid hadden alle arrondissementen af te rekenen met een stagnatie of een daling. De arrondissementen Brugge (-5,7%) en Roeselare (-3,9%) waren het ergst getroffen.

De bouwsector wordt gekenmerkt door grotere schommelingen in de evo-

Op 30 juni 1992 telde West-Vlaanderen 344.905 bezoldigden in West-Vlaanderen. Dit betekent een daling met 1.275 eenheden of 0,4%. Hiermee komt een einde aan de stijgende trend van de laatste jaren.

Tabel 3
Evolutie van het aantal bezoldigden naar sektor, 30 juni 1991 - 30 juni 1992

Arrondissement	Industrie en energie		Bouw		Handel en diensten	
	Absolute cijfers	Procentuele evolutie	Absolute cijfers	Procentuele evolutie	Absolute cijfers	Procentuele evolutie
Brugge	- 1.160	-5,7	-321	-6,5	852	+1,4
Diksmuide	- 60	-2,3	11	+0,9	135	+2,3
Ieper	- 15	-0,2	108	+4,8	- 2	-0,0
Kortrijk	- 618	-1,5	- 42	-0,6	-1.166	-2,2
Oostende	21	+0,5	- 23	-1,1	81	+0,3
Roeselare	- 767	-3,9	- 28	-0,9	857	+3,6
Tielt	40	+0,3	177	+8,6	383	+4,0
Veurne	- 38	-1,4	- 17	-1,8	259	+2,4
West-Vlaanderen	- 2.597	-2,3	-135	-0,6	1.399	+0,7
Vlaams Gewest	-11.937	-2,3	1.938	+1,7	13.946	+1,3
Het Rijk	-19.133	-2,5	2.099	+1,1	23.328	+1,1

lutie van het aantal bezoldigden. Zo was er een redelijke aangroei in de arrondissementen Tielt (+8,6%) en Ieper (+4,8%). Het arrondissement Brugge daarentegen kampte met een merkbare inkrimping (-6,5%).

De handel en diensten hielden in vele arrondissementen de tewerkstelling op peil. In het arrondissement Kortrijk

was er een daling in deze sektor (-2,2%), statistisch van aard en te verklaren door een wijziging in de geografische registratie van een aantal interim-werknemers.

Wanneer men de 43 Belgische arrondissementen rangschikt in dalende volgorde volgens de evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in 1992 preste-

ren de Westvlaamse arrondissementen eerder slecht. Enkel het arrondissement Tielt doet het nog behoorlijk met een vijfde plaats. Het arrondissement Brugge bevindt zich op de achtendertigste plaats. Wanneer de periode 1983-92 wordt beschouwd zijn het alleen de arrondissementen Brugge en Oostende die betrekkelijk slecht scoren.

RVA Opleidingscentrum Wevelgem.

P. Holderbeke, Kortrijk

Enquête over de industriële tewerkstelling in West-Vlaanderen 1993

In afwachting van de publikatie van de RSZ-gegevens en teneinde tijdig op de hoogte te zijn van de evolutie van de industriële tewerkstelling (periode 31 december 1992-31 december 1993) organiseerde de GOM-West-Vlaanderen naar jaarlijkse gewoonte een enquête bij de Westvlaamse industriële bedrijven met een tewerkstelling van 5 of meer personen.

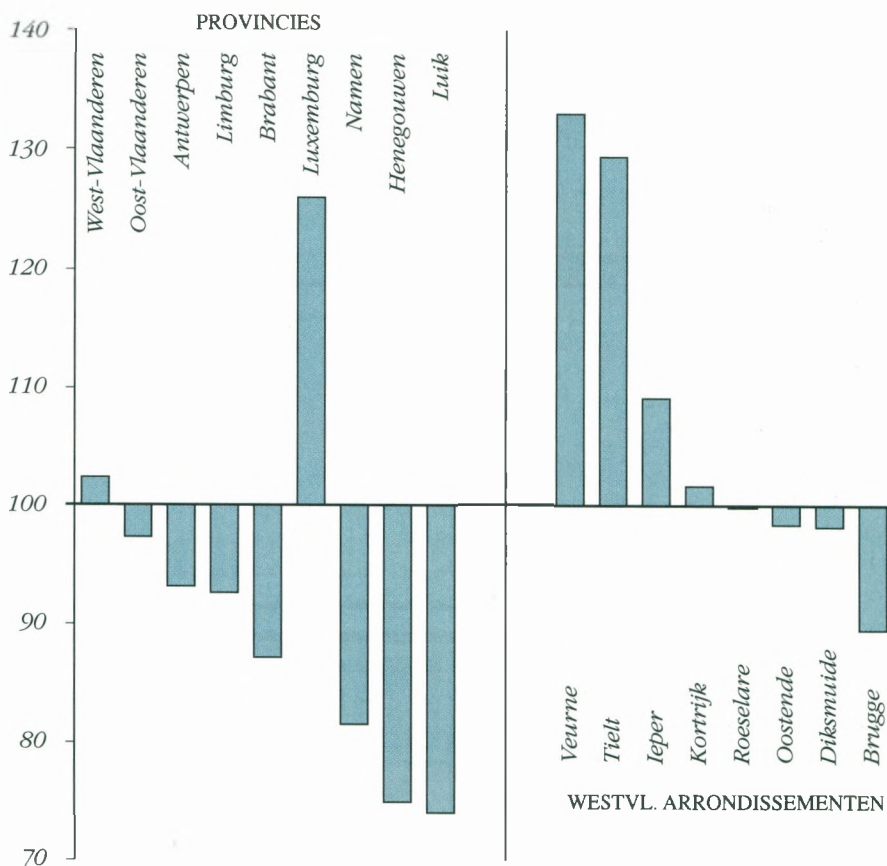
De respons bedroeg 847 bedrijven die eind 1992 een tewerkstelling vertegenwoordigden van circa 79.600 personen, zijnde 77,8% van de bezoldigde tewerkstelling in de Westvlaamse industriële bedrijven met 5 of meer tewerkgestelden en 74,7% van de totale bezoldigde industriële tewerkstelling in West-Vlaanderen. De enquêteresultaten werden geëxtrapoleerd (op de totale populatie van industriële bedrijven van 5 of meer tewerkgestelden) naar grootteklasse en sektor. Hierbij werd logischerwijze rekening gehouden met het verlies aan arbeidsplaatsen (circa 980 personen) tengevolge van de sluiting van een aantal ondernemingen in 1993.

De resultaten van de enquête hebben dus betrekking op de ondernemingen die eind 1993 nog actief waren. De hierna vermelde evolutie van de tewerkstelling dient te worden aangevuld met het voormelde verlies aan arbeidsplaatsen tengevolge van sluitingen.

De bezoldigde tewerkstelling in de Westvlaamse industriële bedrijven (met tenminste 5 werknemers) is in 1993 voor het vierde achtereenvolgende jaar achteruitgegaan. De daling bedroeg ongeveer 2.800 eenheden (-2,8%).

De vermindering van de industriële tewerkstelling (bedrijven met tenminste 5 werknemers) had betrekking

*Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in de industrie (inclusief energie), juni 1983 - juni 1992 (30 juni 1983 = 100)
bron R.S.Z.*

op alle sectoren. De metaalnijverheid was het ergst getroffen (-1.660 werknemers of -4,9%). De daling was ook voelbaar in de textielsector (-610 of -3,0%), de houtnijverheid (-270 of -2,4%) en de confectie (-190 of -2,9%). In de voedingsindustrie, de keramische en de overige nijverheid was er een minieme terugloop (-0,1 à -0,2%).

Kleine bedrijven uit de industrie met 5 tot 20 personeelsleden kenden een stabilisatie van de tewerkstelling (+40 of +0,3%). In de middelgrote industriële ondernemingen was er daadwerkelijk

een terugloop van het aantal tewerkgestelden (20 tot 50 werknemers: -190 of -1,4%, 50 tot 100 werknemers: -360 of -2,4%, 100 tot 200 werknemers: -460 of -3,1%, 200 tot 500 werknemers: -400 of -2,0%).

De vermindering van de tewerkstelling greep vooral plaats in de grote bedrijven. Ondernemingen die 1.000 personen of meer tewerkstellen kenden een achteruitgang van de tewerkstelling met 960 eenheden (-5,3%). Bedrijven met 500 tot 1.000 werknemers kenden een inkrimping met 440 tewerkgestelden (-5,6%).

Gemeentekrediet

MET MIJN BANK KOM IK VOORUIT.

Konjunkturele situatie van West-Vlaanderen in 1993

Teneinde enig inzicht te hebben in de conjuncturele situatie van West-Vlaanderen kan sinds 1993 een beroep worden gedaan op de provinciale conjunctuurindikatoren van de Nationale Bank van België (NBB). De berekening van deze conjunctuurindikatoren gebeurt op basis van informatie verkregen uit de maandelijkse conjunctuurenquêtes die reeds geruime tijd worden uitgevoerd ten behoeve van de nationale conjunctuuranalyses. Voor de berekening van de conjunctuurindikatoren kon dan ook worden teruggegaan tot het jaar 1982. De maandelijkse bedrijfsenquêtes bevatten kwalitatieve vragen (naar tendensen en beoordelingen) voor de beschouwde maand en vooruitzichten voor de volgende drie maanden inzake onder meer produktietempo, verkoopprijzen, bestellingen,...

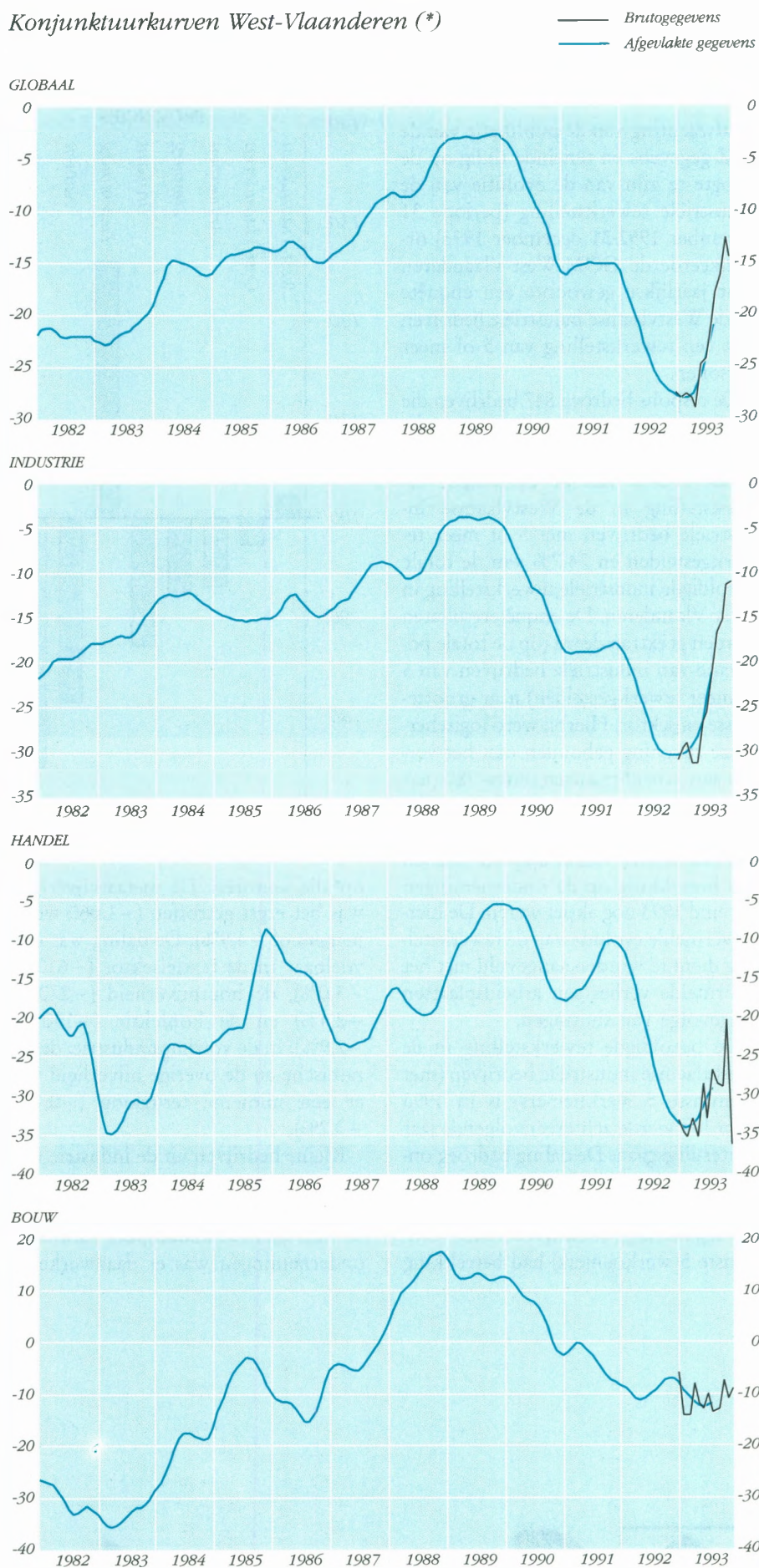
Vooraleer de resultaten van de conjunctuuranalyse voor West-Vlaanderen te bespreken is het wenselijk te wijzen op een aantal verschillen tussen de nationale en de nieuwe subregionale conjunctuurkurven.

Voor eerst worden de subregionale gegevens enkel door de NBB verspreid op een geaggreerd niveau; met andere woorden voor de bedrijfstakken industrie, bouw en handel (aangevuld met een globale indikator). Publikatie van produktinformatie (zoals bij de nationale conjunctuuranalyse) is niet relevant op subregionaal niveau, gezien de concurrentie voor een specifiek produkt zich niet beperkt tot een bepaalde subregio en gezien op subregionaal niveau enkel voor de geaggreerde sectoren een voldoende representativiteit wordt bereikt.

Voor de berekening van de subregionale indicatoren wordt op de individuele antwoorden van de onderneming (gevestigd in de subregio) geen enkele weging uitgevoerd. De NBB wil immers voorkomen dat bij een weging op basis van het omzetcijfer de gegevens van een grote onderneming doorslaggevend zouden zijn voor de regio en dat de curve de facto een weergave zou zijn van de resultaten van één enkele onderneming. Een weging naar toegevoegde waarde is praktisch niet uitvoerbaar.

Het is duidelijk dat de bruikbaarheid van de subregionale gegevens afhankelijk is van het aantal ondernemingen dat meewerkt aan de maandelijkse

Konjunkturkurven West-Vlaanderen (*)

(*) Deze subregionale ongewogen synthetische curve wordt op praktisch dezelfde wijze berekend als de gewone, gewogen nationale, synthetische curve. De basis wordt nu echter gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in deze (sub) regio gevestigd zijn en ze worden nu **ongewogen** in de berekeningen opgenomen.
Bron: Konjunctuurenquêtes bij de bedrijven. Berekeningen NBB.
Grafische verwerking: Westvlaams Economisch Studiebureau (WES)

enquête en de mate dat de maatschappelijke zetel van een onderneming de individuele gegevens verstrekt voor de diverse vestigingspunten (mogelijks verspreid over de verschillende regio's).

De hiernavolgende korte bespreking van de subregionale kurven beperkt zich tot West-Vlaanderen waarbij bewust geen vergelijking wordt gemaakt met de nationale curve of kurven van andere provincies. Een vergelijking van kurven is immers enkel relevant wanneer deze wordt beperkt tot het vergelijken van de richting en de keerpunten van de kurven. Een niveauvergelijking is onder meer niet zinvol gezien het kwalitatief karakter van de vragen en gezien de ene (nationale) curve gewogen is en de andere (subregionale) curve ongewogen is.

Uit de **globale** afgevlakte conjunktuurcurve voor West-Vlaanderen (zie grafiek) blijkt dat West-Vlaanderen vanaf het tweede trimester van 1993 een verbetering kent van de conjuncturele situatie. Het dieptepunt waarin de Westvlaamse economie zich bevond begin 1993 is voorbij. Een herleving van de economische activiteiten tekent zich duidelijk af. De brutokurve bevond zich eind 1993 (ondanks de lichte daling in de maand december) terug boven het niveau van eind 1991, maar toch nog onder het niveau van het topjaar 1989.

Ongeveer dezelfde evolutie wordt waargenomen bij de curve voor de sector **'industrie'**. De herleving is hier evenwel enkele maanden eerder gestart.

In de sektor **'handel'** steeg de conjunktuurindicator vanaf het tweede trimester van 1993 (zie afgevlakte curve). De brutokurve toont evenwel aan dat in november 1993 het niveau van eind 1991 nog niet was bereikt, terwijl in december 1993 de brutokurve zelfs een vrije val-beweging kende tot een niveau dat lager is dan het dieptepunt van begin 1993.

De afgevlakte conjunktuurcurve voor de bouw wijst nog niet op een uitgesproken herleving in deze sector. Na een bescheiden herleving in de tweede helft van 1992 daalde de afgevlakte curve vanaf begin 1993 en stabiliseerde midden 1993. De brutogegevens wijzen op een lichte verbetering in de tweede helft van 1993.

Resultaten van de expansiewetgeving, oscars voor de uitvoer 1993

A. Expansiewetgeving

Voor de toepassing van de expansiewetgeving moet er een onderscheid worden gemaakt tussen de wetgeving voor grote ondernemingen, namelijk de algemene wet van 17 juli 1959 en de bijzondere wet van 30 december 1970 (in West-Vlaanderen enkel van toepassing in de Westhoek, namelijk de arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne) enerzijds en de wetgeving van 4 augustus 1978 voor de KMO anderzijds.

In het kader van de wetgeving voor de grote bedrijven werden voor West-Vlaanderen voor 6,4 miljard fr. investeringen goedgekeurd, dit is 12,9% van het globaal investeringsbedrag voor Vlaanderen of ongeveer dezelfde verhouding als in 1992. Het bedrag als dusdanig is een verdubbeling ten opzichte van het resultaat van 1992.

De goedgekeurde investeringen zullen 709 nieuwe arbeidsplaatsen creëren of 15,2% van het totaal voor Vlaanderen. Ook het aantal bijkomende jobs vertoont een sterke stijging ten opzichte van het aantal van 1992 (namelijk 476).

Wanneer men enkel rekening houdt met de wet van 30 december 1970 (van toepassing in de Westhoek) komt men tot een erg laag investeringsbedrag van 0,9 miljard fr. (ten opzichte van 2,1 miljard fr. in 1992) met 101 nieuwe arbeidsplaatsen (ten opzichte van de 232 nieuwe jobs in 1992).

Het aandeel van de buitenlandse investeringen in West-Vlaanderen viel in 1993 erg laag uit. Er werden slechts voor 369 miljoen fr. buitenlandse investeringen goedgekeurd of nauwelijks 2,5% van het investeringspakket voor Vlaanderen. Dit is een halvering ten opzichte van de cijfers van 1992. Het aantal bijkomende jobs is dan ook navenant: slechts 74 of 5% van het totaal voor Vlaanderen.

De cijfers in verband met de toepassing van de wet van 4 augustus 1978 duiden eens te meer op het grote belang van de KMO voor West-Vlaanderen. Gerangschikt volgens goedgekeurd investeringsbedrag is West-Vlaanderen opnieuw de belangrijkste Vlaamse provincie met een totaal van 14,2 miljard fr. of een aandeel van 29,3%. Dit is wel een daling van meer dan 4 miljard fr. ten opzichte van het bedrag van het jaar voordien maar deze daling is een fenomeen

dat in gans Vlaanderen waar te nemen valt. Het aantal bijkomende arbeidsplaatsen als gevolg van deze investeringen wordt in West-Vlaanderen geraamd op 1.746 of 24,5% van het totaal voor Vlaanderen, eveneens een daling ten opzichte van 1992. Het is duidelijk dat de aanhoudende zwakke conjunctuur de KMO's heeft aangezet tot voorzichtigheid inzake investeringen en bijkomende aanwervingen.

Eenzelfde tendens valt op te merken voor de Westhoek waar het goedgekeurd investeringsbedrag voor KMO's daalde van 3,1 miljard fr. in 1992 tot 2,3 miljard fr. in 1993 of 16,2% van het Westvlaamse totaal. Deze daling is ongeveer vergelijkbaar met de daling voor gans de provincie. Dit geldt dan ook voor het aantal bijkomende arbeidsplaatsen dat gedaald is van 356 in 1992 tot 310 in 1993 of 17,8% van het Westvlaams aantal.

B. Oscars voor de export

Bij de jaarlijkse uitreiking van de 'Oscars voor de Export' vielen in 1993 twee Westvlaamse bedrijven in de prijzen. Voor beiden gebeurde dit in de categorie uitrustingsgoederen.

Ipsos international nv

De nv Ipsos International gevestigd te Wevelgem is een wereldvermaard producent van industriële wasmachines. Het bedrijf biedt een gamma aan van wasmachines van 5 tot 30 kg en bereikte in 1992 een omzet van 784 miljoen fr. waarvan 96% export. Het vrij jong bedrijf (opgericht in 1993) behoort hiermee tot de top drie op wereldvlak inzake industriële wasmachines. De tewerkstelling eind 1993 beliep 110 personen.

Ipsos produceert thans $\pm$ 10.000 machines per jaar en voert uit naar 83 landen waarbij Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de USA de belangrijkste markten zijn. Het Verre Oosten en meer bepaald Japan is reeds een aantal jaren een belangrijke markt. Thans gaat ook veel aandacht naar China en India.

Trislot Systems nv

De nv Trislot Systems te Waregem is ontstaan uit een afdeling van de Bekaert groep die in 1987 door het management werd overgenomen en uitgebouwd als een volledig zelfstandig bedrijf. Trislot Systems is gespecialiseerd in het produ-

ceren van spleetroosters uit roestvaste draden met een V-vorm.

De specifieke eigenschappen van deze roosters worden door het bedrijf aangewend bij het ontwerpen van complete roosterkonstrukties voor specifieke toepassingen.

Met deze hoog-gespecialiseerde producten haalt Trislot een omzet van ± 250 miljoen fr. en een tewerkstelling van ± 50 personen. Ongeveer 95% van de omzet wordt geëxporteerd waarvan 30% buiten de EU.

Zelfstandigen

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (RSVZ) verspreidt cijfers over het aantal zelfstandigen naar hoofdberoep, naar bijberoep en de helpers.

Op 30 juni 1992 waren er 70.819 zelfstandigen naar hoofdberoep in West-Vlaanderen (zie tabel 4). Dit betekende een daling met 940 eenheden of $-1,3\%$ ten opzichte van het jaar voordien. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was er

ook een achteruitgang, doch iets geringer ($-0,3\%$ en $-0,1\%$ respektievelijk).

Het aantal zelfstandigen naar hoofdberoep in West-Vlaanderen stagneerde in de tertiaire sektor. De daling in de provincie is te wijten aan de secundaire ($-2,7\%$) en de primaire ($-5,5\%$) sectoren. Globaal genomen is het zo dat de dienstensektor goed is voor bijna twee derden van deze categorie van zelfstandigen.

Er zijn wel grote verschillen naar subsektor. Zo was er een behoorlijke groei

Tabel 4

Evolutie van het aantal personen onder toepassing van het sociaal statuut der zelfstandigen. West-Vlaanderen, 30 juni 1991 - 30 juni 1992

	Aktiviteit als hoofdberoep						Helpers					
	Mannen		Vrouwen		Totaal		Mannen		Vrouwen		Totaal	
	1991	1992	1991	1992	1991	1992	1991	1992	1991	1992	1991	1992
Land- en tuinbouw	7.376	6.991	1.773	1.658	9.149	8.649	7.811	7.785	291	940	8.102	8.725
Visserij	235	221	56	50	291	271	12	12	0	0	12	12
Primaire sektor	7.611	7.212	1.829	1.708	9.440	8.920	7.823	7.797	291	940	8.114	8.737
Voedingsnijverheid	2.444	2.351	384	324	2.828	2.675	941	919	110	164	1.051	1.083
Textiel en kleding	731	687	561	519	1.292	1.206	339	331	62	59	401	390
Hout en meubels	1.190	1.164	41	33	1.231	1.197	430	430	11	15	441	445
Metaalnijverheid	1.126	1.078	32	30	1.158	1.108	321	301	7	12	328	313
Kunst- en precisienijverheid	974	947	125	130	1.099	1.077	160	153	19	27	179	180
Bouwnijverheid	4.230	4.213	99	75	4.329	4.288	1.147	1.151	25	39	1.172	1.190
Andere industrie	658	618	139	134	797	752	178	174	23	25	201	199
Bestuurders v. vennootschappen (a)	2.416	2.425	671	669	3.087	3.094	0	0	0	3	0	3
Secundaire sektor (a)	13.769	13.483	2.052	1.914	15.821	15.397	3.516	3.459	257	344	3.773	3.803
Vervoer	854	829	79	75	933	904	265	263	15	18	280	281
Handel, tussenhandel	9.045	8.899	6.345	6.106	15.390	15.005	2.443	2.429	667	852	3.110	3.281
Banken, verzekeringen	1.013	1.019	910	849	1.923	1.868	103	113	34	54	137	167
Horeca, logementen	2.297	2.317	2.075	2.007	4.372	4.324	326	366	165	224	491	590
Vermakelijkheden, foorkramers	925	893	839	771	1.764	1.664	135	139	53	58	188	197
Geneesheren, tandartsen, apothekers, veeartsen, paramedici	3.625	3.670	1.387	1.394	5.012	5.064	68	69	32	57	100	126
Andere vrije beroepen	2.839	2.987	837	929	3.676	3.916	152	157	69	99	221	256
Andere diensten	4.659	4.493	3.919	3.779	8.578	8.272	717	731	145	179	862	910
Bestuurders van vennootschappen	3.354	3.811	1.496	1.674	4.850	5.485	0	3	0	24	0	27
Tertiaire sektor	28.611	28.918	17.887	17.584	46.498	46.502	4.209	4.270	1.180	1.565	5.389	5.835
Totaal West-Vlaanderen	49.991	49.613	21.768	21.206	71.759	70.819	15.548	15.526	1.728	2.849	17.276	18.375
Vlaanderen	220.701	221.123	96.678	95.318	317.379	316.441	47.789	47.404	6.124	8.677	53.913	56.081
Het Rijk	378.428	379.694	165.607	163.991	544.035	543.685	65.912	65.041	8.471	11.503	74.383	76.544

(a) Inclusief bestuurders van vennootschappen in de sektor vervoer.

Bron: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ).

in het aantal bestuurders van vennootschappen in de dienstensektor (+13,1%) en de vrije (niet-medische) beroepen (+6,5%). Vele subtakken kenden evenwel een redelijke vermindering van het aantal zelfstandigen naar hoofdberoep. In de hele primaire sektor, de voedingsnijverheid, de textiel- en kledingindustrie, de andere industrie en de vermaakelijkheden en foorkramers bedroeg de daling -5 à -7%.

De daling was voor de vrouwen groter dan voor de mannen en dit zowel voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als het Rijk.

Het aantal helpers kende een opleving: op 30 juni 1992 waren er 18.375 helpers in West-Vlaanderen. Daarmee groeide deze categorie met 1.099 eenheden of +6,4%. De aangroei in het Vlaamse Gewest (+4,0%) en het Rijk (+2,9%) was iets geringer.

Ook hier presteerde de tertiaire sektor het best (+8,3%). De primaire sektor noteerde een groeicijfer van 7,7%. In de secundaire sektor was er een stagnatie. De meeste helpers zijn werkzaam in de primaire sektor.

De toename in het aantal helpers komt op rekening van de vrouwen (+64,9% in West-Vlaanderen). Bij de mannen was er geen groei.

In West-Vlaanderen waren er op 30 juni 1992 9.801 zelfstandigen als bijberoep. Dit betekende een aangroei van 2,6% in vergelijking met het jaar voordien. Bijna drie vierden onder hen zijn actief in de dienstensektor. Het Vlaamse Gewest (+1,3%) en het Rijk (+1,6%) kenden een iets geringere toename over het afgelopen jaar.

Land- en tuinbouw

In eerste instantie worden de resultaten van de jaarlijkse land- en tuinbouwstellingen door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) aangewend voor de bespreking van de Westvlaamse land- en tuinbouwsektor. De meest recente beschikbare gegevens dateren van 15 mei 1992.

In 1992 werden er 15.993 Westvlaamse land- en tuinbouwbedrijven geteld. Dit stemt overeen met een daling van 463 bedrijven (-2,8%) ten opzichte van 1991. In Vlaanderen (-3,9%) en het Rijk als geheel (-3,8%) werd in relatieve termen een grotere afname waargenomen. Bovendien was in Vlaanderen en het Rijk de procentuele daling in de periode 1991-1992 groter dan in de pe-

Tabel 5

Bestendig tewerkgestelden in de land- en tuinbouw, 15 mei 1991 - 15 mei 1992

	West-Vlaanderen		Index (1991 = 100)		
	1991	1992	West-Vlaanderen	Vlaanderen	Het Rijk
<i>Mannen</i>					
Bedrijfschouffenden	13.958	13.456	96,4	96,0	95,9
Gezinsleden (a)	11.548	11.189	96,9	96,1	96,2
Anderen	1.564	1.449	92,6	91,5	92,4
	846	818	96,7	100,6	98,8
<i>Vrouwen</i>					
Bedrijfschouffenden	1.171	1.107	94,5	91,7	92,1
Anderen (b)	320	298	93,1	94,8	94,5

(a) Al dan niet bezoldigd.

(b) Gelet op de onbetrouwbaarheid van de gegevens, worden de cijfers voor de vrouwelijke meewerkende gezinsleden niet vermeld.

riode 1990-1991 (Vlaanderen: -3,6%, Rijk: -3,4%). In West-Vlaanderen daarentegen was de procentuele daling in de periode 1991-1992 (-2,8%) iets lager dan in de periode 1990-1991 (-3,0%).

Ook de tewerkstelling in de land- en tuinbouw blijft verder dalen. Het aantal mannelijke bestendig tewerkgestelden in de land- en tuinbouw is in 1992 gedaald met 502 personen (-3,6%) ten opzichte van 1991. In vergelijking met Vlaanderen (-4,0%) en het Rijk (-4,1%) kende West-Vlaanderen een kleinere daling. De daling van het aantal Westvlaamse mannelijke bestendig tewerkgestelden in de land- en tuinbouw was in de periode 1991-1992 (zowel absoluut als procentueel) groter dan de daling vastgesteld in de periode 1990-1991 (-388 personen, -2,7%) en in de periode 1989-1990 (-224 personen, -1,5%).

In West-Vlaanderen was de afname van het aantal mannelijke bestendig tewerkgestelden vooral het gevolg van het kleiner aantal mannelijke bedrijfshouffenden (-359 personen, -3,1%). Maar ook het aantal gezinsleden (al dan niet bezoldigd) is in relatieve termen sterk gedaald in de periode 1991-1992 (-7,4%) (1990-1991: -2,8%).

In 1992 bedroeg de totale oppervlakte kultuurgrond in West-Vlaanderen 208.190 ha. Dit stemt overeen met een vermindering van 223 ha ten opzichte van 1991, wat minder is dan de gemiddelde daling vastgesteld in de periode 1970-1980 (-1.374 ha per jaar) en in de periode 1980-1991 (-669 ha per jaar).

De oppervlakte kultuurgrond beteeld door beroepslandbouwers en -tuinbouwers bedroeg in 1992 192.278 ha en is ten opzichte van 1991 gedaald met 1.203 ha (1990-1991: -1.473 ha, 1989-1990: -367 ha). In relatieve termen is dit een daling met 0,6%, wat overeenstemt met de daling vastgesteld in Vlaanderen (-0,6%) maar kleiner is dan de daling in het Rijk (-0,8%).

Het aandeel van West-Vlaanderen in Vlaanderen (35,9%) is in 1992 dan ook op hetzelfde niveau gebleven als in 1991 terwijl het aandeel in het Rijk in 1992 (15,8%) lichtjes is gestegen ten opzichte van 1991 (15,7%).

In 1992 werd het Westvlaamse teeltpatroon vooral beïnvloed door de afname (ten opzichte van 1991) van de oppervlakte bestemd voor weiden en grasland (-1.695 ha), de teelt van graan- gewassen (-1.517 ha), nijverheidsgewassen (-385 ha) en droog geoogste peulvruchten (-376 ha).

De oppervlakte bestemd voor de teelt van aardappelen (+2.163 ha) en groen-voedergewassen (+1.129 ha) nam in belangrijke mate toe. De groenteteelt in open lucht kende in West-Vlaanderen een kleine groei qua beteelde oppervlakte (+224 ha) en qua aandeel in Vlaanderen (1991: 62,3%, 1992: 63,7%) en in het Rijk (1991: 43,2%, 1992: 43,9%).

De stijging van het teeltareaal voor groenteteelt in open lucht was vooral het gevolg van de toegenomen oppervlakte bestemd voor spuitkolen voor de inmaaknijverheid (+302 ha), bloemkolen voor de inmaaknijverheid (+227

ha), spinazie voor de inmaaknijverheid (+117 ha) en prei (+91 ha).

Een belangrijke afname van de teeltoppervlakte werd vastgesteld bij witloofwortelen (-100 ha), groen geogoste stamslabonen (-97 ha), tuinwortelen voor de inmaaknijverheid (-85 ha), groen geogoste erwten voor de inmaaknijverheid (-81 ha) en tuinwortelen voor vers verbruik (-62 ha).

De oppervlakte bestemd voor groenten die industrieel worden verwerkt, nam 67,8% (1991: 66,3%) in van het totale teeltareaal voor groenteteelt in open lucht.

Ook in 1992 is de oppervlakte bestemd voor sierteelt gestegen. In 1992 bedroeg het teeltareaal voor sierteelt 585,2 ha, zijnde een stijging van 1,1% ten opzichte van 1991. Deze relatieve groei is kleiner dan in voorgaande jaren (1988-1989: +5,1%, 1989-1990: +6,7%, 1990-1991: +1,8%). Het aandeel van West-Vlaanderen in het sierteeltareaal van Vlaanderen (1991: 13,1%, 1992: 12,6%) en het Rijk (1991: 11,4%, 1992: 10,9%) is lichtjes gedaald.

In de rangschikking van de negen Belgische provincies blijft West-Vlaanderen

op de derde plaats (na Oost-Vlaanderen en Antwerpen). Binnen West-Vlaanderen neemt het arrondissement Brugge 40,7% in van het totale Westvlaamse sierteeltareaal (Tielt: 19,2%, Kortrijk: 11,1%, Ieper: 11,1%, Roeselare: 10,3%).

Van het totale Westvlaamse sierteeltareaal was in 1992 87,6% (of 512,4 ha) bestemd voor teelt in open lucht voor verkoop en 12,4% (of 72,8 ha) voor teelten onder serres en ramen (in glas of plastic). Deze procentuele verdeling stemt overeen met de verdeling waargenomen in 1991.

De oppervlakte bestemd voor sierteelt in open lucht (voor verkoop) is in 1992 (512,4 ha) ten opzichte van 1991 (506,9 ha) lichtjes gestegen. Dit was het resultaat van een kleiner teeltareaal voor het geheel van bloemen, bloembollen, snijbloemen en sierplanten (-2,7 ha, in de periode 1990-1991 was dit nog +13,8 ha) en een grotere oppervlakte bestemd voor bomen en heesters (+8,2 ha, in de periode 1990-1991 was dit -14,1 ha).

Wat de sierteelten onder serres en ramen (in glas of plastic) betreft, is het teeltareaal in 1992 (ten opzichte van

1991) lichtjes toegenomen (van 72,0 ha in 1991 tot 72,8 ha in 1992). Dit was vooral het gevolg van de stijging van de oppervlakte teeltareaal bestemd voor potplanten (+4,6 ha of +19,5%), en perken balkonplanten (+3,0 ha of 23,2%). Het teeltareaal bestemd voor de restcategorie van de bloemkwekerijgewassen (andere bloemkwekerijgewassen dan potplanten, perken balkonplanten, snijbloemen, azalea's, knollen en bollen, en zaden van bloemen en sierplanten) daalde in de periode 1992-1991 met 4,9 ha (of -36,6%), terwijl in de periode 1990-1991 nog een forse stijging (+94,9%) werd vastgesteld. Ook het teeltareaal bestemd voor snijbloemen kende een afname (-9,9%).

In toepassing van Verordening nr. 866/90 (inzake verwerking en commercialisatie van land- en tuinbouwproducten) werd in 1993 aan vier Westvlaamse projecten EOGFL-steun toegekend voor een totaal bedrag van 1.261.010 ECU (investeringsbedrag: 458.325.052 BEF), zijnde 28,3% van de aan het Rijk toegekende steun (46,8% van Vlaanderen). Eén project situeerde zich in de Westhoek (toegekende steun: 916.826

Tabel 6

Evolutie van het teeltpatroon in West-Vlaanderen, 15 mei 1991 - 15 mei 1992

Sektor	Beteelde oppervlakte in West-Vlaanderen (in ha)		Teeltpatroon 1992 (in %)			Aandeel W.-Vl. in het Rijk	Aandeel W.-Vl. in Vlaanderen
	1991	1992	West-Vl.	Het Rijk	Vlaanderen	(in %)	(in %)
Weiden en grasland	83.520	81.825	39,4	46,1	40,8	13,3	33,6
Graangewassen	40.256	38.739	18,7	23,2	18,9	12,5	34,4
Groenvoedergewassen	25.236	26.365	12,7	11,9	17,5	16,6	25,2
Aardappelen	20.793	22.956	11,0	4,3	6,7	39,5	57,1
Nijverheidsgewassen	17.816	17.431	8,4	9,0	7,2	14,4	40,8
Groenteteelt in open lucht	13.577	13.801	6,6	2,3	3,6	43,9	63,7
Wortel- en knolgewassen	3.549	3.456	1,7	0,9	1,5	30,4	39,2
Pootgoed en landbouwzaden voor de verkoop	815	1.028	0,5	0,3	0,4	29,5	47,5
Droog geogoste peulvruchten	1.064	688	0,3	0,3	0,2	15,3	53,9
Glasteelt	351	366	0,2	0,2	0,3	17,6	18,1
Fruitteelt	340	362	0,2	1,1	2,2	2,5	2,7
Bomen en heesters	341	349	0,2	0,3	0,5	9,6	11,8
Andere	250	238	0,1	0,1	0,2	12,6	16,6
Totaal	207.908	207.604	100,0	100,0	100,0	15,5	34,8
Tuinbouw voor het gezin	48	39				12,0	15,3
Teeltvrij gelaten grond	457	547				9,3	13,5
Totaal	208.413	208.190				15,5	34,6

ECU). Bij gebrek aan financiële middelen kon het Operationeel Programma inzake pluimveeslachterijen en -versnijderijen niet worden betoelaagd.

Enig inzicht in de toekomstige evolutie van de Westvlaamse tuinbouwsector kan worden bekomen via een analyse van het recente investeringsniveau. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de investeringsbedragen die worden vermeld op de aanvragen voor tussenkomst van het Landbouwinvesteringsfonds. Deze aanvragen worden voor advies overgemaakt aan de **Tuinbouwdienst voor West-Vlaanderen van het Ministerie van Landbouw**.

In 1993 werden 208 aanvraagdossiers ingediend, die overeenstemmen met een totaal investeringsniveau van 854,0 miljoen fr. Hiermee werd de stijgende trend van de vorige jaren afgebroken (1990: 899,3 miljoen fr., 1991: 1.139,2 miljoen fr., 1992: 1.568,9 miljoen fr.). Oorzaken van deze terugval zijn onder meer de minder gunstige rendabiliteit en vooruitzichten voor bepaalde deelsektoren (stookintensieve groenteteelt onder glas, potplanten, snijbloemen en fruit), de weigering en vertraging in de behandeling van de aanvragen voor bouw- en uitbatingsvergunningen (vooral voor nieuwbouw van glastuinbouwbedrijven) en de frekwente controles van sociale- en arbeidsinspectie op bedrijven gekombineerd met het uitblijven van een voor de sektor aangepaste reglementering inzake tewerkstelling.

De investeringen in de Westvlaamse tuinbouwsector situeerden zich vooral in de groenteteelt (in open lucht of onder glas) (60,9% van het totale investeringsbedrag of 62,5% van het totaal aantal dossiers in 1993). Een aanzienlijke procentuele vermindering van het investeringsvolume ten opzichte van 1992 werd waargenomen in onder meer de sectoren fruit (-86,2% tot 10,5 miljoen fr. in 1993), snijbloemen (-79,7% tot 4,6 miljoen fr.), potplanten (-69,3% tot 31,0 miljoen fr.), planten opkweek (-57,6% tot 39,5 miljoen fr.) en groenteteelt onder glas (-55,4% tot 323,9 miljoen fr.). In de overige sectoren werd een daling vastgesteld van 2,2% tot 15,9%.

37,8% van het investeringsvolume in de Westvlaamse tuinbouwsector kwam voor in het arrondissement Roeselare (Tielt: 21,6%, Kortrijk: 12,7%, Ieper: 9,9%, Brugge: 8,1%). In het arrondissement Brugge zijn de investeringen in de tuinbouwsector in 1993 (ten opzichte van 1992) fors gedaald met 76,9% (van

Tabaksoogst Wervik.

299,2 miljoen fr. in 1992 tot 69,1 miljoen fr. in 1993). De procentuele daling in het arrondissement Roeselare was iets minder groot maar toch nog aanzienlijk (-57,1%, of van 752,0 miljoen fr. in 1992 tot 322,9 miljoen fr. in 1993). Het investeringsvolume dat het arrondissement Veurne in 1992 (49,3 miljoen fr.) nog noteerde, werd in 1993 herleid tot een investeringssom van slechts 1,0 miljoen fr. Enkel in de arrondissementen Diksmuide (1992: 12,1 miljoen fr., 1993: 38,2 miljoen fr.) en Ieper (1992: 67,9 miljoen fr., 1993: 84,9 miljoen fr.) werd een stijging waargenomen. In de overige arrondissementen werd een daling genoteerd (Tielt: -17,5%, Kortrijk: -7,1%, Oostende: -6,3%).

In 1993 werden in de Westvlaamse tuinbouwsector 36 eerste installaties geteld (tegenover 66 in 1992), waarvan 16 overnames en 20 nieuwe vestigingen. 33,3% van de eerste installaties situeerde zich in het arrondissement Roeselare (Tielt: 27,8%, Kortrijk: 16,7%).

Het **Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw** heeft in 1993 zijn onderzoeksprogramma voortgezet op het vlak van akkerbouw en groenteteelt.

Met het Instituut voor de Aanmoediging van Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (IWONL) werd een nieuwe tweejarige overeenkomst afgesloten voor onderzoek op akkerbouwgewassen. Hierbij wordt speciaal aandacht besteed aan alternatieve

teelten (zoals olievlas en cichorei) en het op punt stellen van ziekteverschuwingsystemen voor onder meer de bestrijding van de aardappelplaag. Voorts wordt verder onderzoek verricht naar het milieuvriendelijk aanwenden van mengmest voor de teelt van wintergranen en aardappelen.

De onderzoeksovereenkomsten met het IWONL inzake het onderzoek op volleldsgroenten en op diepvriesgeschiktheid van groenten lopen verder. Hierbij staat telkens het begrip kwaliteit centraal en wordt onderzoek gedaan naar milieuvriendelijke produktiemogelijkheden inzake bemesting en gewasbescherming. De kwaliteitsvolging gebeurt intensief door het scheikundig laboratorium van het Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw. Binnen de tuinbouwsector richt het onderzoek zich niet alleen op volleldsgroenten, maar eveneens op glasgroenten, witloof, champignons, aardbeien en fruit.

De drie nieuwe vzw's die binnen het Provinciaal Centrum werden opgericht in 1992 ('Proefcentrum voor de Champignonenteelt', 'Inter-provinciaal Proefcentrum voor de Aardappelenteelt', 'Proefcentrum voor de Akkerbouw') hebben hun activiteiten in 1993 opgestart en uitgebreid. Bovendien werd in 1993 op initiatief van de Provinciale Landbouwkamer het Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu (PRO-CLAM) opgericht.

In 1993 werd tevens een nieuw witloofonderzoekgebouw officieel in gebruik genomen.

Binnen de melkafdeling werd in 1993 de 'melkfoon' in gebruik genomen. De melkfoon laat toe dat de landbouwer op ieder ogenblik zijn meest recente kwaliteitsresultaten telefonisch rechtstreeks aan de computer kan opvragen. Voor de nabije toekomst wordt voorzien dat deze computer de landbouwer opbelt om hem te verwittigen van minder gunstige kwaliteitsresultaten. Daarnaast werd binnen de melkafdeling een begeleidingsproject opgestart met steun van de EU.

Tenslotte lopen de klassieke opleidingsprogramma's verder. De problemen in de land- en tuinbouwsector hebben de interesse voor naschoolse vorming enigszins doen afnemen. Toch kennen de vormingsprogramma's inzake het stimuleren van boomkwekerij en sierteelt een behoorlijk succes. De sinds enkele jaren opgezette betaalde voorlichting voor champignonenteelt, witloofenteelt en tevens boomkwekerij en sierteelt kende in 1993 een normaal verder verloop.

De omzet van de **Veiling REO te Roeselare** is in 1993 ten opzichte van 1992 gestegen met 16,0% tot 4.160.565.312 fr. Hierbij werd zelfs een hogere omzet genoteerd dan in het topjaar 1991 (3.970.961.779 fr.). De aangevoerde hoeveelheid-uitgedrukt in verpakkingseenheden (VE)-kende slechts een lichte stijging (+0,8%) tot 30.753.313 VE.

In 1993 werden er 2.875 ledenproducenten-aanvoerders geteld. Dit zijn er 165 minder dan in 1992. Deze

daling is evenwel het gevolg van het feit dat de niet-actieve leden werden uitgenodigd om uit administratieve redenen ontslag te nemen. 204 producenten zijn op deze uitnodiging ingegaan. Daarnaast werden 96 nieuwe inschrijvingen geteld en 57 spontane ontslagen.

Het aantal handelaren-kopers is gestegen tot 490 in 1993 (+4,3% ten opzichte van 1992).

In 1993 werd ten opzichte van 1992 een aanzienlijke procentuele stijging genoteerd van de omzet inzake serresla (+52,3%). Dit gunstig evolutiecijfer voor serresla is vooral het gevolg van een hogere prijsnotering. De omzetstijging van prei (+24,1%) is zowel het resultaat van een grotere aangevoerde hoeveelheid als van een hogere eenheidsprijs. Het omzetcijfer van witloof is gestegen (+23,2%) ondanks de daling van de aangevoerde hoeveelheid. Ook inzake aardbeien (+19,5%) werd een belangrijke omzetstijging waargenomen. Omzetsdalingen werden onder meer genoteerd voor openlucht sla (-48,2%), bloemkool (-8,1%) en tomaten (-2,5%).

Het simultaan in blok verkopen vertegenwoordigde in 1993 99,0% van de totale verkochte produktie (1992: 98,9%, 1985: 84,9%). 31,9% van de omzet van de Veiling REO in 1993 betrof de simultane aankoop vanuit andere veilingen (1992: 29,9%, 1985: 12,4%).

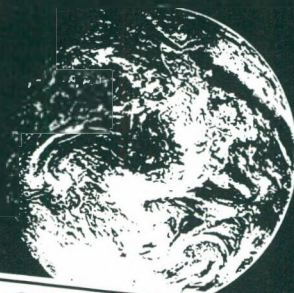
ZEEBRUGGE : THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu
NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47
(internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!

Zeevisserij

De omvang van de Belgische visserijvloot blijft verder dalen. Eind 1993 werden er nog 170 vaartuigen geteld (waarvan 158 vaartuigen bemand) of 12 vaartuigen minder dan eind 1992. Met uitzondering van Blankenberge werd terug in alle kusthavens een inkrimping van de vloot vastgesteld (Zeebrugge: -10 vaartuigen, Oostende: -3, Nieuwpoort: -1). De restcategorie (zijnde de schepen die, hoewel ze geen kusthaven als thuishaven hebben, hoofdzakelijk opereren voor de Belgische Kust) is aangegroeid met twee vaartuigen.

16 schepen werden aan de vloot onttrokken (9 in Zeebrugge, 5 in Oostende, 2 in Nieuwpoort), terwijl slechts 2 nieuwe schepen (met Zeebrugge als thuishaven) in de vaart werden gebracht.

In 1993 werden 5 schepen verplaatst naar andere havens: 2 vaartuigen van Zeebrugge naar Oostende, één vaartuig van Zeebrugge naar Nieuwpoort en 2 vaartuigen van de Scheldevloot naar de voormelde 'restcategorie'.

De totale vlootcapaciteit daalde in 1993 met 4,8% tot 24.156 bruto tonnenmaat (BT) (1992: 25.375 BT). Ook de totale drijfkracht van de Belgische vloot is gedaald (-5,4%) tot 95.030 PK (1992: 100.491 PK). Indien deze trend zich verderzet zullen de doelstellingen voor eind 1996 inzake maximale vlootomvang vroegtijdig worden bereikt.

In de oorspronkelijke versie van het Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP) (1993-1996) werden aan de Belgische zeevisserij zware inspanningen gevraagd inzake inkrimping van de vloot. Gezien de verwachte drastische gevolgen hier-

van voor de leefbaarheid van de visserijsector (met inbegrip van de aanverwante sectoren) heeft de GOM-West-Vlaanderen in 1993 een motiveringsnota opgemaakt ter herziening van het MOP. Gezien het belang van de in deze nota vermelde benedengrens inzake vlootomvang heeft de Europese Commissie bij Beschikking van 22 november 1993 beslist het MOP 1993-1996 voor België te herzien. Deze herziening betekent dat tegen eind 1996 de omvang van de Belgische zeevisserijvloot maximaal 67.857 KW (of 20.914 BT) mag bedragen in plaats van de oorspronkelijke doelstelling voor eind 1996 van 58.512 KW (of 17.992 BT).

Eind 1993 werden er 720 aangemonsterde zeelieden geteld (1992 : 762 zeelieden). Gegevens inzake het aantal afgemonsterde (beschikbare) zeelieden (eind 1993) zijn voorlopig nog niet beschikbaar. Eind 1992 werden er 538 afgemonsterde zeelieden geteld.

De globale besomming van de aanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens is in 1993 minder fors gedaald (-3,9% ten opzichte van 1992) dan in de periode 1991-1992 (-20,1%). De waarde van de visaanvoer bedroeg in 1993 uiteindelijk 2.285,8 miljoen fr. (1992: 2.379,8 miljoen fr., 1991: 2.977,8 miljoen fr.).

Deze daling is het gevolg van een vermindering van de aangevoerde hoeveelheid (van 24.678 ton in 1992 tot 22.897 ton in 1993, zijnde -7,2%) die gedeeltelijk werd gecompenseerd door een hogere algemene gemiddelde visprijs (van 96,4 fr./kg tot 99,8 fr./kg, zijnde +3,5%). Prijsstijgingen werden vastgesteld voor onder meer garnaal (+15,2%), pladijs (+6,1%) en rog

(+4,6%). Voor onder meer Sint-Jakobsschelpen (-22,9%), lagoestines (-18,5%), kabeljauw (-10,4%), tong (-9,8%), wijting (-9,1%) en tarbot (8,0%) werden daarentegen lagere gemiddelde prijzen vastgesteld dan in 1992.

De vangstactiviteit-uitgedrukt in aantal zeedagen-kende een daling van 11%. Het aanvoergewicht per zeedag vermeerderde met 4% tot 758 kg, terwijl de aanvoerwaarde per zeedag is gestegen met 8% tot 75.600 fr. De gasoliekosten stegen daarentegen met 6% tot 7,2 fr./liter.

De grootste procentuele daling van de besomming werd vastgesteld in de haven van Zeebrugge (-5,9%). In de haven van Oostende werd een beperktere daling opgetekend (-0,7%), terwijl in de haven van Nieuwpoort de totale besomming zelfs lichtjes is gestegen (+0,6%).

Met betrekking tot de aangevoerde hoeveelheid vis is de situatie volledig verschillend. Nieuwpoort kende de grootste relatieve daling (-14,4%), gevolgd door Oostende (-7,0%) en Zeebrugge (-6,8%). De forse daling van de aangevoerde hoeveelheid in Nieuwpoort werd dus volledig gecompenseerd door een stijging van de gemiddelde prijs in deze haven (+17,5%), wat duidelijk meer is dan in de andere havens (Oostende: +6,7%, Zeebrugge +1,0%).

Wat de waarde van de aanvoer betreft, blijft de haven van Zeebrugge de belangrijkste haven met een aandeel van 62,7% in de totale besomming van 1993, wat evenwel lager is dan in 1992 (64,0%). Nieuwpoort (van 4,9% in 1992 tot 5,1% in 1993) en Oostende (van 31,1% in 1992 tot 32,2% in 1993) ken-

Tabel 7
Toestand van de visserijvloot 1992-93 (31 december)

Haven	Totaal aantal vaartuigen		Bemande vaartuigen		Aangemonsterde zeelieden		Bruto tonnenmaat		Drijfkracht PK	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993
Zeebrugge	103	93	95	85	471	431	17.599	16.650	68.629	63.598
Oostende	48	45	46	43	186	174	4.966	4.659	20.564	19.985
Nieuwpoort	23	22	22	21	83	81	1.747	1.699	8.038	7.768
Blankenberge	2	2	2	2	8	8	153	153	600	600
Andere	6	8	4	7	14	26	910	995	2.660	3.079
Totaal	182	170	169	158	762	720	25.375	24.156	100.491	95.030

Bron: Bestuur van het Zeewezen en de Binnenvaart.

Tabel 8
Aanvoer Belgische en vreemde vissersvaartuigen 1992-93

Haven	Door Belgische vaartuigen				Door vreemde vaartuigen			
	Hoeveelheid (ton)		Waarde (milj. fr.)		Hoeveelheid (ton)		Waarde (milj. fr.)	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993
Zeebrugge	15.269	14.233	1.523,0	1.433,6	7	267	1,1	19,4
Oostende	8.228	7.653	740,4	735,1	3	9	0,9	1,2
Nieuwpoort	1.181	1.011	116,4	117,1	—	14	—	4,8
Totaal	24.678	22.897	2.379,8	2.285,8	10	290	2,0	25,4

Bron: Dienst voor de Zeevisserij.

den een verhoging van het aandeel in de totale besomming.

De hoogste gemiddelde prijs werd in 1993 genoteerd in de haven van Nieuwpoort (115,8 fr./kg), gevolgd door de haven van Zeebrugge (100,7 fr./kg) en Oostende (96,1 fr./kg).

De aanvoer van vreemde vaartuigen in Belgische havens is opmerkelijk gestegen van 10 ton (of 2,0 miljoen fr.) in 1992 tot 290 ton (of 25,4 miljoen fr.) in 1993. 92% van deze hoeveelheid (of 76% van de waarde) werd aangevoerd in de haven van Zeebrugge.

De aanvoer van Belgische vaartuigen in vreemde havens is niet alleen qua aanvoergewicht (van 8.676 ton in 1992 tot 9.353 ton in 1993, of +7,8%) maar ook qua aanvoerwaarde (van 755,2 miljoen fr. in 1992 tot 812,0 miljoen fr. in 1993, of +7,5%) gestegen. Hierdoor bedroeg de globale besomming van de aanvoer in Belgische en vreemde havens in 1993

(zoals in 1992) circa 3,1 miljard fr., waarin de aanvoer in vreemde havens reeds een aandeel heeft van circa 26% (1991: 22%, 1992: 24%).

In 1993 werd inzake modernisering van vissersvaartuigen aan zes projecten (vijf in Zeebrugge en één in Oostende) steun van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) toegekend in het kader van Verordening nr. 4028/86 voor een totaal steunbedrag van 10.807.688 BEF. In 1993 werd één nieuwbouwproject ingediend dat evenwel niet werd goedgekeurd. Er werden geen aquikultuurprojecten ingediend die zich lokaliseren in West-Vlaanderen.

In toepassing van Verordening nr. 4042/89 (inzake verwerking en commercializatie van vis- en aquikultuurprodukten) werd in 1993 slechts aan één Westvlaams project EOGFL-steun toegekend voor een totaal bedrag van

40.347 ECU (investeringsbedrag: 11.583.862 BEF). Bij gebrek aan financiële middelen werd het ingediende operationeel programma 1993 niet betoelaagd. Door een herschikking tussen het operationeel programma 1993 en het operationeel programma 1992 kon evenwel het voormelde project worden betoelaagd.

Vanaf 1994 worden de maatregelen ter begeleiding van de herstructurering van de visserijsector gefinancierd met middelen uit het nieuw gecreëerde Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV) (zie Verordeningen nrs. 2080/93 en 3699/93). Deze maatregelen vielen tot voor kort onder de voormelde Verordeningen nrs. 4028/86 (ter verbetering en aanpassing van de structuur van de visserij en aquikultuur) en 4042/89 (ter ondersteuning van de verwerking en commercializatie van visprodukten).

Verloop van het toeristisch seizoen 1993

De definitieve toeristische index Kust, Brugge en het Achterland welke een inzicht geeft in het niveau van de toeristische activiteit in de drie regio's van West-Vlaanderen werd voor het globaal seizoen 1993 afgesloten op het niveau van 97,8. Dit betekent dat de toeristische activiteit in 1993 met 2,2% is achteruitgegaan ten opzichte van 1992.

De WES-index liep terug in elk van de drie Westvlaamse toeristische zones. De achteruitgang was het grootst in Brugge (-7,3%). In het Achterland bedroeg de daling 2,9% en aan de Kust 1,7%.

De negatieve trend was in 1993 sterker dan in 1992. Toen werd een achteruitgang met 1,6% geregistreerd ten opzichte van het referentiejaar 1991. De opmars van het toerisme die in het midden van de jaren '80 werd ingezet kon

zich niet handhaven in het begin van de jaren negentig.

De toeristische activiteit daalde in het voorseizoen licht met 0,8% ten opzichte van 1992. De activiteit in juli en augustus daalde in beide gevallen echter met 3,3%. In september is de achteruitgang beperkt tot 1%.

Deze negatieve trend is terug te vinden in de diverse deelposten waaruit de index is opgebouwd. Voor de rubriek 'Kust' zijn de eindresultaten van de deelposten als volgt: overnachtingen -2,8%, verkeersdrukte -3,7%, handelsactiviteit -1,6%, openbare nutsvoorzieningen -0,1%. De enige, weliswaar beperkte, positieve evolutie zit in de rubriek 'ontspanning en recreatie' met +0,2%. In de rubriek 'Brugge' dalen de overnachtingen in de Brugse hotels met 6,8%. De post 'recreatie' met onder meer museabezoek, bootjes- en fietsenverhuur gaat achteruit met 7,8%. In het Achterland dalen de overnachtingen in

de hotels met nauwelijks 0,8%, het gebruik van recreatieve voorzieningen gaat echter met 5% achteruit.

Gezien het belang van het verblijftoe-risme aan de Kust is het interessant de rechtstreekse meetpost hiervan namelijk de overnachtingen, meer in detail te analyseren.

Deze overnachtingen zijn, zoals hoger vermeld, met 2,8% gedaald ten opzichte van vorig jaar. Met uitzondering van de vakantiedorpen die een stijging noteerden van 13,8%, registreerden de hotelsector, het appartementstoerisme, het sociaal toerisme en de campings minder overnachtingen dan vorig jaar. In cijfers uitgedrukt is deze trend als volgt: hotelsector -2,3%, verhuur van appartementen -3,7%, sociaal toerisme -5,8% en de verhuur van trekkerstand-plaatsen op campings -5,2%.

CERTIFIKATIE - INSTELLING

EUROSYM : UW PARTNER VOOR DE CERTIFIKATIE VAN UW KWALITEITSSYSTEEM.

Eurosym is in het bijzonder gespecialiseerd in de beoordeling van "Kwaliteitssystemen" volgens de ISO normen 9001 - 9002 - 9003.

Industriële sectoren

- * BOUW
- * CHEMIE
- * ELEKTROTECHNIEK
- * INFORMATIKA
- * HOUT-PAPIER
- * MACHINEBOUW
- * METAAL
- * TEXTIEL
- * VOEDING
- * DENTAAL TECHNISCHE BEDRIJVEN
- * GRAFISCHE INDUSTRIE (DRUKKERIJEN)
- * SCHOONMAAK

Diensten sectoren

- * DISTRIBUTIE
- * ALGEMENE, ADMINISTRATIEVE, SOCIALE EN GEZONDHEIDSDIENSTEN
- * TRANSPORT
- * ONDERWIJS EN VORMING

Zowel bij kleine, middelgrote als grote bedrijven.

EUROSYM v.z.w.
Pres. Kennedypark 23 D
8500 KORTRIJK
Tel. 056/76 67 07

Kontaktpersoon:
C. Vanden Bussche
Managing Director
Fax. 056/76 73 69

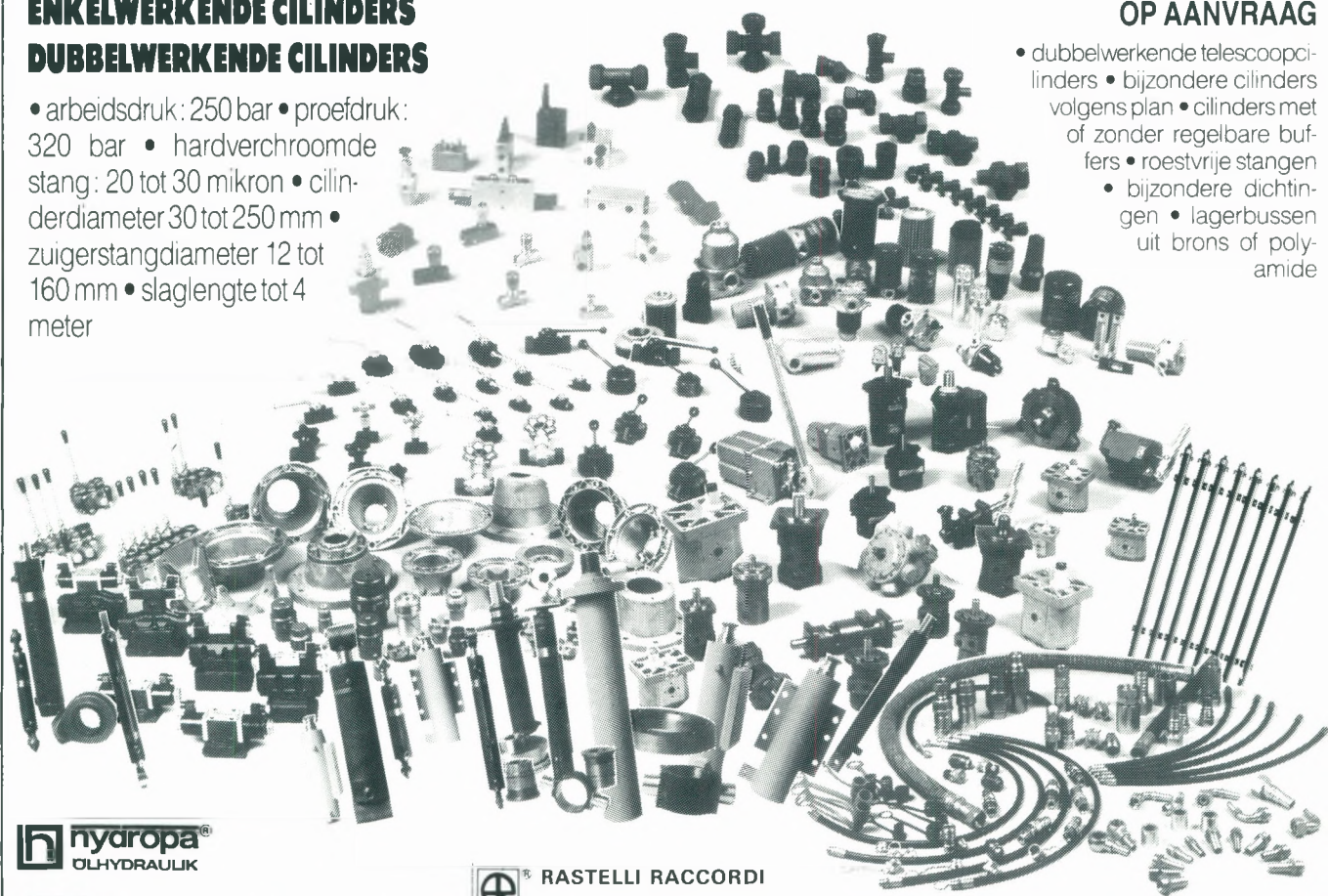
HYDRAULISCHE CILINDERS HYDRAULISCHE GROEPEN

ENKELWERKENDE CILINDERS DUBBELWERKENDE CILINDERS

• arbeidsdruk: 250 bar • proefdruk: 320 bar • hardverchromde stang: 20 tot 30 mikron • cilinderdiameter 30 tot 250 mm • zuigerstangdiameter 12 tot 160 mm • slaglengte tot 4 meter

OP AANVRAAG

- dubbelwerkende telescoopcilinders
- bijzondere cilinders volgens plan
- cilinders met of zonder regelbare buffers
- roestvrije stangen
- bijzondere dichtingen
- lagerbussen uit brons of polyamide

nyaropa
OLHYDRAULIK

di natale bertelli
martinetti idraulici

Oil Control

atos

ZETA FLUID
ACCESSORI PER FLUIDODINAMICA

RASTELLI RACCORDI

itc

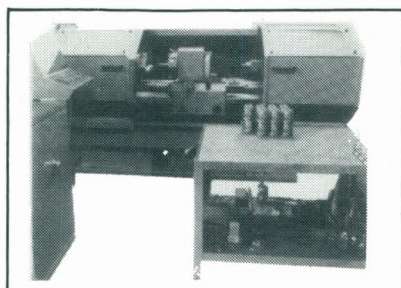
BIGNOZZI

FBO

ioni strozzi

sh

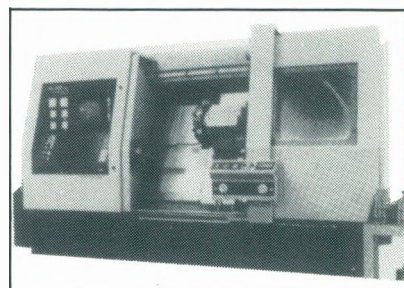
S.A.M. HYDRAULIK

VAPO

HYDRAULICS n.v.
Industrielaan 8
8658 DADIZELE

Telefoon 056/50 11 16 en 50 11 17
Telex VAPODA 85962 - Telefax 056/50 17 99

WERKLOOSHEID EN GRENSARBEID

Werkloosheid

Wat betreft de werkloosheid is de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) in het Vlaamse Gewest bevoegd voor de arbeidsbemiddeling en opleiding van werklozen. Zij is in eerste instantie bevoegd met werkzoekenden. De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) is op nationaal vlak bevoegd voor de werkloosheidsverzekering. Deze dienst werkt met personen die voor een werkloosheidsvergoeding in aanmerking komen.

De hier gebruikte definitie voor werklozen is de EG-definitie met daarbij gevoegd de oudere werklozen. De EG-definitie van de werklozen komt overeen met de niet-werkende werkzoekenden. Deze categorie omvat: de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, werkzoekend; de werkzoekenden in wachttijd, ingeschreven voor een voltijdse betrekking; de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden (onder andere de werklozen die recht hebben op werkloosheidsuitkeringen op grond van een vrijwillige deeltijdse tewerkstelling; de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

Bepaalde categorieën zijn dus niet opgenomen in de EG-definitie. Dit is het geval voor de werklozen die een deeltijdse betrekking hebben aanvaard om aan de werkloosheid te ontsnappen en de werkzoekenden ingeschreven tijdens hun wachttijd in toepassing van artikel 124 van het KB van 20 december 1963 die deeltijds werken. Deze groepen vormen de verplicht ingeschreven werkende werkzoekenden.

Het kwartaalgemiddelde van de totale werkloosheid in West-Vlaanderen bedroeg 47.907 personen in 1993. Tabel 1 geeft de ontwikkeling weer over het laatste decennium met tevens een ver-

In 1993 telde West-Vlaanderen 47.811 werklozen waarvan 21.289 mannen en 26.522 vrouwen. Dit is een aangroei van 7.422 werklozen of +18,4 procent ten opzichte van 1992.

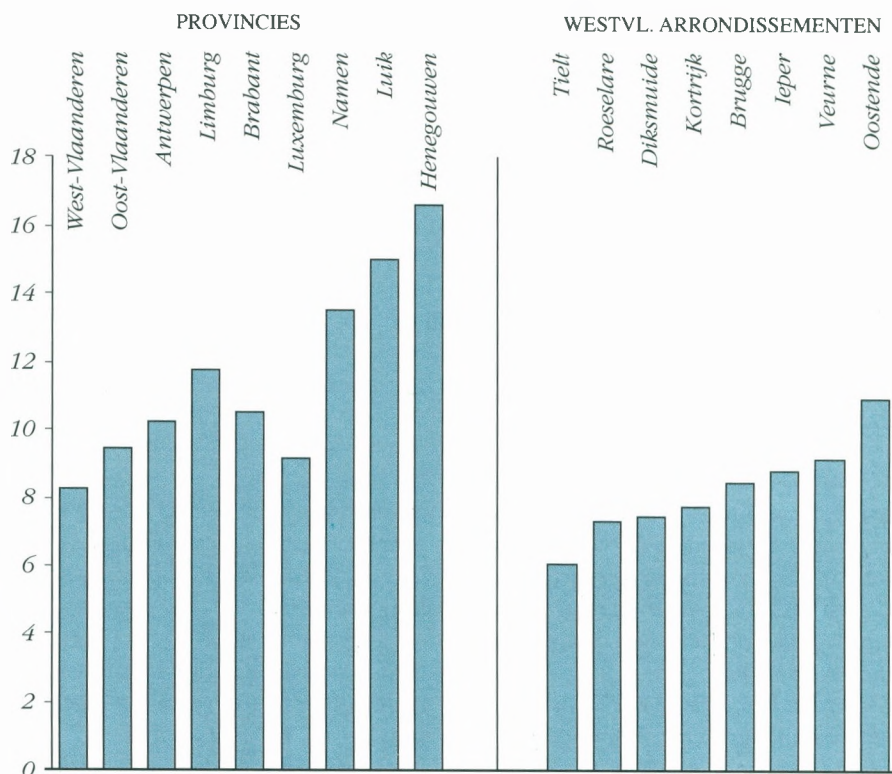
gelijking met het Vlaamse Gewest en het Rijk. De evolutie in indices laat toe een vergelijking te maken met 1983, het jaar waarin de werkloosheid een hoogtepunt bereikte.

De totale werkloosheid in West-Vlaanderen daalde stelselmatig tot in 1990. Toen werd immers 59,3% bereikt van het niveau van 1983. Nadien is de trend weer opwaarts gericht zodat in 1993 de werkloosheid 85,7% bereikt van wat in 1983 genoteerd werd.

De afname in het Vlaamse Gewest en het Rijk was minder uitgesproken in de tachtiger jaren. Op het dieptepunt in 1990 werd in Vlaanderen 66,9% van het werkloosheidsniveau van 1983 behaald. Voor het Rijk was dit 80,5%. Ook hier hernam de werkloosheid. In 1993 is het niveau van de werkloosheid ten opzichte van 1983 hoger in het Vlaamse Gewest (91,0%) en het Rijk (106,8%) dan in West-Vlaanderen.

Tegen het midden van het beschouw-

Werkzoekenden (EG-definitie + ouderen) per 100 personen in beroepsleeftijd (1), dec. 1993

(1) Personen in beroepsleeftijd: mannen van 20 à 64 jaar en vrouwen van 20 à 59 jaar

Tabel 1: Evolutie van het aantal werklozen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk.
Kwartaalgemiddelde over de periode 1983-1993

Jaar	West-Vlaanderen		Vlaamse Gewest		Het Rijk	
	Absolute cijfers	Evolutie (1983=100)	Absolute cijfers	Evolutie (1983=100)	Absolute cijfers	Evolutie (1983=100)
<i>Mannen</i>						
1983	26.894	100,0	146.772	100,0	272.866	100,0
1984	24.897	92,6	140.036	95,4	269.847	98,9
1985	22.434	83,4	129.030	87,9	263.954	96,7
1986	21.360	79,4	120.753	82,3	254.096	93,1
1987	20.120	74,8	118.193	80,5	248.885	91,2
1988	17.107	63,6	105.933	72,2	229.346	84,1
1989	15.235	56,6	94.482	64,4	212.278	77,8
1990	15.207	56,5	92.257	62,9	207.543	76,1
1991	16.990	63,2	102.058	69,5	226.980	83,2
1992	18.498	68,8	112.694	76,8	249.344	91,4
1993	21.348	79,4	132.140	90,0	288.686	105,8
1994	21.729		137.361		302.964	
<i>Vrouwen</i>						
1983	29.032	100,0	181.044	100,0	313.714	100,0
1984	28.853	99,4	180.921	99,9	316.816	101,0
1985	27.819	95,8	177.276	97,9	320.227	102,1
1986	27.249	93,9	173.124	95,6	317.397	101,2
1987	26.637	91,8	170.541	94,2	311.423	99,3
1988	22.642	78,0	154.919	85,6	292.522	93,2
1989	19.396	66,8	136.772	75,5	273.842	87,3
1990	17.937	61,8	126.937	70,1	264.533	84,3
1991	19.713	67,9	130.728	72,2	274.918	87,6
1992	21.988	75,7	143.521	79,3	298.926	95,3
1993	26.559	91,5	166.089	91,7	337.545	107,6
1994	28.050		176.624		355.107	
<i>Totaal</i>						
1983	55.926	100,0	327.816	100,0	586.580	100,0
1984	53.750	96,1	320.957	97,9	586.663	100,0
1985	50.253	89,9	306.306	93,4	584.181	99,6
1986	48.609	86,9	293.877	89,6	571.493	97,4
1987	46.757	83,6	288.734	88,1	560.308	95,5
1988	39.749	71,1	260.852	79,6	521.868	89,0
1989	34.631	61,9	231.254	70,5	486.120	82,9
1990	33.144	59,3	219.194	66,9	472.076	80,5
1991	36.703	65,6	232.786	71,0	501.898	85,6
1992	40.486	72,4	256.215	78,2	548.270	93,5
1993	47.907	85,7	298.229	91,0	626.231	106,8
1994	49.779		313.985		658.071	

de decennium was de werkloosheid zowel in West-Vlaanderen, Vlaanderen als het Rijk bij de mannen sterker gedaald dan bij de vrouwen. Bij de herneming van de werkloosheid was de trend net andersom zodat heden in het Vlaamse Gewest en Het Rijk de werkloosheid bij de mannen en de vrouwen ongeveer in dezelfde verhouding staat als in 1983.

Voor de provincie West-Vlaanderen

daarentegen valt het op dat er heden proportioneel minder mannelijke werklozen zijn dan vrouwelijke in vergelijking met 1983.

Tabel 2 geeft weer hoe de werkloosheid in de verschillende arrondissementen evolueerde gedurende het afgelopen jaar.

Het jaargemiddelde van de werkloosheid in West-Vlaanderen bedroeg 47.811

personen waarvan 21.289 mannen en 26.522 vrouwen.

Globaal genomen was er een vrij forse aangroei in 1993 van 7.422 werklozen of +18,4%. De toename in het Vlaamse Gewest (+16,4%) en het Rijk (+14,1%) was lager.

Alle Westvlaamse arrondissementen deelden in de verslechtering van de werkloosheid. In de Westhoek was de

Tabel 2: Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen per arrondissement (a), jaargemiddelde 1992 en 1993

Arrondissement	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	1992	1993	Index	1992	1993	Index	1992	1993	Index
Brugge	4.773	5.585	117,0	5.290	6.394	120,9	10.063	11.979	119,0
Diksmuide	758	869	114,6	720	896	124,4	1.478	1.765	119,4
Ieper	1.827	1.948	106,6	2.217	2.620	118,2	4.044	4.568	113,0
Kortrijk	3.900	4.705	120,6	5.455	6.867	125,9	9.355	11.572	123,7
Oostende	3.254	3.729	114,6	3.091	3.714	120,2	6.345	7.443	117,3
Roeselare	1.950	2.251	115,4	2.753	3.243	117,8	4.703	5.494	116,8
Tielt	941	1.054	112,0	1.394	1.684	120,8	2.335	2.738	117,3
Veurne	1.072	1.148	107,1	994	1.104	111,1	2.066	2.252	109,0
West-Vlaanderen	18.475	21.289	115,2	21.914	26.522	121,0	40.389	47.811	118,4
Kustarrondissementen	9.099	10.462	115,0	9.375	11.212	119,6	18.474	21.674	117,3
Overig West-Vlaanderen	9.376	10.827	115,5	12.539	15.310	122,1	21.915	26.137	119,3
Westhoek	3.657	3.965	108,4	3.931	4.620	117,5	7.588	8.585	113,1
Vlaams Gewest	112.656	131.923	117,1	143.184	165.919	115,9	255.840	297.842	116,4
Het Rijk	248.656	287.211	115,5	298.361	336.823	112,9	547.017	624.034	114,1

(a) EG-definitie, inclusief ouderen.

Tabel 3: Evolutie van de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen per arrondissement (in %) (a)

Arrondissement	Aantal mannelijke werklozen per 100 mannen van 20 tot en met 64 jaar				Aantal vrouwelijke werklozen per 100 vrouwen van 20 tot en met 59 jaar				Aantal werklozen per 100 m. van 20 t/m 64 jaar per 100 vr. van 20 t/m 59 jaar			
	EG-definitie		EG-definitie inclusief ouderen		EG-definitie		EG-definitie inclusief ouderen		EG-definitie		EG-definitie inclusief ouderen	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993
Brugge	4,1	5,1	5,9	6,8	6,5	8,0	7,4	8,9	5,2	6,4	6,6	7,8
Diksmuide	3,2	3,9	5,3	6,1	5,4	6,8	6,0	7,5	4,2	5,2	5,6	6,7
Ieper	3,6	4,0	5,9	6,3	7,3	8,8	8,4	10,0	5,3	6,2	7,1	8,0
Kortrijk	2,9	3,9	4,6	5,5	6,1	8,0	7,4	9,2	4,4	5,8	5,9	7,3
Oostende	5,6	6,6	7,8	8,8	7,5	9,1	8,4	10,1	6,5	7,8	8,1	9,4
Roeselare	2,7	3,4	4,6	5,3	5,9	7,2	7,5	8,8	4,2	5,1	5,9	6,9
Tielt	1,7	2,1	3,6	4,0	5,1	6,3	6,2	7,5	3,3	4,1	4,8	5,6
Veurne	4,8	5,2	6,9	7,2	6,4	7,1	7,2	7,9	5,6	6,1	7,0	7,6
West-Vlaanderen	3,6	4,4	5,5	6,3	6,4	7,9	7,5	9,0	4,9	6,0	6,4	7,5
Kustarrondissementen	4,6	5,6	6,6	7,5	6,8	8,2	7,7	9,1	5,7	6,8	7,1	8,2
Overig West-Vlaanderen	2,8	3,6	4,7	5,4	6,1	7,6	7,3	8,9	4,3	5,4	5,9	7,0
Westhoek	3,8	4,3	6,0	6,5	6,6	7,9	7,5	8,9	5,1	5,9	6,7	7,6
Vlaamse Gewest	4,5	5,5	6,3	7,3	8,0	9,4	9,1	10,5	6,2	7,3	7,6	8,8
Het Rijk	6,6	7,8	8,2	9,4	10,1	11,5	11,0	12,4	8,3	9,5	9,6	10,8

(a) De werkloosheidsgraad (niet-werkende werkzoekenden in % van de beroepsbevolking) bedraagt in West-Vlaanderen 8,1%. Bij de mannen is dit 5,4% en bij de vrouwen 12,0%. Het arrondissement met de laagste totale werkloosheidsgraad is Tielt (5,3%). Het arrondissement Oostende scoort het slechtst (11,0%).

groei naar verhouding het geringst (+13,1%). Het arrondissement Kortrijk noteerde de grootste vermeerdering (+23,7%).

De mannelijke werkloosheid (+15,2%) steeg minder snel dan de vrouwelijke (+21,0%) in West-Vlaanderen.

In het Vlaamse Gewest en het Rijk was het net andersom.

Tabel 3 geeft een overzicht van de werkloosheidsdruk in de verschillende arrondissementen. De werkloosheidsdruk is de werkloosheid in procent van de potentiële beroepsbevolking. De potentiële beroepsbevolking omvat de mannen van 20 tot en met 64 jaar en de vrouwen van 20 tot en met 59 jaar.

Er werden twee berekeningswijzen weerhouden: enerzijds volgens de niet-werkende werkzoekenden alleen (EG-definitie) en anderzijds volgens de EG-definitie met inbegrip van de oudere werklozen.

Hierna gaan we verder in op de EG-definitie inclusief ouderen.

De werkloosheidsdruk bedroeg in 1993 7,5% in West-Vlaanderen. Het jaar voordien was dit nog 6,4%. Het Vlaamse Gewest en het Rijk werden gekonfronteerd met hogere verhoudingscijfers (8,8% en 10,8% respectievelijk in 1993). De kustarrondissementen kenden een hogere druk (8,2%) dan de rest van West-Vlaanderen (7,0%). In de arrondissementen Roeselare, Tielt en Diksmui-

de blijft de werkloosheidsdruk beneden 7%. De werkloosheid is naar verhouding het hoogst in het arrondissement Oostende (9,4%). Opvallend is de evolutie in het arrondissement Kortrijk. Waar in 1992 de werkloosheidsdruk (5,9%) er nog behoorlijk onder het Westvlaams niveau lag, is deze in 1993 (7,3%) ongeveer even groot.

De werkloosheidsdruk bij de mannen bedroeg 6,3% in West-Vlaanderen in 1993. Bij de vrouwen is dit 9,0%.

Grensarbeid

A. Westvlamingen werkend in Frankrijk

Op 30 juni 1993 waren er 1.213 Westvlamingen die in Frankrijk werkzaam waren, waaronder 919 mannen en 294 vrouwen. De dalende trend zet zich daarmee lichtjes verder. Vorig jaar gingen immers nog 1.263 personen in Frankrijk werken. Sedert het begin van de zestiger jaren is de toestand grondig geëvolueerd. Toen waren er nog meer dan 15.000 Westvlamingen in Frankrijk aan de slag.

De meeste Westvlamingen komen uit de arrondissementen Kortrijk (537) en Ieper (468) en in mindere mate uit het arrondissement Veurne (123). Het aandeel van de overige arrondissementen is miniem.

B. Fransen werkend in West-Vlaanderen

Momenteel zijn er meer Fransen tewerkgesteld in West-Vlaanderen dan omgekeerd. Op 30 juni 1993 telde het RIZIV 2.261 Fransen die in de provincie werkzaam waren. Dit zijn er 132 meer dan het jaar voordien.

Het grootste deel onder hen werkt in het arrondissement Kortrijk (1.261). Verder komen het arrondissement Ieper (466), Oostende (279) en Roeselare (143).

C. De pendel met Nederland

De pendelbalans met Nederland is negatief. Op 30 juni 1993 waren er 221 Nederlanders aan het werk in West-Vlaanderen tegen 170 omgekeerd. Zowel de pendel naar Nederland als vanuit Nederland is het afgelopen jaar enigszins toegenomen. De meeste Nederlanders werken in het arrondissement Brugge (179). Anderzijds zijn de meeste Westvlamingen werkzaam in Nederland ook uit het arrondissement Brugge afkomstig (142).

BANK VAN ROESELARE

JA. UW AANPAK LIGT ONS.

ZEEHAVENVERKEER EN LUCHTVAART

De haven van Zeebrugge

Na 10 jaren van onafgebroken groei, behandelde de haven van Zeebrugge in het afgelopen jaar minder goederen dan het jaar voordien, te weten een achteruitgang met 2 miljoen ton of 6% in vergelijking met 1992. In een algemeen klimaat van economische moeilijkheden is dit beslist een behoorlijk resultaat. De teruggang van de totale overslag situeert zich specifiek in de sektor van de vaste bulkgoederen. Het aantal schepen dat de

Naast zijn positie als centrale draaischijf voor ro/ro-trafiek, profileerde de haven van Zeebrugge zich in 1993 steeds duidelijker als centrum voor de aan- en vooral afvoer van nieuwe personenwagens.

De belangrijkste groeifactor voor de stadshaven van Oostende in 1993 was de door Sally Line verzorgde vrachtwagentrafiek naar Groot-Brittannië.

Bij de luchthaven van Oostende kreeg de luchthavengebonden aktiviteitszone, met hieraan gekoppeld de aanleg van een rolbaan en een ontsluitingsweg, stilaan vorm.

Tabel 1
Zeescheepvaart te Zeebrugge, 1992-93 (goederen in ton)

Bron: MBZ

Aard	Aanvoer		Afvoer		Totaal	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993
<i>Stukgoederen</i>						
Roll-on/roll-off	5.208.826	5.491.363	6.386.476	6.792.245	11.595.302	12.283.608
<i>Containers</i>						
Europees	1.612.773	1.404.425	2.184.226	2.119.756	3.796.999	3.524.181
Interkontinentaal	1.446.347	1.379.769	1.196.555	1.227.759	2.642.902	2.607.528
Andere	697.501	866.433	430.206	380.968	1.127.707	1.247.401
Subtotaal	8.965.447	9.141.990	10.197.463	10.520.728	19.162.910	19.662.718
<i>Vloeibare produkten</i>						
Aardgas	3.383.999	3.231.919	—	—	3.383.999	3.231.919
Geraffineerde olieprodukten	915.724	1.046.949	532.755	553.832	1.448.479	1.600.781
Andere	105.340	68.802	1.490	1.595	106.830	70.397
Subtotaal	4.405.063	4.347.670	534.245	555.427	4.939.308	4.903.097
<i>Stortgoederen</i>						
Kolen en kooks	3.567.439	2.149.744	1.025.394	1.450.795	4.592.833	3.600.539
Bouwmaterialen	1.511.275	1.588.841	31.849	6.688	1.543.124	1.595.529
Ertsen	2.812.916	1.205.941	—	115.452	2.812.916	1.320.943
Andere	247.435	195.109	142.861	158.139	390.296	353.248
Subtotaal	8.139.065	5.139.635	1.200.104	1.731.074	9.339.169	6.870.709
Algemeen totaal	21.509.575	18.629.295	11.931.812	12.807.229	33.441.387	31.436.524

haven aandeel, nam toe met 237 eenheden (+2,3%) tot 10.694.

De passagierstrafiek en het toeristisch verkeer kenden na de achteruitgang in 1992 ook vorig jaar een verdere terugloop. In 1993 werden nog 1.083.505 passagiers (-6,4%) te Zeebrugge verscheept en ontscheept en het aantal personenwagens slonk tot 166.434 eenheden (-15,2%). Het commerciële roll-on/roll-off verkeer (+1,1% naar 773.486 vrachtwagens) en het vervoer van nieuwe personenwagens (+59,8% naar 360.479 eenheden) daarentegen zaten ondanks de economische crisis in de lift. Hiermee bevestigt Zeebrugge niet

alleen zijn positie als centrale draaischijf voor ro/ro-trafiek van en naar Groot-Brittannië, maar profileert de haven zich steeds duidelijker als centrum voor de aan- en vooral afvoer van nieuwe personenwagens.

Zoals uit tabel 1 blijkt, werd in de containersektor na de explosie in 1992 (+70%) een lichte achteruitgang genoteerd. Alles samen werden 490.025 TEU's behandeld, 6,8% minder dan in 1992. Uitgedrukt in tonnage bereikte het interkontinentaal deepsea-verkeer nagenoeg hetzelfde niveau als in 1992 (-1,3%) en de shortsea-trafiek verloren 7,2%. Als hoofdoorzaak wordt ge-

wezen op de reorganisatie die bij enkele rederijen werd doorgevoerd.

Bij de vloeibare produkten is de trafiek nagenoeg gestagneerd in 1993. De lichte daling van de aanvoer van LNG (-4,5%), het hoofdbestanddeel van de vloeibare bulk, werd voor een deel gecompenseerd door een toename in de trafiek van andere geraffineerde olieprodukten.

De vaste bulk tenslotte kende een gevoelige terugloop. Onder meer ten gevolge van de crisis in de staalsektor zakte de aanvoer van kolen en ertsen met zowat 3 miljoen ton onder het niveau van 1992.

Copiers

Printers

Service makes the difference

Océ Belgium N.V.

Jules Bordetlaan 32

Copiers - Printers

1140 Brussel

Engineering Systems

Tel: (02) 729 . 48 . 11

De haven van Oostende

Hoewel er een beperkte terugloop was van het aantal aanloopbeurten, zette de trafiekgroei zich in 1993 verder, althans voor wat betreft de stadshaven. Reeds voor de zevende opeenvolgende keer nam de overslag toe. In 1993 gebeurde dit met 13,1% tot een rekordoverslag van 3.408.420 ton. Tabel 2 toont aan dat zowel de aanvoer (+9,4%) als de afvoer (+19,6%) bijdroegen tot dit gunstige resultaat.

De belangrijkste groeifactor voor de stadshaven is de door Sally Line verzorgde vrachtwagentrafiek naar Groot-Brittannië. De groei in deze trafiek met 21,0% is alleszins een merkwaardige prestatie en zorgt ervoor dat de vrachtwagentrafiek (2 miljoen ton) ruim de helft vertegenwoordigt van de totale trafiek van de stadshaven (3,4 miljoen ton). De opvallendste evoluties in de andere goederensoorten bestendigen zich, met name een verdere toename in de aanvoer van bouwmaterialen en hout (+10,9%) en een verdere terugloop in de aanvoer van petroleumprodukten (-14,7%).

De gunstige resultaten van de stadshaven worden enigszins overschaduwd door het minder presteren van de Oostende-Doverlijn in 1993. De trafiek-

G. Walters, Oostende

cijfers in het laatste samenwerkingsjaar met P&O European Ferries zijn voor RMT weinig positief, zowel wat het passagiersvervoer betreft als inzake het vrachtverkeer. De schepen van de RMT vervoerden in 1993 1.866.754 passagiers, 14,0% minder dan in 1992, en 280.937 toeristische voertuigen (personenwagens en autocars), 1,3% meer dan in 1992. Voor het eerst ging ook het aantal jetfoilpassagiers achteruit (-13,9%). De evolutie van de commerciële ro/ro-traffic vertoont dezelfde teneur, met na-

me een achteruitgang met 12,7% tot 82.427 eenheden.

De keuze voor een nieuwe Britse aanloophaven (Ramsgate) en een nieuwe commerciële partner (Sally Line) sinds begin 1994, samen met de nabije opening van de Kanaaltunnel, zijn twee factoren waardoor met bijzondere belangstelling wordt uitgekeken naar 1994.

Hoopgevend is evenwel dat in 1994 zal worden gestart met de modernisering van de Oostendse haven.

excl. RMT
↓

Tabel 2
Maritiem verkeer in de stadshaven van Oostende, 1992-93 (goederen in ton)

Aard	Aanvoer		Afvoer		Totaal	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993
Bouwmaterialen en hout	774.151	858.568	1.889	—	776.040	858.568
Petroleumprodukten	177.512	151.428	—	—	177.512	151.428
Chemische produkten en kunstmest	154.284	117.943	99.383	112.461	253.667	230.404
Voertuigen (ro/ro)	703.345	842.983	956.835	1.166.301	1.660.180	2.009.284
Veevoeder	15.164	15.674	10.769	11.127	25.933	26.801
Andere	104.870	123.885	16.512	8.050	121.382	131.935
Totaal	1.929.326	2.110.481	1.085.388	1.297.939	3.014.714	3.408.420

Per soort vaartuigen was de evolutie als volgt:

Pakketboten en carferries RMT	van 2.292 tot 2.196 (-4,2%)
Jetfoils RMT	van 1.204 tot 1.171 (-2,7%)
Koopvaardij schepen	van 1.679 tot 1.674 (-0,3%)
(waarvan Sally Line)	van 875 tot 850 (-2,9%)
Totaal	van 5.163 tot 5.043 (-2,3%)

Bron: Havendienst Oostende en RMT.

De luchthaven van Oostende

Het jaar 1993 was, evenmin als 1992, een succesvol jaar voor de Oostendse luchthaven. Het aantal vliegtuigbewegingen liep met 10,5% terug tot 35.855, deels te wijten aan de verplichte inactiviteit gedurende meer dan een maand. In deze periode werd werk gemaakt van de installatie van nieuwe naderingslichten en van de verplaatsing van het zogenaamde ILS-landingsstelsel, waardoor thans alle vliegtuigtypes ook bij slechte zichtbaarheid probleemloos kunnen landen.

Uit tabel 3 blijkt dat in vergelijking met 1992 het aantal passagiers met 7,8% terugliep, de hoeveelheid vracht met 1,0%. In 1993 werden op de luchthaven

85.381 passagiers geteld en 42.966 ton goederen geladen en gelost. De luchthaven heeft geen vaste passagierslijnen meer, doch intussen bestaan nieuwe plannen voor een geregelde passagierstrafiek tussen Oostende en Londen. De recentste aanwinst voor de luchthaven is de trafiek van en naar Tunesië door **Tubelair**. Drie keer per week wordt naar Monastir gevlogen met onafgewerkt textiel en op de retourvluchten wordt het afgewerkt textiel meegebracht.

Ondertussen kreeg de luchthavengebonden aktiviteitszone, met hieraan gekoppeld de aanleg van een rolbaan en een ontsluitingsweg, stilaan vorm. De zone in kwestie zal in de toekomst vestigingsmogelijkheden bieden voor onder-

houd van vliegtuigen en voor andere luchtvaartgebonden toeleveringsaktiviteiten en aldus zal de Oostendse luchthaven haar rol als tewerkstellingsgroeipool voor de regio kunnen waarmaken.

De luchthaven van Kortrijk-Wevelgem

Het voorbije jaar noteerde de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem 57.667 vliegtuigbewegingen, een toename met 8,2% in vergelijking met 1992. Het aantal lokale vluchten steeg met 9,7% naar 45.843 en ook het binnenlands luchtverkeer steeg in 1993 met 6,5%. De buitenlandse vluchten daalden met 4,2% naar 4.127 bewegingen. Dit laatste is toe te schrijven aan de vermindering van de rekreative vluchten.

In 1993 werd eveneens gestart met een regelmatige lijnvlucht (dagelijks) tussen Kortrijk en Londen-Stansted. Wekelijks maakten 50 à 60 passagiers gebruik van de lijnvlucht van Sky Service. Door financiële moeilijkheden werd de lijn begin 1994 echter geschrapt.

*Tabel 3
Vliegtuigbewegingen, aantal passagiers en hoeveelheid vracht (in ton)
op de luchthaven van Oostende (1988-93)*

Jaar	Vluchten	Passagiers	Vracht in ton
1988	41.405	124.049	27.760
1989	45.383	103.184	34.150
1990	47.771	109.055	48.056
1991	48.268	88.921	50.450
1992	40.070	92.621	43.406
1993	35.855	85.381	42.966

Bron: Luchthaven Promotie Oostende.

CARL ADAMS N.V.

SELECTIE, TRAINING EN ADVIES

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

HUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN INFRASTRUKTUUR

Het aantal bouwvergunningen steeg in 1993 met 4,8 procent ten opzichte van dezelfde periode van het jaar voordien; het aantal projecten voor sociale huisvesting steeg aanzienlijk van 364 naar 780 goedgekeurde projecten.

Inzake ruimtelijke ordening werd het jaar 1993 gekenmerkt door het opstarten van de procedure tot een aantal gedeeltelijke herzieningen van de gewestplannen.

7.167 vergunningen afgeleverd voor nieuwe woningen. Dit betekende een stijging met 4,8% ten opzichte van dezelfde periode van het jaar voordien. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was er een sterkere toename (+15,1% en +9,2% respectievelijk).

In de arrondissementen Kortrijk (+29,2%), Veurne (+22,5%) en Roeselare (+21,2%) was er een vrij aanzienlijke stijging. In de arrondissementen Diksmuide (-24,7%) en Oostende (-20,7%) was er daarentegen een merkbare achteruitgang.

Het aantal begonnen woningen lag tijdens de eerste negen maanden van 1993 4,2% lager in West-Vlaanderen ten opzichte van de vergelijkbare periode in

Huisvesting

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) publiceert gegevens over het aantal vergunde en het aantal begonnen woningen.

In tabel 1 staan de gegevens over het

aantal vergunde en het aantal begonnen woningen over de periode januari-september van 1992 en 1993 (recentere gegevens waren voor 1993 niet beschikbaar).

In West-Vlaanderen werden van januari tot en met september 1993

Tabel 1

Nieuw toegestane en begonnen woningen, periode januari-september, 1992-93

Arrondissement	Vergunde woningen (nieuwbouw, al of niet in woongebouwen)			Begonnen woningen (nieuwbouw, al of niet in woongebouwen)			Aantal per 1.000 inwoners in 1993	
	1992	1993	Index	1992	1993	Index	Vergund	Begonnen
Brugge	1.541	1.628	105,6	1.438	1.446	100,6	6,1	5,4
Diksmuide	166	125	75,3	132	128	97,0	2,6	2,7
Ieper	378	340	89,9	351	400	114,0	3,3	3,8
Kortrijk	1.028	1.328	129,2	1.026	1.050	102,3	4,8	3,8
Oostende	1.389	1.101	79,3	1.422	797	56,0	7,9	5,7
Roeselare	510	618	121,2	456	603	132,2	4,5	4,3
Tielt	516	420	81,4	349	398	114,0	4,8	4,6
Veurne	1.312	1.607	122,5	1.113	1.203	108,1	29,5	22,1
Kustarrondissementen	4.242	4.336	102,2	3.973	3.446	86,7	9,4	7,5
Overig West-Vlaanderen	2.598	2.831	109,0	2.314	2.579	111,5	4,3	3,9
West-Vlaanderen	6.840	7.167	104,8	6.287	6.025	95,8	6,4	5,4
Vlaamse Gewest	28.078	32.305	115,1	26.766	26.065	97,4	5,5	4,5
Het Rijk	38.686	42.252	109,2	35.188	34.557	98,2	4,2	3,4

Bron: NIS.

1992. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was de terugloop iets geringer.

Voor het arrondissement Roeselare (+32,2%), maar ook de arrondissementen Ieper en Tielt (beide 14%) kenden een duidelijke groei. Het arrondissement Oostende echter werd gekonfronteerd met een sterke achteruitgang (-44,0%).

Om een duidelijker beeld te krijgen van de intensiteit van de bouwactiviteit kan men deze relateren tot het aantal inwoners. Zo bedroeg het aantal vergunde woningen per 1.000 inwoners in West-Vlaanderen 6,4 in 1993. Voor het aantal begonnen woningen is dit 5,4. Daarmee ligt de bouwactiviteit in West-Vlaanderen op een hoger niveau dan in het Vlaamse Gewest of het Rijk. Dit is te danken aan de kustarrondissementen. Vooral het arrondissement Veurne kent een sterke bouwactiviteit met 29,5 vergunde woningen en 22,1 begonnen woningen per 1.000 inwoners.

De Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM) breidde haar activiteiten op het gebied van de sociale huisvesting aanzienlijk uit in 1993, mede door de nieuwe impulsen die via de oprichting van Domus Flandria mogelijk werden. In West-Vlaanderen waren er de 780 goedgekeurde projecten waarvan 187 in een renovatiegebied. Het urgentieprogramma voor de sociale huisvesting sloopte 410 van de 780 projecten op. Dit alles betekende een gevoelige vermeerdering ten opzichte van het jaar voordien (364 goedgekeurde projecten waarvan 174 in een renovatiegebied). Sedert

P. Holderbeke, Kortrijk

Woonwijk te Kuurne.

1991 is de sociale huisvesting aan een relance toe.

De grondaankopen van de West-vlaamse Interkommunale voor Huisvesting (WIH) in 1993 betroffen een oppervlakte van 34,4 ha. Dit is 13,7 ha meer dan het jaar voordien. De verkopen hadden in 1993 betrekking op 22,3 ha, gespreid over 222 kavels. Dit was 5,3 ha minder dan in 1992.

De Interkommunale Liedal kocht in 1993 7,5 ha gespreid over 17 kavels aan voor huisvesting. Zij verkocht 3,3 ha betrekking hebbend op 21 kavels.

Ten opzichte van 1992 (0,9 ha aankoop en 1,5 ha verkoop) was er een uit-

breiding van de activiteiten.

Het premiestelsel van het Vlaamse Gewest werd in 1993 gewijzigd. Op 1 april 1993 werden de vroegere huisvestingspremies voor bouw, koop en sanering evenals de stads- en dorpsvernieuwingspremies en de verwervingspremie in woonnoodgebieden afgeschaft en vervangen door een tegemoetkoming in de aflossing van een hypothecaire lening voor de bouw, koop of sanering van een woning.

De bedoeling was meer duidelijkheid in het premiesysteem te scheppen, te zorgen voor een vluigere uitbetaling en een rechtmatige bedeling van de premies.

In tabel 2 staat het aantal toegekende premies (oud systeem) voor 1993. Na 1 april betrof het nog af te handelen dossiers. Dit verklaart waarom er bijna overal een daling te zien was tegenover het jaar voordien.

De meeste premies in West-Vlaanderen werden toegekend voor de bouw (1.490) en sanering (1.439) van woningen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest steeg voor de bouw (19,9%) en kooppremies (23,6%). Voor de saneringspremies (15,0%) was er een daling.

Het nieuwe systeem van de tussenkomst in de leninglast was in het Vlaamse Gewest in totaal sedert 1 april goed voor 370 uitbetaalde tegemoetkomingen voor een bedrag van iets meer dan 900.000 fr.

Tabel 2

Het aantal toegekende bouw-, koop-, sanerings-, stads- en dorpsvernieuwingspremies in 1992 en 1993

	Bouwpremies	Kooppremies	Saneringspremies
<i>West-Vlaanderen</i>			
1993	1.490	132	1.439
1992	1.570	124	1.898
Vershil	- 80	8	- 459
<i>Vlaamse Gewest</i>			
1993	7.503	559	9.565
1992	9.101	856	11.381
Vershil	-1.598	-297	-1.816
<i>Aandeel West-Vlaanderen</i>			
1993	19,9%	23,6%	15,0%
1992	17,3%	14,5%	16,7%

Bron: Vlaamse Huisvestingsmaatschappij.

Ruimtelijke ordening

Het jaar 1993 werd gekenmerkt door het opstarten van de procedure tot een aantal gedeeltelijke herzieningen van de gewestplannen. Deze procedure kent volgende stappen: de beslissing tot herziening, de voorlopige vaststelling, het openbaar onderzoek en de definitieve vaststelling.

In de loop van 1993 werden meerderre beslissingen tot herziening genomen; het betreft vooral: nieuwe regionale bedrijventerreinen (gewesten Kortrijk, Ieper-Poperinge en Roeselare-Tielt), nieuwe bestemmingen voor te koop gestelde militaire domeinen (Brugge, Damme, Jabbeke, Zedelgem, Nieuwpoort en Oostende) en tenslotte het tracé van de weg Komen-A19 te Geluwe (N58). Voorlopige vaststellingen gebeurden onder meer voor nieuwe regionale bedrijventerreinen (gewesten Kortrijk en Roeselare-Tielt).

Zoals vermeld in het jaarverslag 1993 van de GOM-West-Vlaanderen, heeft deze instelling in 1993 een voorstel ingediend tot gedeeltelijke herziening van het Gewestplan Diksmuide-Torhout voor wat betreft bedrijventerreinen. In voorgaande jaren was dit reeds gebeurd voor alle overige Westvlaamse gewestplannen.

Tenslotte valt te wijzen op de betrokkenheid van de GOM-West-Vlaanderen bij de opmaak (door het Westvlaams Economisch Studiebureau) van het Structuurplan West-Vlaanderen.

Zeehavens en kustverdediging

In de Zeebrugse westelijke voorhaven is in 1993 verder gewerkt aan de zuidelijke kaaimuur van de geplande Flanders Container Terminal en aan de uitbouw van de nodige spoorinfrastructuur.

In de Zeebrugse achterhaven werd de Bastenakenkade langs het zuidelijk insteekdok verlengd van 390 m tot 690 m zodat een tweede aanlegplaats kan worden gerealiseerd. In 1993 werden in de achterhaven ook twee nieuwe bedrijven opgestart: de nieuwe vismijn (European Fish Centre) en de Zeepipe-terminal, het eindpunt van een 830 km lange aardgasleiding vanuit de Noordzee ter hoogte van Noorwegen.

Ondertussen ging ook veel aandacht naar de verbetering van de aansluiting van de haven op het wegennet. Zo werden de werken tot ondertunneling van de Koninklijke Baan (kruising met de Baron de Maerelaan) in 1993 toegewezen. In het zuiden van het havengebied werd een verbindingsweg aanbesteed die zal lopen vanaf een nieuw te bouwen Herdersbrug over het Boudewijnkanaal in het westen (brug reeds aanbesteed) tot aan de omgeving van de twee Afleidingskanalen in het oosten. Deze weg vormt een onderdeel van de later verder te realiseren verbinding Jabbeke-Westkapelle. Ondertussen is reeds gestart met de aanleg (nabij de twee Afleidingskanalen) van de aansluiting van deze nieuwe verbindingsweg op de havenweg ten noorden (zuidelijke en

oostelijke havenrandweg) en op de weg Dudzele-Westkapelle ten zuiden. Deze aansluiting heeft een eerder voorlopig karakter aangezien de thans aanbestede nieuwe verbindingsweg vanaf de omgeving van de twee Afleidingskanalen moet worden doorgetrokken naar Westkapelle (met name naar de tot autosnelweg om te bouwen expresweg Antwerpen-Knokke).

Betreffende de Oostendse zeehaven besliste de Vlaamse regering in 1993 tot uitvoering van een belangrijk gedeelte van het renovatieplan. Het gaat met name om de bouw van een bijkomende ro/ro-aanlegplaats in de voorhaven (met inbegrip van de kaaibevloering), de ont-eigeningen voor de bouw van een nieuwe sluis tussen voor- en achterhaven, de verplaatsing van de jachthaven en de verlegging van de Slijkensesteenweg.

Ondertussen werden in 1993 werken aanbesteed tot verbreding van de havengeul en tot aanpassing van het Zeewezendok.

De schade aangericht door de stormen in het najaar van 1993 heeft andermaal aangetoond dat de kustverdediging op een aantal plaatsen zeer zwak is. Geldgebrek dwingt de betrokken overheid ertoe zich te beperken tot herhaalde herstellingen terwijl structurele ingrepen uitblijven. Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap werkt thans aan de opmaak van een beleidsplan ter zake ('Kust 2002').

Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort

Tel. 058/23.25.13

Fax 058/23.48.75

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen
Modelmakerij

Voortaan integreert BBL Soft Telelink de telecommunicatiemodule, het raadplegen van databestanden, de overdracht van bestanden en de off-line intoetsing van uw betalingen. Is de BBL ook daarom de voorkeurbank ?

Wegen

Op de autosnelweg A18 dient nog steeds de sectie Veurne-Franse grens afgewerkt; het is een sluitstuk aangezien op Frans grondgebied het verlengde van deze autosnelweg (richting Kanaaltunnel) reeds in 1993 in gebruik werd genomen. De Vlaamse overheid besliste de voltooiing te versnellen zodat de afwerking in 1996 kan worden verwacht.

In 1993 werd tussen het Vlaamse en het Waalse Gewest een protocol afgesloten voor de gelijktijdige realisatie van de afwerking van de autosnelweg A17 op Waals grondgebied (Dottenijs) en de aanleg van de N58 tussen Komen en de A19 te Geluwe. In het protocol is als timing voor de afwerking eind 1995 vooropgesteld. Zoals door de GOM-West-Vlaanderen meermaals is bepleit, wordt de aanleg van de westelijke ring om Menen opgenomen in de bouw van de N58.

Nog in verband met de wegeninfrastructuur zijn voor 1993 vooral volgende aanbestedingen te vermelden: brug over de spoorweg in het tracé van de noordelijke omleiding van Torhout (tevens aansluiting van Torhout op de A17) en de zuidelijke omleiding van Lichtervelde; beide werken zijn toegewezen. Nog niet toegewezen is de aanleg van een gedeelte van de N36 te Harelbeke (sectie Gentssteenweg-

Bavikhoofsestraat) waardoor de nieuwe Leiebrug kan in gebruik worden genomen ter ontlasting van het centrum van Harelbeke.

Waterwegen

Zoals voorgaande jaren was de voornaamste activiteit op de waterwegen gesitueerd op de Grensleie (stroomafwaarts Menen) waar een kalibreringsprogramma (1.350 ton) wordt gerealiseerd in uitvoering van een Frans-Belgische overeenkomst ter zake. In de huidige politieke situatie betreft het een samenwerking tussen Frankrijk, het Vlaamse Gewest en het Waalse Gewest. De werken zijn in die mate gevorderd dat, indien de nodige budgetten worden vrijgemaakt, de afwerking van de kalibrering wordt voorzien binnen twee à drie jaar.

Stroomafwaarts de Grensleie, meer bepaald te Kortrijk, blijft nog een flessenhals weg te werken (tussen stroomopwaarts en stroomafwaarts van Kortrijk gelegen panden).

Dit werk vergt belangrijke onteigeningen (gestart in 1993) en infrastructuurwerken en is voorwerp van een protocol tussen het Vlaamse Gewest en de stad Kortrijk. De werken zullen wellicht pas eind 1994 kunnen worden aangevat.

Interessant in verband met de Leie is

het proefproject inzake het reinigen en revaloriseren van baggerspecie.

Op het Kanaal Kortrijk-Bossuit (verbinding van Leie met Schelde) is reeds in 1987 gestart met de bouw van een nieuwe sluis te Zvevegem. In 1990 vielen de werken stil bij gebrek aan financiële middelen. In 1993 konden de deelopdrachten burgerlijke bouwkunde en metaalkonstruktie worden afgewerkt.

Spoorwegen

Inzake spoorwegen is vooral te verwijzen naar de modernisering en elektrificatie van de lijn (Gent-)Deinze-Adinkerke. Op talrijke plaatsen werden in 1993 werken uitgevoerd. Het project is binnen de NMBS een prioriteit. Niettemin zal de indienststelling, aanvaardbaar voorzien voor 1995, wellicht pas medio 1996 kunnen gebeuren. De lijn Deinze-Adinkerke is thans de enige nog niet geëlektrificeerde spoorlijn in West-Vlaanderen.

Nog in verband met de spoorwegen kan worden vermeld dat in 1993 de Supersnelle Trein (SST) Parijs-Rijsel werd ingehuldigd. Mede door de GOM-West-Vlaanderen wordt gepleit voor het inleggen (op de bestaande infrastructuur en met klassieke treinstellen) van rechtstreekse verbindingen Oostende-Brugge-Kortrijk-Rijsel, met aansluiting op de SST aldaar.

Luchthavens

Voor de realisatie van een bedrijventerrein voor luchthavengebonden activiteiten, palend aan de luchthaven van Oostende, dient onder meer een rolbaan aangelegd vanaf de luchthaven naar het betrokken bedrijventerrein (omgeving Torhoutsesteenweg). Eind 1993 werden de kredieten voor de aanleg van de eerste fase van dit project vastgelegd.

In 1993 werd het nieuwe 'Instrument Landing System' in gebruik genomen. Dit systeem heeft een gunstige invloed op de geluidsproductie bij het landen en opstijgen.

Landbouw

In 1993 werd de Ruilverkaveling Paddegat beëindigd. Het betreft de zesentwintigste ruilverkaveling in West-Vlaanderen. Zij beslaat circa 1.360 ha in het poldergebied tussen Stalhille en het gehucht Blauwe Sluis te Bredene. In 1992 riep het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap deze ruilverkaveling

uit tot 'pilotproject natuurtechnische milieubouw'. Naast de landbouw krijgt de natuur grote aandacht. Vooral de inspanningen om twee waardevolle graslandgebieden te verwerven en hun natuurwaarde zelfs te verhogen, droegen hiertoe bij. De Schorreweide (6 ha) en de Schobbejak (20 ha) zijn twee populaire overwinterings- en broedplaatsen voor zeldzame vogels. Beide zones beschikken tevens over een heel bijzondere plantengroei.

Via het recht van voorkoop en de herverkaveling, heeft het ruilverkavelingskomitee deze waardevolle natuurterreinen veilig kunnen stellen. Eigendom en beheer werden hetzij als maatregel van landinrichting, hetzij door toebedeling aan de Vlaamse Gemeenschap overgedragen. In de praktijk krijgen landbouwers de mogelijkheid om er hun vee gratis te laten grazen.

In ruil dienen ze zich wel te houden aan de beheersvoorwaarden zoals die door de Vlaamse Gemeenschap worden opgelegd.

In de Schorreweide werd ook actief aan natuurbouw gedaan. Dit wil zeggen dat er uitbreidingsmogelijkheden werden geschapen voor de aldaar aanwezige, zeldzame zilte vegetatie. Dit werd in de hand gewerkt door het plaatselijk afgraven van de hoger gelegen delen.

De Schobbejak omvat een aantal slopenrijke, reliëfrijke en voorheen zeer natte weide- en hooilanden. Bij het herstel van de Schobbejak was een aangepaste peilbeheersing van cruciaal belang. Net als in de Schorreweide is het de bedoeling om 's winters in de depressies plaatselijk overstromingen te dulden.

Naast de ruilverkaveling en ook behorend tot de taken van de Vlaamse Landmaatschappij, is er de landinrichting. Met landinrichting wordt bedoeld de globale inrichting van plattelandgebieden waardoor zij meer geschikt worden gemaakt voor de bestemmingen die ze hebben gekregen in het kader van de ruimtelijke ordening. In het gebied ten westen van de IJzer loopt het pilotproject Landinrichting Westhoek.

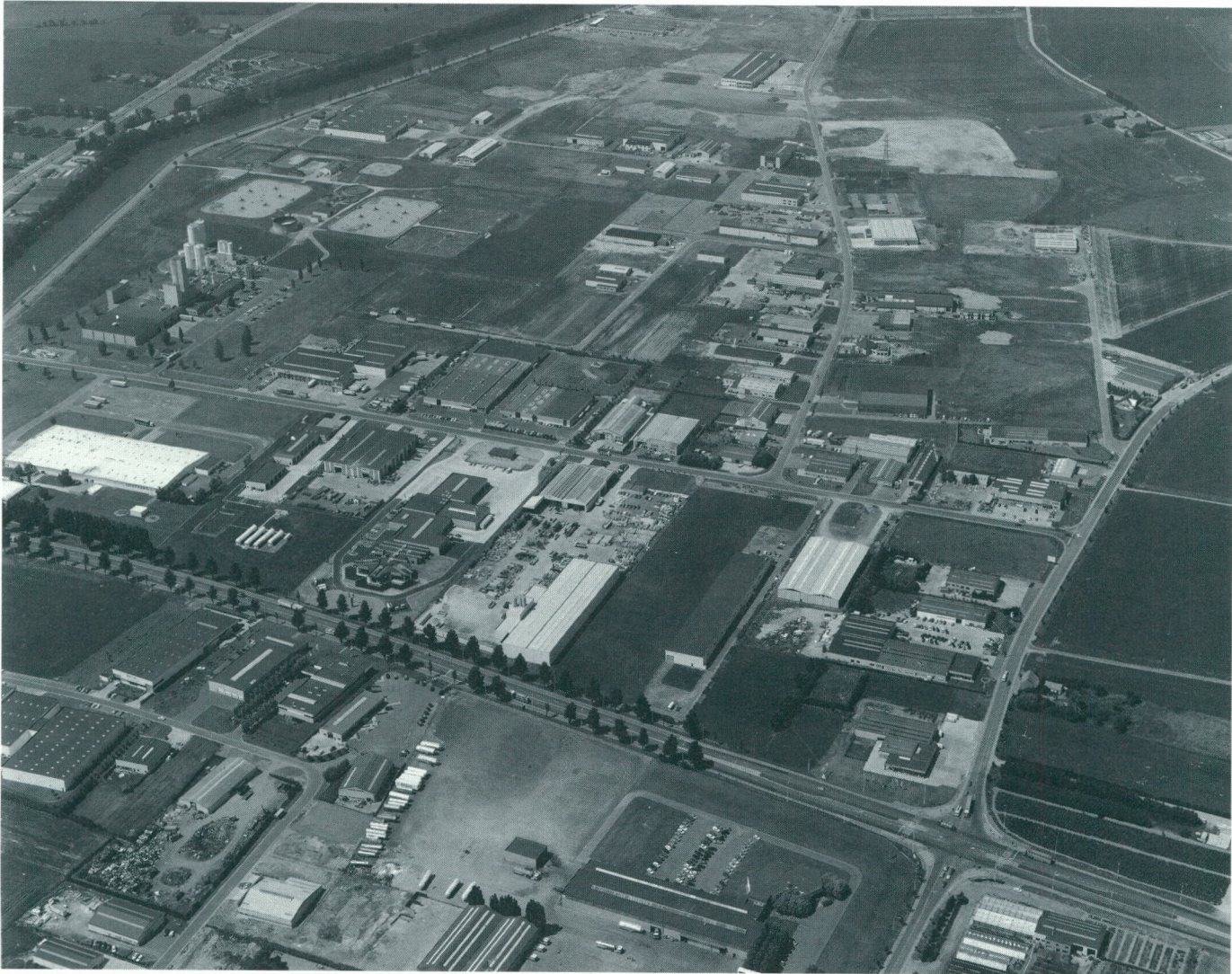
Industrie

De meeste Westvlaamse bedrijventerreinen worden beheerd door de Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie (WIER) of door Leiedal.

Door de WIER werd in 1993 ongeveer 107 ha aangekocht (in 1992 : 63 ha). De voornaamste aankopen waren gesitueerd te Oostende (bij het vliegveld) en te Roeselare. De verkoop van industriegronden beliep circa 40 ha (in 1992: 85 ha), gespreid over 22 terreinen. Op 3 ha na betrof het verkopen aan privé-investeerders.

Bij Leiedal werd in 1993 circa 2 ha aangekocht voor de realisatie van bedrijventerreinen (in 1992: 18 ha). Er werd ongeveer 11 ha verkocht (in 1992: 22 ha), gespreid over 10 bedrijventerreinen (vooral Gullegem-Moorsele en Kennedyпарк te Kortrijk).

Bedrijventerrein Ieper.

Afvalwaterzuivering

Zoals voorgaande jaren werd in 1993 een opvallende activiteit ontplooid inzake de bouw van infrastructuur voor de zuivering van afvalwaters.

In 1993 is verder gewerkt aan de uitbreiding van de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Wulpen, een projekt dat bijdraagt tot het wegwerken van de achterstand die de Westkust ter zake heeft ten opzichte van de Middenkust en de Oostkust.

Daarnaast stonden in 1993 ook twee nieuwe installaties in de steigers: te Tielt en te Watou. Deze nieuwe projekten passen in de beleidsoptie om voorrang te geven aan de sanering van gebieden die oppervlaktewater leveren aan de drinkwaterproductiecentra.

Voor West-Vlaanderen gaat het niet enkel om de streek van Diksmuide-Ieper-Poperinge die water levert aan het productiecentrum De Blankaart te Diksmuide, maar ook om de streek Ruiselede-Tielt-Aarsele die het productiecentrum Kluizen (Oost-Vlaanderen) voedt.

Behalve de rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn er uiteraard de netwerken van

rioleringen en kollektoren die de afvalwaters moeten aanvoeren naar deze installaties. In de loop van 1993 werden dergelijke netwerken verder uitgebouwd, leidend zowel naar bestaande of in uitvoering zijnde installaties als naar geplande installaties.

Drinkwatervoorziening

In 1993 is verder gewerkt aan de realisatie van een winning van oppervlaktewater vanuit het Kanaal Kortrijk-Bossuit (ambtsgebied van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening). Water uit dit kanaal zal worden gevoerd naar de vijver van het provinciaal domein De Gavers te Harelbeke en Deerlijk waar het een verdere natuurlijke zuivering zal ondergaan. Vanuit deze vijver zal het uiteindelijk naar een behandelingsstation worden gepompt waar het tot drinkwater zal worden omgevormd. Men hoopt de nieuwe winning in gebruik te kunnen nemen in 1994. In 1993 is ook verder gewerkt aan de realisatie van een waterspaarbekken in het gebied van de Verdronken Weiden te Ieper (Regie Stedelijke Waterdienst).

Natuurbescherming

In 1993 werd het Ontwerp van Groene Hoofdstructuur openbaar gemaakt. Het betreft een afbakening van gebiedsgerichte beleidskategorieën waarin de natuur een hoofdfunctie dan wel een nevenfunctie krijgt. Deze beleidsvisie vanuit de sektor natuur zal worden ingepast in het beleid van de Vlaamse regering via het Structuurplan Vlaanderen.

Nog in 1993 werden het 'Dekreet houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen' en het bijhorend uitvoeringsbesluit goedgekeurd. Het dekreet heeft kracht van wet tot eind 1994. Tegen dan moet een definitieve wetgeving worden uitgewerkt.

In 1993 werd het uitbaggeren van de Blankaartvijver van het gelijknamige natuurreservaat toegewezen waardoor de verregaande verlanding van deze vijver kan worden opgeheven.

In dezelfde sfeer tenslotte is te vermelden de rangschikking van een paar waardevolle landschappen: het duin Mieke Hill te Koksijde en het Komgrondengebied in de polders van Lampernisse.

WES

Milieuonderzoek en -advies

- ☞ *Milieuvoorlichting 'op maat van uw bedrijf'*
  - doorlichting van de milieukosten, vergunningstoestand, milieu-impact en het milieubeleid van de onderneming
  - knelpuntenanalyse
  - prioriteitenplan
- ☞ *Milieuzorgsysteem*
  - begeleiding bij de implementatie van milieuzorgsystemen
- ☞ *MER* — infrastructuur-MER
  - industriële MER
- ☞ *Sectoriële voorlichting milieuwetgeving*
- ☞ *Planologische bedrijfsidentifikatie*
- ☞ *Marktonderzoek* (afvalstoffen, milieutechnologie)

Verdere inlichtingen: ir. J. Lammerant

Baron Ruzettelaan 33 – 8310 Assebroek-Brugge – tel. 050/35.84.42 – fax 050/36.31.86

GOM-WEST-VLAANDEREN

JAARVERSLAG 1993

In 1993 ging de hoofdaandacht van de GOM-West-Vlaanderen naar de opvolging van de inherzieningstelling van de zes gewestplannen in West-Vlaanderen wat betreft het onderdeel regionale bedrijventerreinen en naar de verdere uitbouw van de gediversifieerde bedrijfsontvangststructuur in de Provincie.

Na de goedkeuring van het voorstel betreffende het arrondissement Kortrijk in 1992 volgde in 1993 de goedkeuring voor de arrondissementen Roeselare-Tielt en Ieper-Poperinge. De voorstellen van de GOM-West-Vlaanderen werden grotendeels weerhouden en de officiële procedure tot omvorming wordt nu afgewerkt. De impasse waarin de streekontwikkeling zich bevond werd doorbroken en in 1994 wordt de goedkeuring verwacht van de voorstellen voor de andere arrondissementen.

Het onderdeel bedrijventerrena van de ontvangststructuur voor ondernemingen in West-Vlaanderen werd verder ontwikkeld met een uitbreiding te Waregem en een nieuwe lange termijnplanning naar aanleiding van het tienjarig bestaan te Wevelgem.

Het bestaande netwerk van doorganggebouwen werd gekonsolideerd en

de voorbereiding van de projecten te Oostende, Brugge en Kortrijk vormen de aanzet van een uitbreiding van het netwerk over gans de provincie.

De grensoverschrijdende samenwerking met Nederland en Frankrijk werd verder ontwikkeld met het operationeel worden van een belangrijk aantal projecten in het kader van de samenwerking binnen de Euregio Scheldemond. De eerste projecten voor de samenwerking met de 'Région Nord-Pas de Calais' werden gerealiseerd.

De laatste projecten in het kader van het Geïntegreerd Actieprogramma voor de Westhoek (GAP) werden praktisch volledig afgewerkt en in het Impulsprogramma voor de regio Oostende-Blankenberge werd in uitvoering van de strategische visie bestemming gegeven aan de beschikbare enveloppe.

Studie, concept en promotie van de economische ontwikkeling

A. Studie, concept van te voeren acties

In 1993 werd de strategie zoals neergelegd in het werk 'West-Vlaanderen 2000: Een strategie voor economische

ontwikkeling' verder als leidraad gebruikt en in konkrete actiepunten vertaald. De nadruk werd gelegd op het optimaal inschakelen van alle elementen voor endogene ontwikkeling en op samenwerking en coördinatie.

Grote aandacht ging naar het operationeel maken van een netwerk van regionale bedrijventerreinen.

Ten aanzien van de subregio's met ontwikkelingsachterstand of een ongunstig verloop werden concepten van verder te zetten of nieuw te ontwikkelen acties uitgewerkt. Met de voltooiing van het Geïntegreerd Actieprogramma voor de Westhoek in het vooruitzicht werden intensief stappen gezet met het oog op de erkenning van de Westhoek als doelstelling 5b-gebied (plattelandsgebied). Op 21 december 1993 leverden deze inspanningen resultaat op met de toekenning door de Europese Commissie van het statuut van 5b-gebied aan Diksmuide, Lo-Reninge, Ieper, Poperinge, Langemark-Poelkapelle, Zonnebeke, Veurne, Gistel, Oudenburg, Nieuwpoort en delen van Middelkerke, Oostende en Bredene en dit voor een periode van zes jaar.

De strategische visie voor de ontwikkeling van de impulsregio Oostende-Blankenberge werd in bouwstenen omgezet.

Ook op het vlak van de algemene verkeersproblematiek, structuurplanning op provinciaal niveau en andere werd een structurele inbreng geleverd. Een en ander wordt verder aangegeven.

Met het oog op het verdiepen van het inzicht in de problematiek op diverse domeinen en de mogelijkheden van gerichte en adequate acties werden gegevens verzameld en verwerkt. Interrelaties en positionering tegenover andere regio's zijn hierbij belangrijk.

De in herzieningstelling van de gewestplannen van de arrondissementen Kortrijk, Roeselare-Tielt en Ieper-Poperinge, inzake het facet bedrijventerreinen, werd door de Vlaamse Executieve goedgekeurd.

De voorstellen van de GOM-West-Vlaanderen werden hierbij grotendeels weerhouden.

De bedrijfsontvangststructuur in de Provincie werd verder versterkt; het bedrijventerrena te Waregem werd uitgebouwd.

De voorbereiding van doorganggebouwen te Oostende, Brugge en Kortrijk werd gestart.

B. Promotie van investeringen en tewerkstelling

1. Algemeen dienstbetoon aan ondernemingen

a) De GOM-West-Vlaanderen verstrekte in 1993 aan ongeveer 150 bedrijven advies en informatie, vooral met betrekking tot overheidssteun bij investeringen.

Een 25-tal bedrijven waren geïnteresseerd in de steunmogelijkheden voor industrieel onderzoek naar nieuwe producten of processen en in de overheidssteun in het kader van de Vlaamse onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's. Enkele bedrijven werden concreet begeleid bij het indienen van hun aanvraagdossier.

Een aantal bedrijven werden geïnformeerd over de subsidiëringmogelijkheden bij het opzetten van investerings- en samenwerkingsprojecten in Oost-Europa met name in het raam van het Europese programma JOPP (Joint Venture PHARE Program).

Naar aanleiding van het opstarten van een eigen bedrijfsactiviteit werden een 25-tal 'starters' ingelicht over de voorwaarden en verplichtingen, de meest geschikte vennootschapsvorm, de moda-

liteiten van de bedrijvencentra en de specifieke steunmaatregelen voor startende bedrijven.

Ten behoeve van investeerders werden gegevens verstrekt omtrent beschikbare bedrijfsgebouwen, bedrijventerreinen en financieringsmogelijkheden via participatiemaatschappijen.

De GOM-West-Vlaanderen verrichtte ook tussenkomsten bij specifieke problemen van bedrijven zoals herlokalisatie en overname.

b) In de loop van 1993 verspreidde de GOM-West-Vlaanderen twee GOM-Info's naar het bedrijfsleven: Vlaamse overheidssteun voor onderzoek en ontwikkeling; steun voor exportgerichte initiatieven.

De GOM-Info's zijn bedoeld om een beknopt beeld te brengen van wat op een bepaald domein bestaat en voor het bedrijfsleven belangrijk is.

c) Euro Info Center (EIC)

De GOM-West-Vlaanderen treedt eveneens op als antenne van het EIC van de Vlaamse GOM's dat werd opgericht op 13 november 1989. Zo'n EIC is een door de EG erkende en gesteund informatiecentrum dat als taak heeft de bedrijven te informeren en te begeleiden ten aanzien van de EG-problematiek. De EIC's hebben ook een stimu-

lerende rol ten aanzien van het bedrijfsleven vooral dan in verband met de steunmogelijkheden vanuit de EG voor de bedrijven. Deze EIC's beschikken over een omstandige documentatie omtrent de werking van de EG en zijn rechtstreeks verbonden met een aantal EG-databanken. Het EIC van de Vlaamse GOM's heeft een netwerkstructuur waarbij de GOM Oost-Vlaanderen optreedt als centraal kantoor en de andere GOM's functioneren als antennes. De vragen die het bedrijfsleven in 1993 stelde hadden vooral betrekking op de EG-steun in het kader van onderzoeksprogramma's en de specifieke EG-akties ten aanzien van de vroegere Oostbloklanden.

Daarnaast organiseerden de GOM Oost- en West-Vlaanderen in het kader van het EIC gezamenlijk twee seminars omtrent de volgende onderwerpen: Verpakkingsafval in Europa (op 14 oktober 1993 te Gent); EG-Richtlijn, Machineveiligheid (op 6 oktober 1993 te Gent).

d) Het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) Bedrijven die landbouw- of visserijproducten verwerken en/of commercialiseren komen in aanmerking voor steun in het kader van het Europees

Tele-KB-Basic

De Kredietbank maakt automatisch bankieren voor u héél gemakkelijk.

Voor u, ondernemer, is Tele-KB-Basic uitermate geschikt als u:

- dikwijls kleine pakketten binnenlandse overschrijvingen hebt;
- regelmatig de stand van uw rekeningen wilt opvragen;
- geen computerfanaat bent, maar toch automatisch wilt bankieren.

Interesse? Elk KB-kantoor

geeft u graag meer info.

KREDIETBANK. THUIS BIJ DE BANK VAN HIER.

Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL). Deze steun bestaat uit een kapitaalpremie die wordt toegekend bij investeringen in uitbreiding, modernisering, kwaliteitsverbetering, enz.

Het samenstellen van een aanvraag tot steun van het EOGFL is vooral voor KMO's een eerder complexe materie. Daarom helpt de GOM-West-Vlaanderen de KMO's bij deze aangelegenheid. Eventueel stelt de GOM-West-Vlaanderen het volledige dossier op. In 1993 informeerde de GOM-West-Vlaanderen zeven Westvlaamse bedrijven inzake het EOGFL.

In de loop van het jaar werden vier Westvlaamse dossiers goedgekeurd. Het betrof hier investeringen van één melkverwerkend bedrijf en drie vleesverwerkende bedrijven.

2. Projecten in uitvoering van het GAP-Westhoek

Het Geïntegreerd Actieprogramma (GAP) voor de Westhoek was eind 1993 nagenoeg volledig voltooid. Via het GAP opgevat als een vijfjarenprogramma werd door de Europese Commissie steun voorzien vanwege het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL). Voor de uitvoering van het GAP werden vier komitees opgericht: het EFRO-Komitee, het ESF-Komitee, het Landbouw- en Visserijkomitee en het Stuurkomitee als overkoepelend orgaan. De GOM-West-Vlaanderen nam het sekretariaat waar van deze komitees (uitgezonderd het ESF-Komitee) en kreeg ook het voorzitterschap toegewezen van het Landbouw- en Visserijkomitee.

a) Het EOGFL-luik van het GAP werd reeds in 1991 afgesloten.

b) Voor het ESF-luik van het GAP liep de uitvoering tot eind 1992. Het betreffende Operationeel Programma (OP) en de activiteiten van het ESF-Komitee werden op 1 december 1993 definitief afgesloten. Alle middelen die ter beschikking werden gesteld door de Europese Commissie voor de periode 1990-92 (168.431.143 fr.) werden aangewend en verdeeld onder de diverse partners van het OP, zijnde de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), het Ministerie van Onderwijs, de Vormingsinstituten voor kleine en middelgrote onderne-

mingen, de Vrije Technische Instituten en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Administratie Werkgelegenheid). 6.655 kursisten hebben de beroepsopleidingen gevolgd. Dit is bijna 16% meer dan oorspronkelijk geraamd. Uit de ex-post evaluatie van het OP, uitgevoerd door de GOM-West-Vlaanderen, blijkt dat meer dan twee derden van de volledig werkloze kursisten een vol- of deeltijdse job kon verkrijgen. Meer dan een derde van de deeltijds werkende kursisten vond een voltijdse job. De opleidingen blijken ook positieve resultaten af te werpen voor laaggeschoolden, vrouwen en langdurig werklozen.

c) In 1993 werden er twee bijeenkomsten gehouden van het EFRO en het Stuurkomitee (telkens gezamenlijk): op 26 april 1993 te Ieper en op 29 november 1993 te Brugge. De bijeenkomst te Brugge was bovendien de laatste bijeenkomst in het raam van het GAP-Westhoek.

Tijdens deze laatste bijeenkomst van het EFRO- en Stuurkomitee werden de nodige beslissingen genomen waardoor alle EFRO-middelen (verhoogd met de verworven intresten op de EFRO-rekening) werden toegewezen en het Nationaal Programma van Communautair Belang (NPCB) (EFRO-luik van het GAP) binnenkort kan worden afgesloten. 500,6 miljoen fr. EFRO-steun werd toegewezen inzake investeringen, basisinfrastructuur en omgevingsfactoren. Dit bedrag dient nog te worden verhoogd met de verworven intresten en zal volledig worden benut.

In totaal werden in het raam van het NPCB 59 projecten goedgekeurd waarvan eind 1993 reeds 53 projecten waren voltooid. De overige zes projecten zijn praktisch volledig voltooid.

Het GAP heeft een wezenlijke bijdrage geleverd in de noodzakelijke rekonversie van de Westhoek. De geleverde inspanningen moeten evenwel worden gekonsolideerd en verdergezet. De erkenning van de Westhoek als doelstelling 5b-gebied (plattelandsg gebied) waardoor terug een beroep kan worden gedaan op EFRO-, ESF- en EOGFL-steun in de periode 1994-99 zal dan ook daadwerkelijk bijdragen tot de verdere ontwikkeling van de Westhoek.

3. Het stimuleringsprogramma voor de impulsregio Oostende-Blankenberge

De impulsregio Oostende-Blankenberge omvat de gemeenten Middelkerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blanken-

berge en Zuienkerke. De regio Oostende-Blankenberge kreeg een impulsveloppe van 296,7 miljoen fr. gespreid over de periode 1991-93 toegewezen.

Deze middelen werden aangewend voor de creatie van een attractief kader waarin ondernemersinitiatieven gemakkelijker tot ontplooiing komen. De GOM-West-Vlaanderen legde in overleg met de vertegenwoordigers van de impulsregio, hierbij de nadruk op de totstandbrenging van elementen die, ook nog na afloop van het Impulsprogramma, blijvend tot de verhoging van de regionale aantrekkingskracht bijdragen.

Dit beleid past geheel in het door de GOM-West-Vlaanderen gehanteerde endogene streekontwikkelingsmodel, dat de regionale ontwikkeling via de valorisatie van de interne groeikrachten van de streek wil realiseren.

Deze interne groeikrachten manifesteren zich duidelijk op twee vlakken: het toeristische en het industrieel-commerciële. Van bij de aanpak van het Impulsprogramma werd ernaar gestreefd deze tweeledigheid verder te ontwikkelen en te valoriseren via de realisatie van twee hoofddoelstellingen. Deze zijn de verdere uitbouw van de industriële basis te Oostende en de kwalitatieve vernieuwing van het toeristisch rekreatief apparaat.

Bij de bevordering van de industriële uitbouw werd grote voorrang gegeven aan de dringende renovatie van de Oostendse zeehaven. Gezien de bevoegde instanties voor het havenrenovatieproject reeds de nodige middelen reserveerden, werd vanuit het Impulsprogramma de hoogste prioriteit gegeven aan de uitrusting van de regionale luchthaven met een 30 ha grote luchthavengebonden zone voor inplanting van vliegtuigonderhoudsprojecten, van bedrijven gespecialiseerd in de behandeling van luchtvracht en van luchtvaartgebonden toeleveringsbedrijven. Aandacht ging tevens naar de uitbreiding van het bedrijvencentrum, naar de bouw van een doorgangsgebouwencomplex en naar de uitrusting van bedrijventerreinen te Oostende en te Bredene.

De tweede hoofddoelstelling, namelijk de vernieuwing van het toeristisch rekreatief apparaat werd nagestreefd door de inplanting te Blankenberge van een Sealifecenter, een toeristisch-educatieve attractie die momenteel nog aan onze Kust ontbreekt en die past in de politiek van de prioriteit aan toeristische elkweervoorzieningen.

Nog een derde bijkomende doelstelling betrof het aanmoedigen van de noodzakelijke reconversie in de primaire sektor. In deze krachtlijn pasten projecten zoals de haalbaarheidsstudie inzake aquakultuur, het onderzoek en begeleiding van optimaal bodemgebruik in de landbouw en de bijdrage in de uitbouw van het natuurreservaat Uitkerkse Polder.

Samen met de lopende opleidingsprojecten en de bedrijfsbegeleidende maatregelen, zoals het Impulsfonds en de acties van de technologieagent, vormden deze projecten een evenwichtig samengesteld pakket dat zowel op economisch als sociaal, toeristisch en ekologisch vlak tot de blijvende ontplooiing van de regio Oostende-Blankenberge moet bijdragen.

Tot eind 1993 sloot de GOM-West-Vlaanderen in het kader van het Impulsprogramma Oostende-Blankenberge reeds zestien cofinancieringsovereenkomsten af met diverse projectpromotoren. Deze vertegenwoordigen een globale waarde van 246,4 miljoen fr. Voor eind 1993 betaalde de GOM-West-Vlaanderen voor een totaal van 136,7 miljoen fr. aan voorschotten uit aan de promotoren waarmee reeds overeenkomsten werden afgesloten.

Het betrof volgende zestien projecten:

Wegenaanleg op de zone voor luchtvaartgebonden activiteiten te Oostende. Bouw van de rolbaan op dezelfde zone. Uitbreiding van het Oostendse bedrijvent centrum.

Uitrusting van de industriezone Klokhofstraat te Oostende.

VDAB-opleiding.

Middenstandsvorming door het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO).

Sociaal Atelier voor kansarmen van het OCMW-Middelkerke.

Deelname in het promotiefonds voor de Oostendse luchthaven.

Milieu-Effekt-Rapport luchthaven en Milieu-Audit stad Oostende.

Economische impactstudie havenrenovatie.

Voor- en naschoolse kinderopvang te Oostende.

Uitkerkse Polder te Blankenberge.

Impulsfonds voor bedrijfsbegeleiding. Reconversiemogelijkheden voor de landbouw.

Haalbaarheidsstudie Aquakultuur.

Renovatie van de Blankenbergse Pier.

Voor een drietal projecten werd eind 1993 echter nog steeds gewacht op de

Roomijs

Crème glacée

Eiskrem

Ice cream

Helado de crema

Melkerijstraat 10
B-8920 LANGEMARK

Tel.: 057 / 48 86 01

Fax: 057 / 48 71 82

toelating om co-financieringsovereenkomsten af te sluiten: het betreft de bouw van een doorgangsbouwencomplex, de uitrusting van de ambachtelijke zone Noord-Ede te Bredene en de deelname in het voorlopige havenmanagement te Oostende.

Indien ook deze projecten worden goedgekeurd, dan heeft de hele impulsenveloppe een bestemming gekregen in diverse projecten, waarvan het totale investeringsbedrag 1,3 miljard fr. draagt.

Binnen het luik 'specifieke acties' van het Impulsprogramma voorziet het Impulsfonds voor Bedrijfsbegeleiding in een financiële tussenkomst aan KMO's uit het impulsgebied die hun bedrijf door externe consultants laten doorlichten met het oog op een meer toekomstgericht beleid.

In de loop van 1993 werden vier aanvraagdossiers goedgekeurd. Het jaar daarvoor waren dat er vijf. De subsidie bedraagt maximum 50% van de studiekosten.

Aanvragen voor betoelaging kunnen nog worden ingediend tot eind 1994.

4. Buitenlandse investeringen

Naast een bevorderen van het eigen ondernemingsdynamisme blijft een promotie van onze streek bij buitenlandse ondernemingen een noodzaak om tot de uitbouw van een evenwichtig industrieel patroon en een maximale tewerkstelling te komen.

Voor de eengemaakte Europese markt van na 1992, de creatie van de economische ruimte met de landen van de Europese Vrijhandels Associatie (EVA) en de marktmogelijkheden in Oost-Europa wekken grote belangstelling vooral bij Amerikaanse, Japanse en Koreaanse bedrijven.

Met het oog op een verdere diversificatie van ons industrieel patroon wordt, in uitvoering van de strategie West-Vlaanderen 2000, de prospectie vooral gericht naar high tech-sektoren waarvoor reeds aanknopingspunten in West-Vlaanderen aanwezig zijn zoals elektronica, taal- en beeldverwerking, robotica en bepaalde biotechnologische ontwikkelingen.

Ook bedrijfssectoren waarvoor nog

geen aanknopingspunten in West-Vlaanderen zijn, maar die in de nabije toekomst een belangrijke plaats zullen innemen zoals telekommunikatie, transport en logistieke systemen, milieu- en medische technologie worden actief bewerkt.

In 1993 werd door de afdeling bedrijfsontwikkeling de nadruk gelegd op de realisatie van twee projecten: de start van een intense prospectiecampagne in Japan en de uitbouw van de prospectie in de 'manufacturing' regio van de USA.

De GOM-West-Vlaanderen nam een Japanner in dienst als investeringsprospektor. De bedoeling is Japanse bedrijven aan te trekken die uitkijken naar een vestiging op de Europese markt en die voor West-Vlaanderen een belangrijke komplementaire aanbrenge kunnen betekenen.

De aangeworven investeringsprospektor, de heer T. Shirafuji, kent West-Vlaanderen goed, gezien hij in de jaren zeventig geruime tijd te Oostende verbleef, waar hij de Japanse vestiging Daikin Europe meehielp opstarten. Hij vervult zijn nieuwe opdracht vanuit zijn thuisbasis in de omgeving van Tokyo.

Tot de opdrachten van de prospektor behoren, naast de prospectie van bedrijven die investeringsprojecten hebben die voor West-Vlaanderen interessante mogelijkheden bieden, tevens de begeleiding van de kandidaatinvesteerdere advies aan de GOM-West-Vlaanderen in verband met haar promotiestrategie.

De samenwerking met een Japanse prospektor betekent een niet te onderschatten versterking van de promotie-inspanningen die de GOM-West-Vlaanderen reeds jarenlang op de markt van het Verre Oosten levert.

In de USA werden seminars ingericht in samenwerking met FIOC (Flanders Investment Office) te Washington, Indianapolis, Philadelphia en Burlington. De nadruk werd gelegd op toelichtingen onder de titel 'Business Opportunities in the heart of the European Community'. Zij namen telkens een halve dag in beslag. Het doel was het bereiken van een geselecteerd publiek van zakenlui die uitkijken naar het ontplooiën van activiteiten in Europa. Bij de organisatie werd ook de samenwerking bekomen van de Amerikaanse dienst voor buitenlandse handel, Amerikaanse en Belgische advocatenkantoren en de bankwereld.

Te Pittsburgh werd deelgenomen aan de 'Europe Business Opportunity Conference', ingericht door de Amerikaan-

se dienst voor Buitenlandse Handel.

Naast het toelichten van aspecten van legale, financiële en kulturele aard in het groeiend Europa werden vooral de unieke mogelijkheden beklemtoond die Vlaanderen als vestigingsplaats in de Europese markt biedt evenals een aantal samenwerkingsmogelijkheden.

De seminars kenden een succes. Heel wat contacten die uit deze seminars voortvloeiden en die tot nieuwe ontwikkelingen in ons bedrijfspatroon kunnen bijdragen, worden nu opgevolgd door de initiatiefnemers.

Talrijk waren de vragen om informatie over de investerings- of samenwerkingsmogelijkheden die via het Flanders Investment Office (FIOC) en haar buitenlandse prospektoren en via de Belgische diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland werden gesteld en waaraan een passend gevolg werd gegeven.

De contacten met Japanse, Amerikaanse en Scandinavische bedrijven uit het verleden, werden opgevolgd in samenwerking met de vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering in Osa-

ka, Singapore, Boston, San Francisco en Stockholm.

De afdeling bedrijfsontwikkeling besprak in de loop van 1993 diverse projecten met buitenlandse kandidaat-investeerdere. Een 18-tal projecten leidden tot een uitgewerkte opvolging. Vijf projecten beoogden vooral een samenwerking met een Westvlaams bedrijf, negen projecten handelden over het bepalen van een geschikte vestigingsplaats voor produktieactiviteiten en bij vier projecten lag de nadruk op distributieactiviteiten. Elf projecten kwamen vanuit de USA, vier projecten uit Japan, één uit Groot-Britannië, één uit Duitsland en één uit Thailand.

C. Technologie

1. Begeleiding van de technologische innovatie

Er werd aan verschillende bedrijven informatie verschaft over de steunmogelijkheden van het IWT (Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk-technologisch onder-

De Brugse Algemene Bouwonderneming

n.v.

Maria van Bourgondiëlaan 29,

8000 Brugge

Tel. (050) 31 41 73

Private, openbare en industriële Bouwwerken

Renovatie- en Restauratiewerken

Vaste meubilering

Schrijnwerk

zoek in de industrie) bij het konstruëren van een prototype. Aan twee van deze bedrijven werd begeleiding gegeven bij het opmaken, het omschrijven en het indienen van het aanvraagdossier voor steun bij het IWT.

Aan een vijftal bedrijven werd informatie verschaft met betrekking tot de problematiek van octrooien. Voor zover nodig werden deze bedrijven doorverwezen naar gespecialiseerde octrooi-bureaus.

2. Technologische innovatiecel voor Vlaanderen - TIV, gemeenschappelijke cel van de Vlaamse GOM's

De TIV heeft als opdracht de KMO-bedrijven te helpen bij hun zoektocht naar nieuwe produkten en/of produktieprocessen. De begeleiding van het innovatie- en diversifikatieproces van

bedrijven gebeurt op verschillende vlakken welke komplementair zijn. Een ideeëngeneratie houdt in dat het bedrijf met zijn welomschreven profiel wordt gespiegeld aan het ganse industriële spektrum. Het resultaat is een ganse reeks ideeën/opportunities die verder moeten worden uitgewerkt.

Hierbij aansluitend kan een gerichte zoekactie plaatsvinden waarbij deze produkten en/of produktieprocessen wereldwijd worden gezocht om de innovatiestrategie van het bedrijf te helpen realiseren.

De TIV stuurt regelmatig goed geselecteerde technologievoorstellen naar de GOM-West-Vlaanderen. Deze werden in 1993 verstuurd naar 273 bedrijven en hierop kwamen interessante reacties van bedrijven.

Op 21 juni 1993 werd te Oostende een gerichte infonamiddag 'GroeiKan-

sen voor uw bedrijf door innovatie en diversifikatie naar de milieumarkt' georganiseerd. De TIV lichtte tijdens deze namiddag de opportuniteiten in de milieumarkt toe. Een 25-tal bedrijven waren hierop aanwezig.

Op 30 november 1993 werd te Kortrijk een succesvolle infonamiddag 'Innovatie: Het antwoord op de huidige economische recessie' georganiseerd. De TIV toonde aan de hand van concrete en praktische voorbeelden hoe innovatie voor bedrijven de mogelijkheid biedt om een hogere toegevoegde waarde te creëren. Er werden naar aanleiding van deze twee namiddagen verschillende bedrijven bezocht. Deze bezoeken gaven aanleiding tot een aantal interessante opdrachten voor TIV.

Door TIV werd bij 16 bedrijven een grondige analyse van hun innovatiebeleid gerealiseerd.

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als **innoverende KMO** wenst U: een goed produkt, een geschikte partner, een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen, een passende strategie, de juiste informatiekkanalen, een snel resultaat.

TIV: uw rechterhand voor een succesvolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan:
een multidisciplinair team
jarenlange ervaring in het opsporen van de nieuwste produkten, processen of projekten
toegang tot databanken, instituten, federaties, ...
waar ook ter wereld
een flexibele, uitgeteste methodiek
technologie-monitoring
geleide workshop voor het initiëren van produktideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw interesseprofiel
wereldwijde prospectie en kontaktnamen
analyse van de respons
evaluatie van de voorstellen
rapportering van de resultaten
opvolging van de kontakten

De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw werd opgericht door de vijf Vlaamse GOM's en wordt door hen en de Vlaamse Executieve gesteund.

Kontaktadressen:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/35.81.31. Fax 050/36.31.86

TIV
Bischoffsheimlaan 25, 1000 Brussel
Tel. 02/219.56.10 - Fax 02/219.82.27

3. Het Westvlaams Ondernemersfonds (WOF)

Het Westvlaams Ondernemersfonds heeft tot doel jonge innovatieve ondernemers in West-Vlaanderen te steunen bij het uitbouwen van hun eigen bedrijf.

De financiële stimulans laat de jonge ondernemers toe om de opstart van hun onderneming vloeiender te laten gebeuren.

Een tiental bedrijven toonden interesse en hebben zich kandidaat gesteld voor het fonds. De jury oordeelde dat geen enkel ingediend dossier aan de vereisten voldeed voor wat het innovatieve aspect betrof. Dit jaar zijn dan ook geen bedrijven gelauwerd.

4. Technisch Management Ondersteuning (TMO)

Begin september 1993 startte de GOM-West-Vlaanderen de vierde jaargang van de discussienamiddagen over technisch management tussen KMO's en grote ondernemingen in West-Vlaanderen. Daarbij wordt kennis overgedragen en inzicht gegeven in de nieuwe technologie-trends: de strengere marktvereisten gesteld aan produkt en proces, de noodzakelijke techniciteit en flexibiliteit in het produktiegebeuren en het tijdig invoeren van informatieverwerking en telekommunikatie.

Voor de jaargang 1993-94 zijn er 28 KMO's ingeschreven. Te onderstrepen is dat deze KMO's waren aanbevolen en tot deelneming waren aangezet door de KMO-bedrijfsleiders die de eerste drie jaargangen hadden gevolgd. Hieruit mag worden afgeleid dat de discussienamiddagen tussen KMO's en grote ondernemingen een succesformule is en blijft.

De 28 deelnemende KMO's zijn ook dit jaar ingedeeld in vier groepen van zeven KMO's en twee grote bedrijven. Per groep zijn zes discussienamiddagen voorzien. De jaargang loopt van september 1993 tot april 1994.

In overleg met de afgevaardigden van de grote bedrijven en rekening houdend met de resultaten van de vorige jaargangen werden een 40-tal thema's uitgewerkt die in een bepaalde volgorde de nieuwe technologietrends behandelen. Er zijn geen theoretische uiteenzettingen. Wel worden praktijkervaringen toegelicht, daarover wordt gediscussieerd en er worden praktische adviezen geformuleerd. Dit alles geschiedt in een ongedwongen en informele sfeer, waarbij elke KMO-bedrijfsleider vanuit zijn ach-

tergrond, zijn inzicht en zijn ervaring aan de discussie deelneemt en informerende vragen stelt. Hierbij treedt de GOM-verantwoordelijke op als koördinator, motivator en gespreksleider. Hij geeft desgevallend ook assistentie aan die KMO's die dat wensen om hun problemen mee te helpen definiëren en te formuleren.

Verder werden in de loop van 1993 een twintigtal KMO's bezocht waarbij advies werd gegeven over het produkt en het betreffende proces, over diversiteit en logistiek, over lay-out en doorlooptijden, over procesbeheersing en tussenvoorraden, over Computer Aided Design (CAD) en informatisering, over kwaliteitszorg en motivatie en over organisatie en managementopvolging.

5. Biotechnologie

De inspanningen van de GOM-West-Vlaanderen om de resultaten van het biotechnologisch onderzoek te vertalen naar toepassingen in het bedrijfsleven en om de samenwerking industrie-research in dit domein te stimuleren werden ook in 1993 verdergezet en gekoncretiseerd in diverse initiatieven.

a) *Forum for Applied Biotechnology*

In samenwerking met de Fakulteit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Gentse Universiteit werd op 30 september en 1 oktober 1993 in het Pand te Gent het zevende 'Forum for Applied Biotechnology' (FAB) georganiseerd. Bij de zevende editie werd verder de klemtoon gelegd op de internationale uitbouw van dit platform waar wetenschappers, beleids mensen en industriëlen elkaar ontmoeten om de nieuwe evoluties in dit onderzoeksdomein en de potentiële toepassingsmogelijkheden te evalueren. De parallele sessies hadden betrekking op de milieubiotechnologie, de toepassingen in de voeding en de veevoeding, de industriële biotechnologie en de mariene biotechnologie. Nieuwe onderwerpen die aan bod kwamen betroffen de clean-room technologie en de biodegradeerbare plastics. Meer dan 325 deelnemers uit een 25-tal landen werden geregistreerd. Parallel met dit Forum vond een tentoonstelling plaats waarop elf bedrijven nieuw ontwikkelde apparatuur voorstelden.

Als satelliet aan dit Forum werden twee workshops georganiseerd omtrent 'Modelling, Monitoring and Control of

Wastewater Treatment Processes' en 'Non-radioactief detection systems'. Beide workshops werden bijgewoond door ongeveer 80 deelnemers.

b) *Infonamiddag clean-room technologie en biodegradeerbare plastics: nieuwe toepassingen, ook voor KMO'S*

Als verlengstuk aan het FAB werd op 16 december 1993 te Brugge een infonamiddag gehouden voor KMO's in de voedingssector, de kunststoffenindustrie en de farmacie. Hierbij werd een overzicht gegeven van de potentiële toepassingsmogelijkheden die zich aandienen in de domeinen van de clean-room technologie en van de biodegradeerbare kunststoffen evenals van de verhoogde toegevoegde waarde die deze toepassingen voor KMO's voor gevolg kunnen hebben.

c) *Andere akties*

De biotech-mailinglist met bedrijven en researchinstellingen zowel in binnen- als buitenland werd verder geaktualiseerd en uitgebreid. Het bestand omvat thans meer dan 4.500 adressen.

In het kader van het F1-project Eupro regio Scheldemond dat de technologische potentie van de Schelderegio bij een groter publiek bekend wil maken en de grensoverschrijdende samenwerking wil versterken, werden voorbereidingen getroffen voor het opmaken van een technologiewijzer en een inventarisatie van bedrijven uit de regio die actief zijn in het domein van de biotechnologie en aanverwante domeinen.

De GOM-West-Vlaanderen is verder vertegenwoordigd in het genootschap Biotechnologie van het Technologisch Instituut van de Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging. Dit genootschap organiseerde in 1993 cursussen, voordrachten en studiedagen rond actuele thema's in de biotechnologie.

D. *Informatie en adviesverstrekking door de energiecel*

De Energiecel is in de opdrachtfunctie van de GOM-West-Vlaanderen gestuurd. Haar taak bestaat erin de bedrijven te sensibiliseren om Rationeel Energiegebruik (REG) in hun investeringsbeslissingen en hun dagelijkse werking te implementeren.

Het dienstenpakket van de Energiecel bestaat vooral uit het voorlichten en adviseren op technisch vlak van de mo-

gelijke energiebesparingen die haalbaar zijn in een welbepaalde kontekst van een bedrijf. Hieronder worden de afzonderlijke technieken van verwarming, ventilatie, verlichting en isolatie verstaan. Ook procesgerichte energiebesparingsmogelijkheden zoals warmterekuperatie, efficiëntere elektromotoren, frequentiesturing van pompen en ventilatoren en specifieke technologieën komen aan bod.

Daarnaast is het voorlichten van de steunmaatregelen van de Vlaamse Overheid voor Energiebesparende investeringen en het begeleiden van de aanvraagdossiers hiervoor een belangrijke taak.

In het tweede werkingsjaar van de Energiecel zijn vooral KMO-bedrijven gekontakteerd. Ook enkele grote ondernemingen deden een beroep op het dienstenpakket van de Energiecel. In het totaal zijn een zestigtal bedrijven bezocht.

Ook werd in het kader van een opleidingsprogramma van twee Westvlaamse distributiemaatschappijen voor gemeentelijke energieverantwoordelijken toelichting gegeven over de subsidiëringmogelijkheden voor scholen, medische en paramedische instellingen.

De veelvuldige contacten met de distributiemaatschappijen hebben betrekking op mogelijke investeringen in warmte/krachtkoppeling (WKK) als ook wanneer bedrijven om ecologische redenen wensen over te schakelen op aardgas.

In het kader van specifieke energiedemonstratieprojecten van de Vlaamse Overheid, heeft de Energiecel drie aanvraagdossiers begeleid. Het betreft een WKK-demoprojekt in de voedingssector gekombineerd met de productie van biogas uit het afvalwater. Een relighting-project in de tertiaire sector en een termische zonneënergie-installatie van een gebouw.

E. Exportpromotie

1. Groepsstands op buitenlandse vakbeurzen

Met de organisatie van groepsstands op buitenlandse vakbeurzen beogen de Vlaamse GOM's een grotere aanwezigheid van Vlaamse KMO's op deze internationale manifestaties. Deze groepsstands zijn zo gekoncipieerd dat aan de KMO's een kant-en-klare stand wordt aangeboden zodat ze zich niet hoeven te bekommeren om de praktische beslommingen van een beursdeeln-

me maar zich maximaal kunnen concentreren op de praktische aspecten ervan. In 1993 waren er groepsstands van de Vlaamse GOM's op de volgende internationale vakbeurzen.

a) *Bouwbeurs te Utrecht* (6-13 februari 1993)

Deze vakbeurs voor bouwmaterialen is voor de Vlaamse bedrijven in deze sector een goede toegang tot een nabije markt. De organisatie van een groepsstand op deze vakbeurs is dan ook telkens weer een succes. Voor de editie 1993 waren er 15 deelnemers.

b) *Interpack te Dusseldorf* (6-12 mei 1993)

Ook op deze belangrijkste Europese verpakingsbeurs hebben de Vlaamse GOM's reeds enkele keren een groepsstand georganiseerd telkens in samenwerking met de federatie van de verpakingsbedrijven. In 1993 telde deze stand acht Vlaamse bedrijven.

c) *Internationale jaarbeurs Brno* (15-21 september 1993)

Gezien de economische ontwikkelingen in Centraal Europa achtten de GOM's het interessant ook daar een groepsstand te organiseren. Op de stand te Brno waren negen Vlaamse bedrijven vertegenwoordigd.

d) *Anuga te Köln* (9-14 oktober 1993)

Sedert enkele jaren organiseren de Vlaamse GOM's een groepsstand op Anuga te Köln respectievelijk Sial te Parijs. Beide internationale vakbeurzen die alterneren zijn onbetwistbaar de belangrijkste organisaties voor wie wil doorbreken op de Europese voedingsmarkt. De GOM-stand op Anuga telde in 1993 zes deelnemers.

2. Export Management Ondersteuning (EMO)

Steunend op de vaststelling dat, voor de KMO's, een goede exportpolitiek een belangrijke voorwaarde is voor de groei van het bedrijf organiseert de GOM-West-Vlaanderen sedert drie jaar een discussiecyclus rond de exportproblematiek voor KMO's.

Gedurende deze cyclus worden de KMO's gekonfronteerd met een begeleidingsgroep die bestaat uit expertspecialisten van grote Westvlaamse bedrij-

ven. Gedurende een beperkt aantal sessies komen exportproblemen ter discussie zoals marktonderzoek, marketing, betalingstechnieken en verkoopspolitiek. Ook worden specifieke exportmarkten besproken, namelijk Duitsland, Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Oostbloklanden. Voor bepaalde thema's komen bijkomende specialisten de begeleidingsgroep versterken.

Het tweede EMO-programma dat zeven sessies omvatte eindigde in mei 1993 en telde 21 deelnemende KMO's.

Het derde EMO-programma loopt van 9 december 1993 tot 28 april 1994. Op suggestie van de deelnemers werden enige aanpassingen aangebracht. Er nemen 29 KMO's aan deel.

3. Europarteneriat

De GOM-West-Vlaanderen participeerde in 1993 eveneens aan de Europarteneriatinitiatieven van de EG. Dit zijn contactdagen georganiseerd door de EG waarop een aantal bedrijven uit een specifieke regio samenwerkingsvoorstellen kunnen formuleren ten aanzien van bedrijven uit alle EG-landen. De werking van de Vlaamse bedrijven gebeurt door de Vlaamse GOM's in coördinatie door de GOM Vlaams-Brabant.

In 1993 waren er twee organisaties van Europarteneriat, namelijk van 17 tot en met 18 juni 1993 te Lille en van 13 tot en met 14 december 1993 te Glasgow. Vooral de organisatie te Lille was vanuit Westvlaams standpunt een groot succes: liefst 25 Westvlaamse bedrijven (op een totaal van 96 Vlaamse inschrijvingen) namen er aan deel. De nabijheid van Lille en de grote belangstelling die in onze provincie bestaat voor Noord-Frankrijk zijn uiteraard de oorzaak van dit succes.

Het Europarteneriat-initiatief te Glasgow sprak onze bedrijven duidelijk minder aan. Slechts twee Westvlaamse ondernemingen schreven er zich voor in.

F. Toelevering

De promotie van de toeleveringsactiviteit is sinds lang een van de aktiepunten van de GOM-West-Vlaanderen. De akties zijn er vooral op gericht structuren te creëren waarin een gemakkelijk contact ontstaat tussen uitbesteders en toeleveringsbedrijven.

In 1993 ging de aandacht vooral naar de volgende initiatieven.

1. De toeleveringsdatabank

De GOM-West-Vlaanderen beschikt over een gegevensbank waarin de toeleveringsmogelijkheden van de Vlaamse bedrijven uit de sectoren metaal, kunststof en rubber en elektrotechniek zijn opgenomen. Deze gegevens zijn verwerkt op basis van een nomenclatuur die werd opgesteld door de EG en staan gratis ter beschikking van bedrijven die een toeleveringsbedrijf zoeken. Deze databank wordt permanent bijgehouden en omvat thans 1.100 Vlaamse bedrijven waarvan een kleine 400 uit West-Vlaanderen.

2. De toeleveringsgidsen

Deze toeleveringsgidsen worden gezamenlijk verspreid door de vijf Vlaamse GOM's. Ze bevatten een volledig overzicht van de toeleveringsmogelijkheden van de Vlaamse bedrijven, gerangschikt volgens de Europese nomenclatuur en zijn als dusdanig erg handige instrumenten voor een uitbesteder bij het zoeken naar een goede toeleverancier. Deze gidsen zijn viertalig en worden uitgegeven

per sektor (metaal, kunststof en rubber en elektrotechniek). Op regelmatige tijdstippen wordt een herwerkte versie uitgegeven. In 1993 was dit het geval voor de sektor elektrotechniek.

3. Toeleveren vandaag

Toeleveren Vandaag is een tijdschrift dat viermaal per jaar verschijnt en gezamenlijk uitgegeven wordt door de vijf Vlaamse GOM's. De inhoud bestaat vooral uit aanbiedingen van Vlaamse toeleveringsbedrijven en uit bedrijfsreportages waarin de toeleveringsmogelijkheden van Vlaamse bedrijven uitvoerig worden beschreven. Daarnaast zijn er artikelen van meer algemene aard over de toeleveringsproblematiek en over belangrijke initiatieven in deze sector. In 1993 omvatte Toeleveren Vandaag ongeveer 215 aanbiedingen waarvan een 70-tal uit West-Vlaanderen. Er verschenen 26 bedrijfsreportages waarvan drie uit West-Vlaanderen. De oplage van Toeleveren Vandaag belooft 6.000 exemplaren die gratis worden verstuurd naar alle Vlaamse bedrijven met meer dan tien werknemers.

4. Groepsstands op toeleveringsvakbeurzen

Deelnemen aan een internationale vakbeurs is voor een Vlaams toeleveringsbedrijf de beste methode om door te breken op de internationale markt. Daarom organiseerden de Vlaamse GOM's groepsstands voor KMO's op de belangrijkste internationale toeleveringsvakbeurzen in West-Europa. In 1993 was dit het geval op **Interzum** van 14 tot en met 18 mei 1993 te Köln.

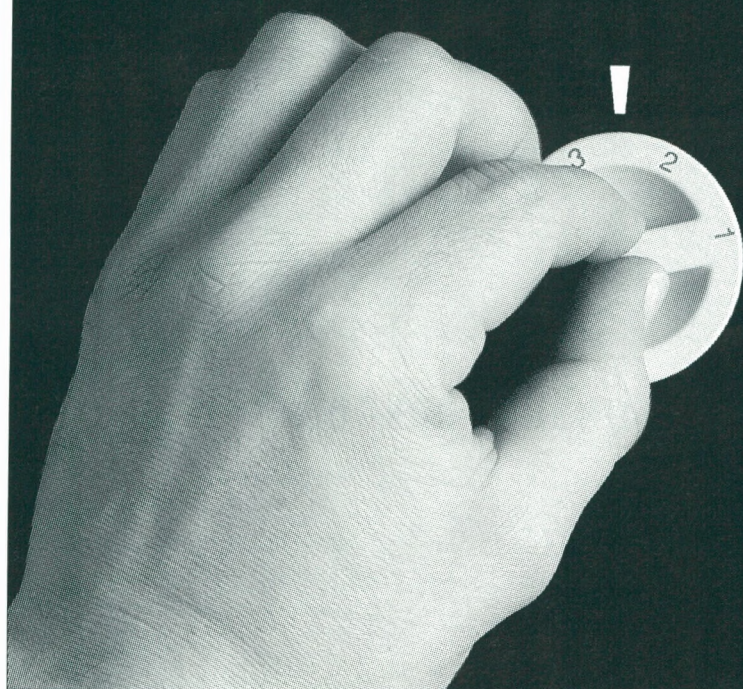
Interzum is de grootste Europese vakbeurs voor meubeltoebehoren en binnenhuisinrichting vooral belangrijk voor bedrijven die wensen uit te voeren naar Duitsland. De stand op Interzum telde elf deelnemers.

G. Milieuzorg

1. Informatie- en adviesverstrekking via de milieucel

In het kader van de opdrachtfunctie van de GOM's is sinds medio 1991 een Milieucel operationeel die advies en begeleiding in het domein van de Milieuwet-

Wij steken ook energie in een goed-geregelde service.

Dat wij resoluut een rationeel energiegebruik verdedigen, is iets wat u dagelijks ervaart. Maar wist u ook dat u bij ons altijd kunt aankloppen met al uw vragen over energie? Stel uw vragen, want onze adviezen en service zijn volledig gratis. Contacteer ons op onderstaande adressen.

GASELWEST
Rijselestraat 57 - 8500 Kortrijk - Tel. 056/36 92 11

IMEWO
F. Roosevelaan 1 - 9000 Gent - Tel. 09/235 96 58

GASELWEST

IMEWO

Verstand van energie. Gevoel voor service.

ELECTRABEL verzorgt als privé-partner de dienstverlening in opdracht van de intercommunales GASELWEST en IMEWO.

geving en de Milieuzorg verstrekt aan KMO's. In 1993 deden nagenoeg 100 KMO's een beroep op de Milieucel.

Een groot deel van de tussenkomsten had betrekking op wetgevend advies en begeleiding bij het opmaken van Milieuvergunningsaanvragen. Ook de vergunningsvoorwaarden en de eventuele implicaties hiervan op de bedrijfsvoering worden daarbij nagegaan. De Vlare II-reglementering werd immers operationeel op 1 januari 1993.

Problemen betreffende de milieuvergunning stelden zich voor enkele bedrijven omwille van het niet gevestigd zijn op een geëigende zone volgens het Gewestplan.

Ook over de bouwvergunning, de grondwaterwinningsvergunning en de vergunning voor de kaptatie van oppervlaktewater werden inlichtingen verstrekt omtrent de inhoud van de wettelijke bepalingen en omtrent de te volgen procedure. Verder werden enkele buitenlandse kandidaatinvesteerders geïnformeerd over de milieuwetgeving en de vergunningenproblematiek in Vlaanderen.

Enkele bedrijven werden begeleid bij het instellen van een beroepsprocedure

tegen de uitspraak betreffende hun vergunningsaanvraag.

Advies en begeleiding met betrekking tot milieusubsidiereglementeringen vormde een tweede hoofdlijn van tussenkomsten door de Milieucel. Diverse bedrijven werden attent gemaakt op de bijkomende expansiesteun (in het kader van het ekologiecriterium) waarop zij kunnen aanspraak maken voor bepaalde milieu-investeringen. Een tiental bedrijven werden daadwerkelijk begeleid bij het opmaken en argumenteren van hun aanvraagdossier.

Verder werd informatie verstrekt in verband met de mogelijkheden en de procedure voor het bekomen van subsidies voor onderzoek en voor pilootprojecten, dit zowel via Vlaamse als Europese programma's. Zowel de nationale koördinatoren van het EG-programma CRAFT als die voor het MINT-programma deden een beroep op de GOM-Milieucel om potentiële kandidaten voor hun programma over te maken.

Meerdere bedrijven werden geïnformeerd omtrent geschikte milieutechnologieën en zonodig doorverwezen naar aanbieders van milieutechnologie of naar adviesbureaus. Hiertoe worden de

ontwikkelingen op de milieutechnologiemarkt van nabij gevolgd via deelname aan studiedagen en technische beurzen, door rechtstreekse contacten met bedrijven en door opvolging van de literatuur ter zake.

De databestanden met informatie van consultancybedrijven enerzijds en van technologieleveranciers anderzijds werden verder uitgebreid en geactualiseerd. De Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen begeleidde in 1993 diverse bedrijven bij de ontwikkeling en het op de markt brengen van nieuwe milieuvriendelijke produkten. Vier bedrijven lieten nagaan in hoeverre de milieuwetgeving de marktkansen van hun produkt zou kunnen ondersteunen. Tevens werd deze bedrijven de weg gewezen naar de milieuvakpers om aan hun produkt meer bekendheid te geven.

Andere topics waarrond door de Milieucel geregeld informatie werd verstrekt betroffen de heffingen op afval en afvalwater, de wettelijke bepalingen en de procedure voor het opstellen en indienen van het emissiejaarverslag, de bepalingen omtrent het bekomen van de herlokalisatiepremie en de mogelijkheden voor verwerking of verwijdering

Kent u dat alles-is-mogelijk gevoel?

Een stevig uurtje joggen, uw grenzen verleggen, dat is het einde. Op zo'n moment gelooft u honderd procent in uzelf, voelt u waar het echt op aankomt.

CERA pakt uw bankzaken net zo enthousiast aan. Met alle middelen. Open en hartelijk. Wij luisteren naar uw wensen, praten alles

in het volste vertrouwen met u door, helpen u bij het realiseren van uw plannen.

Loop eens langs bij het CERA-bankkantoor in uw buurt. Wij zijn open wanneer u vrij bent. Zelfs op vrijdagavond of zaterdag-

morgen. U vindt bij ons medewerkers die net zo hard in uw projecten geloven als uzelf. Die voor u de nodige financiële ruimte scheppen. Want CERA doet er alles aan om dat alles-is-mogelijk gevoel waar te maken.

R U I M T E I N J E B A N K Z A K E N .

van afvalstoffen via erkende verwerpers en vergunde inrichtingen.

Informatiebrochures omtrent de ver-
eiste vergunningen en subsidiemogelijk-
heden werden geaktualiseerd.

De milieufdeling van de GOM-West-
Vlaanderen koördineert daarenboven de
gemeenschappelijke akties van de Mi-
lieucellen van de vijf Gewestelijke Ont-
wikkelingsmaatschappijen. Naast over-
leg met diverse overheidsbesturen zo-
als Aminoal Vergunningen, VMM en
OVAM vonden gemeenschappelijke
kontakten plaats met de SERV, met het
projektteam van PROZA, met het
IWT, met de Stichting Technologie
Vlaanderen, met de VLAR en met
verschillende bedrijven uit de milieu-
sektor.

Een gemeenschappelijk initiatief van
de vijf Milieucellen betrof de opstelling
van een Milieuzelftest voor bedrijven.
Deze test bestaat uit een vragenlijst die
bedrijfsverantwoordelijken helpt een in-
zicht te verkrijgen in voor het bedrijf
milieurelevante gegevens. Daarbij wordt
de vergunningssituatie van het bedrijf
geëvalueerd en wordt nagegaan of het
bedrijf aan de opgelegde vergunnings-
voorwaarden voldoet. Ook de betaalde
milieuheffingen worden geanalyseerd.
Na invulling van de vragenlijst worden
de antwoorden besproken met de mi-
lieukonsulent van de GOM waarbij de
knelpunten worden geëvalueerd en mo-
gelijke akties of maatregelen worden
voorgesteld. De Milieuzelftest werd
voorgesteld ter gelegenheid van IFEST.

2. Andere ekologische dienstverlening

De Milieufdeling van de GOM-West-
Vlaanderen trad opnieuw regelmatig op
als bemiddelaar tussen bedrijfsleven en
overheid. Om de verdere exploitatie van
de bedrijven veilig te stellen werd daar-
bij gezocht naar maatregelen om de mi-
lieuhinder te reduceren, die zowel uit
milieuhygiënisch als uit economisch
oogpunt te verzoenen waren.

De nieuwe beleidsvisie dat grotere be-
drijven op korte termijn moeten wor-
den afgekoppeld van de rioolwaterzui-
veringsstations en dienen over te gaan
tot het zelf zuiveren van hun afvalwa-
ter konfronteert deze bedrijven in veel
gevallen met het probleem van het vin-
den van een geschikte lozingsplaats voor
het effluent van hun waterzuivering en
het voldoen aan normen die mee wor-
den bepaald door de opgelegde kwaliteits-
doelstellingen van het oppervlakte-
water. Voor twee grote bedrijven uit de

provincie werd in overleg met het
Kabinet van de Vlaamse Minister van
Leefmilieu en de bevoegde overheids-
diensten naar een geschikte oplossing
gezocht.

Voor een drietal bedrijven waarvan de
vestiging of de uitbreiding van hun ak-
tiviteiten omwille van de aard of om-
wille van de lokatie problemen kon
opleveren werd voorafgaandelijk een
overleg georganiseerd met alle bij de
vergunningprocedure betrokken instel-
lingen. Aldus kon het initiatief worden
toegelicht en kon door het bedrijf on-
middellijk worden ingespeeld op ver-
eisten die vanuit de overheid worden
opgelegd.

3. Organizatie infodagen

a) Milieutechnologie Scheldemond

In het kader van het Euregioprojekt
Scheldemond werd op 11 februari 1993
in Cadzand een 'Bijeenkomst Milieu-
technologie' georganiseerd, met het oog
op het stimuleren van de grensover-
schrijdende samenwerking. Bij deze ge-
legenheid werd ook de ontworpen
Technologiewijzer Milieutechnologie
voorgesteld. Dit is een inventaris waar-
in nagenoeg alle bedrijven en advies-
bureaus uit de regio Oost- en West-
Vlaanderen en Zeeland zijn opgenomen.
Ongeveer 90 deelnemers meldden zich
aan.

b) Milieukontaktdag afvalwater

Op 3 juni 1993 ging te Kortrijk de Kon-
taktdag Afvalwater door. Naast een le-
zinggedeelte waarin toelichting werd
verstrekkt over de recente evoluties op
gebied van reglementering, heffingen en
technologie vond aansluitend een kon-
taktheurs plaats waarop 26 bedrijven
hun produkten en diensten met betrek-
king tot de afvalwaterproblematiek
konden voorstellen. Zowat 125 deelne-
mers werden geregistreerd.

c) Infodag emissiejaarverslag

Op 1 december 1993 werd in samenwer-
king met de Vlaamse Milieu Maatschap-
pij een infodag gehouden omtrent het
Emissiejaarverslag. Ook hierbij werd
het lezinggedeelte aangevuld met een
kleine bedrijfsbeurs waarop 15 consul-
tancybedrijven hun dienstenpakket met
betrekking tot het emissiejaarverslag
konden toelichten. De infodag werd bij-
gewoond door 120 deelnemers.

4. Ifest

Van 19 tot 22 december 1993 ging in
Flanders Expo te Gent de Milieutech-
nologiebeurs Ifest door. De GOM-
West-Vlaanderen maakt deel uit van de
adviesraad van deze beurs.

In samenwerking met de vijf Milieu-
cellen van de GOM's en onder koördi-
natie van de GOM-West-Vlaanderen
werd hierbij een startersdorp opgezet
waaraan 11 startende ondernemingen
deelnamen waarvan twee uit West-
Vlaanderen. De GOM-Milieucellen na-
men in het startersdorp eveneens een
modulestand in, waarbij de aandacht
werd gevestigd op de nieuw ontworpen
'Milieuzelftest voor Bedrijven'.

In het tijdschrift 'West-Vlaanderen
Werkt' werd naar aanleiding van Ifest
een bijdrage verzorgd waarin 32 West-
vlaamse bedrijven die aan Ifest deelna-
men hun produktengamma voorstellen.

5. Afvalproduktie en -verwerking in West-Vlaanderen

In opdracht van de Bestendige Deputa-
tie werd een uitvoerige studie gemaakt
omtrent 'Afvalproduktie en -verwer-
king in West-Vlaanderen; Evaluatie van
de akuele situatie en prognose naar het
jaar 2000'.

De studie behandelt de evolutie van
de produktie en de verwerking van huis-
houdelijke, industriële en bijzondere
afvalstoffen in de provincie. Een over-
zicht wordt gegeven van de voor-
naamste knelpunten waarbij zowel be-
leidsmatige aspekten als het tekort aan
verwerkingskapaciteit aan bod komt. In
de studie worden tenslotte enkele aan-
bevelingen voor oplossingen aange-
voerd. Deze studie werd verspreid en
besproken met diverse instellingen,
interkommunales en bedrijven die bij de
problematiek betrokken zijn.

De GOM-West-Vlaanderen verleende
haar medewerking aan de begeleidings-
kommissie die werd opgericht in ver-
band met de problematiek van de Ver-
brandingsoven van IVIO te Izegem.
Ook na de sluiting van de oven werd
verder gezocht naar oplossingen voor de
afvalproblematiek in het werkingsge-
bied.

Samen met verschillende interkom-
munales werd gezocht naar oplossingen
om de piekaanvoer van huishoudelijk
afval tijdens de zomerperiode, als gevolg
van de seizoensaktiviteit in de kust-
streek en de sluiting van de oven van
IVIO, optimaal te verwerken.

6. Mestproblematiek en mestverwerking

De mestoverschotten blijven voor de provincie een acuut probleem dat in 1993 verscherpt onder de aandacht werd gebracht door het verschijnen van het Mestactieplan (MAP). Dit plan werd grondig geanalyseerd. In opdracht van de Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen werd een studie gemaakt waarin de impact van het Mestactieplan op de verdere ontwikkeling van de veeteeltsector in West-Vlaanderen werd onderzocht. Naast bespreking van de evolutie van de varkensstapel en een schets van het economisch belang van de varkensproduktiekolom voor de provincie, werd vervolgens de impact van de diverse beleidspunten uit het MAP voor de provincie besproken. Ook de gevolgen van de uitvoering van het MAP op de tewerkstelling in de provincie kwamen aan bod.

Met verschillende bedrijven en met diverse instellingen die bij de problematiek van de mestoverschotten betrokken zijn, werden besprekingen gevoerd omtrent de realisatie van zowel kleinschalige als grootschalige mestverwerkingsprojecten. De kostprijs doch vooral het gebrek aan bedrijfszekerheid dat door de overheid en het vergunningenbeleid aan potentiële investeerders wordt geboden, zijn er mede oorzaak van dat nog steeds geen concrete realisaties worden uitgevoerd.

7. Medewerking aan initiatieven en researchactiviteiten

a) *Studiesyndikaat Seafarming*

De activiteiten van het Studiesyndikaat werden opnieuw opgestart naar aanleiding van de geplande werkzaamheden ter renovatie van het Oosterstaketsel te Nieuwpoort. De vroegere bezwaren om hier een project van mosselkweek te realiseren hadden deels te maken met de bedenkelijke kwaliteit van het zee-water in dit gebied. Als gevolg van saneringswerken en de verdere uitbouw van waterzuiveringsinfrastructuur zou dit bezwaar op korte termijn grotendeels moeten achterhaald zijn. Over de integratie van mosselkweekcontainers in het staketsel dient een beslissing te worden genomen vooraleer de renovatiewerken worden opgestart. Naast de oorspronkelijke partners van het Studiedyndikaat, namelijk de NIM, Haecon nv

en de GOM-West-Vlaanderen, werden thans ook de Dienst der Kusthavens, het Rijksstation voor Zeevisserij, het Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek en Pieters Visbedrijf nv bij de besprekingen betrokken. Tijdens enkele vergaderingen werd de haalbaarheid van het project voor diverse scenario's besproken en werden de hygiënische en milieuparameters geëvalueerd. Ook alternatieven voor mosselkweek kwamen aan bod. Begin 1994 zou een definitieve beslissing worden genomen.

b) *Adviesraad omgeving, Charter 99*

De Milieuafdeling van de GOM-West-Vlaanderen verleende zijn volledige medewerking aan de opzet, de inhoud en de uitwerking van de Milieuverklaring van Charter 99. Deze Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis tien milieudoelstellingen onderschrijven. Deze doelstellingen zijn sektoroverschrijdend en houden rekening met de specifieke situatie van het milieu en de ruimtelijke kenmerken in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Zij richten zich naar een rationeel gebruik

van water en energie, het beperken van verpakkingsafval, het stimuleren van afvalpreventie en -re recuperatie, de beperking van luchtverontreiniging en lawaai- en geurhinder, de landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen, het streven naar een goede nabuurschap met omwonenden en het integreren van de milieuzorg in het bedrijfsbeleid.

Met dit initiatief beoogt men bedrijven ertoe aan te zetten om een actief milieubeleid te voeren. Tevens worden bedrijven die effectief milieumaatregelen treffen ook geregeld in de kijker gesteld door een positieve ruchtbaarheid te geven aan geleverde inspanningen ter zake.

In eerste instantie werd deze Milieuverklaring ondertekend door twintig bedrijven. Ondertussen lopen opnieuw diverse aanvragen tot ondertekening.

De Milieuafdeling van de GOM-West-Vlaanderen coördineert en zit de Evaluatiecommissie van de Milieuverklaring voor. Deze commissie beslist over de toelating tot ondertekening van de Milieuverklaring en over de uitreiking van het jaarlijkse Logo dat wordt verleend op basis van het gevoerde milieu-

Patrick Vanherpe & Partners pvba

v.h. Paul Houdmont
Verzekeringmakelaars

In dienst van U die zekerheid wenst op een vlak waar de techniciteit en complexiteit met de dag groter worden. Mede door onze onafhankelijke positie kunnen wij steeds de voor U voordeligste voorwaarden selecteren. Alle verzekeringen met afzonderlijke dienst industriële risico's. Raadpleeg ons ook voor vrijblijvend advies inzake hypothecaire leningen.

Pres. Rooseveltplein 2, bus 2
8500 Kortrijk, tel. (056) 22 08 72

beleid en van de concrete realisaties die werden uitgevoerd. In het kader van het actieplan van de Adviesraad Omgeving van Charter 99 verleende de GOM-West-Vlaanderen haar medewerking aan het overleg tussen de Gemeentelijke Milieumambtenaren en het Bestuur Milieuvergunningen van Aminor. Door dit overleg beoogt men verschillende interpretaties omtrent de toepassing van het vergunningenbeleid tussen gemeenten onderling tegen te gaan.

c) *Milieu- en natuurrapport Vlaanderen (MIRA)*

Het MIRA-project is een initiatief van de Vlaamse Minister voor Leefmilieu om een eerste omvattend milieu- en natuurrapport voor Vlaanderen op te stellen tegen 31 mei 1994. Dit rapport zou als basis dienen om het Milieubeleid wetenschappelijk te onderbouwen, het maatschappelijk draagvlak te versterken en de Vlaamse kennisbasis af te stemmen op internationale standaarden. De Milieuafdeling van de GOM begeleidt de thema's 'Afvalstoffen' en 'Vermesting'.

d) *Provinciaal Centrum Landbouw en Milieu (PROCLAM)*

De GOM-West-Vlaanderen verleende haar medewerking aan het initiatief van de Provinciale Landbouwkamer van West-Vlaanderen om een overlegplatform te creëren gericht op de coördinatie van onderzoek inzake landbouw en milieu evenals op informatieverstrekking en voorlichting naar de land- en tuinbouw, de natuurverenigingen en de publieke opinie.

De officiële oprichting van PROCLAM vond plaats op 23 juni 1993. De GOM-West-Vlaanderen zetelt in de Raad van Bestuur van het Centrum. De eerste initiatieven van PROCLAM betreffen kleinschalige waterzuivering op landbouwbedrijven en integratie van landbouwbedrijven in het landschap.

e) *Studiecentrum voor water*

De GOM-West-Vlaanderen zetelt namens de Provincie in de Raad van Bestuur van het Studiecentrum voor Water (SVW). Naast vertegenwoordiging in de beleidsstructuur wordt verder actief deelgenomen aan de werkgroepen 'Waterbeheer', 'Fysico-chemische Waterbehandeling', 'Biotechnologische Waterbehandeling' en 'Bodembeheer en Slib'.

f) *North Sea Commission*

Ook in 1993 werden namens de Provincie de activiteiten van de North Sea Commission opgevolgd. Dit orgaan beoogt de ontwikkeling van de perifere regio's grenzend aan de Noordzee evenals een doeltreffend beheer van de kustgebieden en dit via interregionale samenwerking, informatie-uitwisseling en lobbying bij de Europese Commissie.

g) *Andere samenwerkingen*

De GOM-West-Vlaanderen is actief betrokken bij het beleid van de vzw Alitech, onderzoekscentrum voor Levensmiddelentechnologie, en bij de vzw Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek.

Tevens werd medewerking verleend aan de plenaire vergaderingen van het Bekkencomitee IJzer en zetelt de GOM-West-Vlaanderen in de werkgroepen 'Waterkwaliteit', 'Waterkwantiteit' en 'Ekologie' van dit bekkencomitee.

H. *Grensoverschrijdende samenwerking*

Interreg

Interreg, een EG-programma dat als doelstelling heeft grensoverschrijdende activiteiten te steunen teneinde de Europese eenwording te stimuleren, is in West-Vlaanderen van toepassing zowel langs de grens met Nederland als met Frankrijk.

a) *Euregio Scheldemond*

Het Interregprogramma langs de Nederlandse grens wordt uitgevoerd door de Euregio Scheldemond, een samenwerkingsverband tussen de provincies Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen. De GOM-West-Vlaanderen nam het initiatief tot of was betrokken bij tal van deelprojecten die in het kader van dit programma in 1993 werden uitgevoerd.

Grensoverschrijdende toeleveringsactiviteiten (project A4)

Dit project heeft als doel de toelevering over de grens heen te stimuleren. Het werd uitgevoerd door de GOM-West-Vlaanderen samen met de GOM Oost-Vlaanderen en de Kamers van Koophandel en Fabrieken van Noord- en Mid- en Zeeland en van Zeewsch-Vlaanderen. Naast een inventarisatie van de

toeleveringsmogelijkheden in de regio bestond het project vooral uit de organisatie van de Grensoverschrijdende Kontakttag Toelevering. Deze ging door op 28 januari 1993 te Sas van Gent en omvatte naast de eigenlijke kontakttag een symposium over de problemen van de grensoverschrijdende toelevering. Aan het initiatief namen uiteindelijk 250 bedrijven deel.

Hiervan beschikten 65 toeleveringsbedrijven over een eigen stand waar zij hun toeleveringsmogelijkheden konden tentoonstellen.

Deelproject F1

Het eerste deel van het project Technologische Manifestatie Scheldemond is beëindigd op 28 februari 1993. Te Cadzand werd op 11 februari 1993 een 'Bijeenkomst Milieutechnologie' georganiseerd. In totaal waren 80 personen van 55 bedrijven en instellingen hierop aanwezig. De bedoeling was het technologisch potentieel van de Milieumarkt beter bekend te maken en grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen op het vlak van deze technologie. In 1993 werd ook het technologieveld 'Energie' geïnventariseerd en een kontakttag wordt gepland begin 1994. In 1993 werd ook de verlenging van het project vastgelegd tot 31 oktober 1994. In deze periode zullen volgende technologievelden worden onderzocht: biotechnologie en telematica.

Deelproject F2

Het project F2 heeft tot doel de samenwerking tussen bedrijven en instellingen binnen de Euregio op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling te bevorderen.

Om dit doel te bereiken verlenen de initiatiefnemers volgende diensten aan de bedrijven:

het verstrekken van informatie over de Europese technologieprogramma's; het zoeken van een geschikte partner of partners; het helpen bij het opzetten en indienen van een onderzoeksproject.

Daarnaast organiseren de initiatiefnemers ook informatiesessies. In 1993 werden twee workshops gehouden rond het programma CRAFT (Cooperative Research Action for Technology) waarvan een specifiek gericht naar de bouwsector.

Het project F2 werd opgestart in oktober 1991 en loopt tot eind 1994.

Deelproject F5

Bedrijven die gevestigd zijn in de Euregio Scheldemond kunnen een beroep doen op een speciaal fonds dat in februari 1993 operationeel werd. Het fonds verleent financiële steun aan studieprojecten waarbij bedrijven vooral de mogelijkheden van grensoverschrijdende samenwerking laten onderzoeken.

In de loop van 1993 werden drie aanvraagdossiers goedgekeurd waarvan er twee werden ingediend door Vlaamse bedrijven en een door een Nederlands bedrijf.

Aanvragen voor steun van dit fonds kunnen nog worden ingediend tot eind 1994.

b) *Nord-Pas de Calais*

Bij de uitvoering van het Interregprogramma met de regio 'Nord-Pas de Calais' ging de aandacht van de GOM in de eerste plaats naar de oprichting van een dokumentatie- en coördinatiecel voor Noord-Frankrijk. Dit initiatief is het gevolg van een samenwerking tussen de Kamers voor Handel en Nijverheid van West-Vlaanderen, het NCMV West-Vlaanderen en de GOM-West-Vlaanderen. Deze cel kreeg als naam het Infocentrum Noord-Frankrijk en heeft drie opdrachten, namelijk het verzamelen van informatie en dokumentatie vooral ten behoeve van het bedrijfsleven, het coördineren van de diverse economisch gerichte projecten en het verlenen van hulp bij de realisatie van deze projecten. Het Infocentrum Noord-Frankrijk is gevestigd in het Bedrijvencentrum te Wevelgem.

Initiatieven in de industriële en tertiaire sektor**A. Bedrijvencentra**

In juli 1993 startten de uitbreidingswerken bij het bedrijvencentrum te Waregem. Het bedrijvencentrum, dat heel succesvol evolueert en volzet is, wordt uitgebreid met vijf produktieruimten en zeven kantoorruimten. Door deze uitbreiding wordt de tweede fase van het bedrijvencentrum gerealiseerd en wordt de optimale grootte bereikt.

Het Bedrijvencentrum Regio Kortrijk te Wevelgem bestond in 1993 tien jaar. Dit bedrijvencentrum, waarvan de oprichtingsakte verscheen in het Staatsblad van 23 juli 1983, was het eerste be-

Gist-brocades

Gist-Brocades Bio-Specialties nv
maakt deel uit van de *Bio-Specialties Divisie van Gist-Brocades bv Delft (Nederland)*.

De belangrijkste activiteit van de Brugse vestiging is de opschaling en de produktie van industriële enzymen op basis van grote schaal fermentatie voor de wasmiddelen-, zetmeel-, zuivel-, chemische-, veevoeders-, papier- & pulp- en de textielindustrie.

Gist-Brocades Bio-Specialties nv
Komvest 43, 8000 Brugge (België)
Tel. 050/44.91.11
Telefax 050/33.68.49

drijvencentrum in Vlaanderen en een pilotoprojekt voor de 28 bedrijvencentra die inmiddels operationeel geworden zijn. Het tienjarig bestaan was de aanleiding om het gebouw van het centrum op te fleuren en een duidelijkere profilering te geven. Ook werd een speciale brochure uitgegeven en een academische zitting georganiseerd waarop een aantal eminenten getuigen die bij de groei van het bedrijvencentrum betrokken waren, het woord voerden.

Op 28 september 1993 werd door het Bedrijvencentrum Regio Westhoek te Veurne een startersavond georganiseerd met als thema: 'Je eigen bedrijf starten: concrete ervaringen'. Een panelgesprek met onlangs gestarte bedrijven behandelde de problematiek van een bedrijf beginnen en de hulp die een bedrijvencentrum daarbij kan bieden.

Op 31 december 1993 waren 80 bedrijven gehuisvest in de Westvlaamse bedrijvencentra. Daarvan waren 68 bedrijven van binnenlandse en 12 van buitenlandse oorsprong. De globale tewerkstelling bij deze 80 bedrijven bedroeg 255 personen. Reeds 130 bedrijven hebben deze bedrijvencentra verlaten en de

tewerkstelling in deze bedrijven liep op tot meer dan 720 personen.

In het totaal hebben reeds 210 bedrijven van het begeleidingsinstrument bedrijvencentrum gebruik gemaakt en de totale rechtstreekse tewerkstellingskreatie, inbegrepen de staf van de bedrijvencentra bedraagt ongeveer 1.000 personen. De gemiddelde bezettingsgraad van de bedrijvencentra in 1993 bedroeg 90% voor de kantoorruimten en 95% voor de produktieruimten en de verblijfsperiode per bedrijf 24 maanden.

Bij de financiering van de centra werd 72 miljoen fr. aangebracht door de industriële sektor, 46 miljoen fr. door de financiële sektor en 30 miljoen fr. door de overheid.

Het concept bedrijvencentrum wordt ook uitgedragen.

In het kader van het Vlaams-Tsjechisch samenwerkingsprogramma wordt door de GOM-West-Vlaanderen de oprichting gepland van een bedrijvencentrum in Litvinov, Tsjechië. Het projekt wordt gepland in samenwerking met de Vlaamse Administratie Economie en wordt gefinancierd door het OostEuropafonds van de Vlaamse Ge-

meenschap. Partners van Tsjechische kant werden het Tsjechisch Ministerie van Economische Zaken en de ontwikkelingsmaatschappij van de regio Most-Litvinov in Noord-Bohemen, een regio gekonfronteerd met rekonversieproblemen door de versnelde afbouw van de petrochemische nijverheid en van de bruinkoolontginning.

Het bedrijvencentrum heeft als functie bij de ontplooiing van jonge ondernemingen in de Tsjechische Republiek gunstige kansen te creëren door het drukken van de startkosten, meer bepaald door het ter beschikking stellen van atelier-, opslag- en kantoorruimten, gemeenschappelijke diensten en nutsvoorzieningen, alsmede professionele begeleiding.

Naast deze hoofdpdracht is het doel van het bedrijvencentrum zich te profileren als een ontmoetingscentrum voor jonge Tsjechische bedrijven in de regio; in dit opzicht zouden er regelmatig opleidings- en begeleidingscycli voor jonge en startende Tsjechische ondernemers worden georganiseerd. Tevens zou het een trefcentrum zijn voor Vlaamse bedrijven werkzaam in die streek met hun Tsjechische partners. In dit verband zullen in het bedrijvencentrum een aantal lokalen worden voorbehouden voor Vlaamse bedrijven en instellingen die hun marktpositie in Tsjechië en Oost-Europa willen uitbouwen.

Een derde opdracht bestaat erin zich als een platform aan te bieden en mee te werken aan de samenbundeling van diverse initiatieven van de streekontwikkeling. In een eerste fase wordt een haal-

baarheidsstudie over het project uitgevoerd.

B. Doorgangsgebouwen

Naast het netwerk van bedrijvencentra startte de GOM-West-Vlaanderen ook de vorming van een netwerk van doorgangsgebouwen in de provincie. Doorgangsgebouwen richten zich tot bedrijven die zich reeds in een meer gevorderde levensfase bevinden en beperken zich tot het ter beschikking stellen van moderne industriële ruimten op tijdelijke basis. Deze doorgangsgebouwen leveren niet alleen aan groeiende bedrijven een pakket voordelen, doch dragen ook bij tot een efficiënter grondgebruik op een aantal belangrijke bedrijventerreinen.

De doorgangsgebouwen van de GOM-West-Vlaanderen te Diksmuide, Ieper en Poperinge kenden een gunstige bezettingsgraad. Te Diksmuide, waar één complex wordt gevormd met het gebouw van de stad, zijn drie bedrijven gevestigd en zijn geen ruimten meer beschikbaar.

Te Poperinge waar eveneens samen met de stad wordt opgetreden zijn eveneens drie bedrijven gevestigd en is nog een vierde van de ruimte beschikbaar.

Te Ieper zijn drie bedrijven gevestigd en is nog een vijfde van de ruimte beschikbaar.

In 1994 wordt uiteindelijk de start verwacht van de bouwwerken van het doorgangsgebouw te Oostende dat een onderdeel uitmaakt van het Impulsprogramma voor de regio Oostende.

De lange termijnplanning van de GOM-West-Vlaanderen voorziet een uitbreiding van het netwerk van doorgangsgebouwen over de provincie en daarvoor zal van interessante opportuniteiten gebruik worden gemaakt.

Het beschikbaar komen van de gebouwen van de OMC-groep aan de Palthoekeweg te Brugge biedt een goede gelegenheid om ook in deze regio aan de oprichting van een doorgangsgebouwencomplex te werken. In samenwerking met de stad Brugge en de WIER wordt een initiatief voorbereid.

De lange termijnplanning van het Bedrijvencentrum te Wevelgem voorziet de oprichting van een doorgangsgebouw aansluitend bij het bedrijvencentrum en gericht naar de regio Kortrijk. De GOM-West-Vlaanderen overweegt ook hierbij een stimulerende rol te spelen.

C. Transportzone Zeebrugge (TZZ)

Ook in 1993 bleef de neerwaartse trend van de gehele economie en in 't bijzonder van de transportsector, voelbaar op de investeringen in de Transportzone Zeebrugge.

Met betrekking tot de verbeterde dienstverlening op de zone dient de opening te worden vermeld van een 'Formule 1'-hotel van de Franse groep Accor en van het totaal vernieuwd service- en distributiecentrum van de nv Total.

Met de nv D.D. Trans werd een overeenkomst afgesloten inzake de verwerving van 1,7 ha terrein, waarop een nieuw kantoorgebouw en dito werk-

Vormingsinstituut voor kleine en middelgrote ondernemingen

Opleiding en bijscholing voor meer dan 180 beroepen uit handel, personenverzorging, ambacht en dienstverlening.

Taalopleiding in meer dan 10 talen.

Managementopleidingen en vervolmakingsseminaria.

Centrum Brugge	Spoorwegstraat 14	-B-8200 BRUGGE	(0)50 38 35 81
Centrum Ieper	Rijselstraat 33	-B-8900 IEPER	(0)57 20 12 27
Centrum Kortrijk	Doorniksesteenweg 220	-B-8500 KORTRIJK	(0)56 20 30 96
Centrum Oostende	Gen. Jungbluthlaan 2	-B-8400 OOSTENDE	(0)59 70 67 37
Centrum Roeselare	Oostnieuwkerkesteenweg 111	-B-8800 ROESELARE	(0)57 21 05 76
Centrum Veurne	Sint-Idesbaldusstraat 2	-B-8630 VEURNE	(0)58 31 18 90
Centrale Zetel	Spoorwegstraat 14	-B-8200 BRUGGE	(0)50 38 37 53
Stichting Bedrijfsmanagement Management School	Spoorwegstraat 14	-B-8200 Brugge	(0)50 38 84 69

plaatsen worden ingeplant. De ingebruikname is voorzien voor augustus 1994.

Naar de toekomst toe blijven de perspectieven gunstig, mede rekening houdend met de uitbreidingsmogelijkheden, welke zich wellicht in de loop van 1994 zullen realiseren.

D. Beheersmaatschappij van het internationaal transportcentrum LAR (cv BITLAR)

In 1993 werd een part-time medewerker in tijdelijk verband in dienst genomen. Dit geschiedde in het raam van het project dat EG-steun verkreeg betrekking hebbend op rekonversie maatregelen als gevolg van de totstandkoming van de interne markt (activiteiten in de douanesektor).

In 1993 werd ook beslist tot de oprichting van een dagelijks bestuur, belast met het voorbereiden en uitvoeren van de beslissingen van de Raad van Bestuur en het intensiveren van de contacten met de vennotenbedrijven.

Diverse initiatieven werden genomen met het oog op een adequate dienstverlening aan de leden-vennoten (onthaalinfrastructuur, parkeerterreinen en andere).

E. Flanders Vegetables Export cv (FVE)

Voor de cv Flanders Vegetables Export die in 1985 door de GOM-West-Vlaanderen samen met een aantal groothandelaren in groenten en fruit werd opgericht met als doel de export van verse

groenten en fruit naar Groot-Brittannië van de grond te krijgen, was 1993 een overgangsjaar. In 1993 had een reorganisatie en een herschikking van de vennoten plaats. Als gevolg hiervan was de activiteit van de vennootschap in 1993 heel beperkt.

F. Hermes nv

Deze maatschappij heeft als doel de uitbouw en de financiering van de terminals voor goederen en passagiers te Brugge en te Zeebrugge.

In de Zeebrugse achterhaven financierde Hermes nv de bouw van een containerterminal die werd verhuurd aan de firma Cast. Door de aangekondigde verhuis van Cast naar de Flanders Container Terminal in de voorhaven, zal deze terminal worden omgebouwd tot een multi-purpose terminal. In eerste instantie zullen bepaalde delen al voor de autotrafiek worden gebruikt.

G. De Hallen Kortrijk cv

In september 1993 had een buitengewone algemene vergadering plaats waarbij de doelomschrijving werd uitgebreid en een aanpassing van de statuten onder andere aan de vigerende wetgeving plaats had.

In 1993 hadden 32 evenementen plaats. Ondanks de recessie wordt verder gewerkt aan de projecten: de remodeling van de rechtervleugel en de uitbreiding van de parkeerterreinen. Met belangstelling wordt de ontplooiing van het project Hoog Kortrijk gevolgd en

de mogelijkheden daarin voor een verdere ontplooiing van de eigen activiteiten.

De vennootschap De Hallen groeit verder op basis van haar succesfactoren: haar infrastructuur, haar service en haar marketingaanpak.

Bevordering gewestelijke infrastructuur, economische bedrijvigheid, ruimtelijke ordening

A. Infrastructuur

Zoals voorgaande jaren is opnieuw blijvende aandacht besteed aan de behoeften inzake een goede interne verkeersinfrastructuur en de integratie ervan in het nationaal en internationaal verkeersnetwerk. In verband met dit laatste is te verwijzen naar de nakende voltooiing van de Kanaaltunnel bij Calais, naar de uitbouw van het SST-net (supersnelle trein) en naar de geplande Vaste Oeververbinding over/onder de Westerschelde bij Terneuzen. De evoluties werden van nabij gevolgd, onder meer via de werkzaamheden van diverse commissies en via besprekingen met de betrokken diensten. Waar nodig werden de beleidsinstanties benaderd.

Inzake wegen is vooral te verwijzen naar het advies dat de GOM-West-Vlaanderen formuleerde omtrent het ontwerp van fysisch programma voor 1994. Dit advies werd opgesteld op vraag van Vlaamse Minister T. Kelchtermans.

Algemeen betreunde de GOM-West-Vlaanderen dat aan de provincie West-

west - vlaamse elektriciteitsmaatschappij
intercommunale vereniging
Hoogstraat 37 - 8000 Brugge

tel. 050 / 33 79 51

**wij zorgen voor energie, verwarming en
ontspanning,
ook op de meest landelijke gebieden.**

ELEKTRICITEIT - AARDGAS - KABELTELEVISIE

Vlaanderen slechts 18% van het totaal ontwerpprogramma 1994 werd toegevoegd. Dit aandeel werd als te laag geëvalueerd temeer daar de voltooiing van de A18 (Veurne-Franse grens) is opgenomen in het actieprogramma van de Europese Commissie; voor dit project is 3 miljoen Ecu steun toegekend. De GOM-West-Vlaanderen stelde dat deze middelen moeten worden gevoegd bij de fondsen die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt voor wegenwerken in West-Vlaanderen en dat derhalve het vermelde aandeel (18%) van het programma diende opgetrokken.

Verder stelde de GOM-West-Vlaanderen vast dat het ontwerp van programma 1994 de hoofdlijnen volgde van haar eerder uitgebracht advies over het rollend driejarenprogramma 1993-95; in dit advies werd door de GOM-West-Vlaanderen de hoogste prioriteit toegekend aan de afwerking van de A18 en aan de ontsluiting van de Zeebrugse haven. In haar advies omtrent het programma 1994 heeft de GOM-West-Vlaanderen andermaal gepleit voor een versnelde aanpak van en meer middelen voor de voltooiing van de autosnelweg A18 tussen Veurne en de Franse grens; de aansluitende autosnelweg op Frans grondgebied (de zogenaamde Rocade Littorale) is volledig afgewerkt en zelfs in gebruik westelijk van Ghyvelde. Ook voor de realisatie van de aansluiting van Zeebrugge op het autosnelwegennet werd gevraagd meer middelen vrij te maken.

Wat dit laatste betreft is bij diverse gelegenheden het tracé verdedigd waarover in 1992 consensus ontstaan was op een bespreking op initiatief van de GOM-West-Vlaanderen en met vertegenwoordigers van de Administratie Wegeninfrastructuur en Verkeer, de Administratie Waterinfrastructuur en Zeewezen, de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen, de stad Brugge en de Maatschappij voor de Brugse Zeevaartinrichtingen. Het tracé vertrekt bij het huidig knooppunt A10/A18 te Jabbeke en verloopt langs de zuidelijke oever van het kanaal Brugge-Oostende tot bij de Brugse agglomeratie. Vandaar wordt in noordelijke richting de expresweg Brugge-Zeebrugge gebruikt tot aan de Blauwe Toren.

Vanaf deze omgeving wordt het tracé gezien langs de zuidelijke rand van het havengebied (zuidelijke havenrandweg) tot bij Westkapelle. Hier is aansluiting voorzien op de (tot autosnelweg om te

bouwen) expresweg Knokke-Antwerpen. Bij de doortocht van het zuidelijk havengebied zal worden aangesloten op de oostelijke havenrandweg. In de huidige toegang tot de haven (Baron de Maerelaan) wordt te Lissewege een tunnel voorzien.

In verband met de waterwegen is melding te maken van de Leie waarvan de doortocht van Kortrijk nog steeds een flessehals vormt tussen de reeds volledig op 1.350 ton gekalibreerde panden stroomafwaarts Kortrijk en de nagenoeg volledig gekalibreerde panden stroomopwaarts deze stad. In 1993 is door de GOM-West-Vlaanderen andermaal tussengekomen bij Vlaamse Minister T. Kelchtermans ten gunste van een spoedige aanpassing van de Leie te Kortrijk en, hieraan gekoppeld, van de aanleg van de zogenaamde westelijke ring om Kortrijk. Het gaat om de uitvoering van het protocol van december 1985 tussen het Departement van Openbare Werken en het stadsbestuur van Kortrijk en het aanvullend protocol van januari 1992 tussen de Vlaamse Regering en de stad Kortrijk. Het wegwerken van de flessehals te Kortrijk is noodzakelijk omwille van de (internationale) scheepvaart, een verkeersmodus die dient ondersteund ter ontlasting van het wegvervoer en omwille van de waterbeheersing in het Leiebekken.

Nog inzake waterwegen is te vermelden naar de activiteiten van het Studietoelichting Leie en Bijkkanalen; deze werkzaamheden werden gevolgd en ondersteund. In 1993 werd op de jaarvergadering eveneens aangedrongen op de aanpassing van de Leie te Kortrijk als onderdeel van de algehele modernisering van de as Rijsel-Gent.

Op het vlak van de spoorwegen is bij meerdere gelegenheden gewezen op de noodzaak van een goede aansluiting van West-Vlaanderen op het SST-knooppunt te Rijsel (supersnelle trein). Er wordt aangedrongen op rechtstreekse en snelle verbindingen vanaf Oostende via Brugge-Roeselare en Kortrijk naar Rijsel met een goede aansluiting op de SST aldaar. Konkreet wordt gesuggereerd om de treinen Oostende-Kortrijk en Antwerpen-Kortrijk aan elkaar te koppelen in deze laatste stad en ze als een geheel te laten doorrijden naar Rijsel.

In het raam van het Impulsprogramma regio Oostende-Blankenberge is opnieuw grote aandacht gegaan naar de realisatie van een luchtvaartgebonden bedrijventerrein te Oostende. In 1993

ondertekende de Vlaamse Regering een overeenkomst waarbij zij zich ertoe verbond een rolbaan aan te leggen die de verbinding zal vormen tussen de startbaan van het vliegveld en een zone voor luchtvaartgebonden activiteiten (omgeving Torhoutsesteenweg). De aanleg van de rolbaan werd in 1993 aanbesteed en toegewezen.

Betreffende de zeehavens ging de aandacht in 1993 vooral naar de renovatie van de Oostendse haven; deze renovatie moet van Oostende een snelle ro/ro-haven maken, vooral gericht op inter-Europese short-sea shipping. In april 1993 besliste de Vlaamse Regering over te gaan tot de uitvoering van een deelprogramma van de renovatie: de bouw van een bijkomende ro/ro-aanlegplaats in de voorhaven, met inbegrip van de kaaibevoering; de onteigeningen ten behoeve van de bouw van een sluis; de verplaatsing van de jachthaven, met inbegrip van de omlegging van de Slijkensesteenweg.

Verder verklaarde de Vlaamse Regering zich principieel akkoord over de bouw van een sluis als verbinding tussen de voor- en achterhaven. De optimale technische en economische capaciteit van deze sluis zal door middel van een studie worden bepaald en ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

B. Sociaal-economische bedrijvigheid

De tussenkomsten van de GOM-West-Vlaanderen op het vlak van de sociaal-economische bedrijvigheid zijn zeer uiteenlopend en kwamen meestal in voorgaande paragrafen reeds ter sprake.

De aksenten lagen duidelijk, wegens de belangrijke aanbreng die de GOM-West-Vlaanderen er vervulde, bij het sekretariaat en voorzitterschap van committees, bij de uitvoering van het Geïntegreerd Actieprogramma voor de Westhoek (GAP), de promotorfunctie bij de uitvoering van het Impulsprogramma voor de regio Oostende-Blankenberge, het voorzitterschap van de Subregionale Tewerkstellingscommittees (STC) te Brugge en Oostende, het voorzitterschap van de Commissie van Advies bij de RVA, de bestuursmandaten in de diverse Westvlaamse bedrijvencentra, transportzones en interkommunale verenigingen.

Naast het afsluiten van het voorbereidend werk om tot een gedeeltelijke herziening van de gewestplannen te komen voor het onderdeel regionale bedrijventerreinen en de konstante aandacht voor

de infrastructurale ontsluiting van de provincie werd door de GOM-West-Vlaanderen speciale aandacht besteed aan de rekonversie van de regio Oostende en de gevolgen van het oorspronkelijk Meerjarig Oriëntatieprogramma voor de Belgische Zeevisserij (1993-96).

De GOM-West-Vlaanderen heeft in 1993 bijzondere inspanningen gedaan voor de erkenning van de Westhoek als doelstelling 5b-gebied in het kader van de Europese Structuurfondsen 1994-99. Dit gebeurde door het opstellen van diverse nota's ter rechtvaardiging en door contacten te leggen zowel met de Vlaamse Regering als met de Europese Commissie.

De GOM-West-Vlaanderen heeft in 1993 haar inventarisatie-opdracht inzake bedrijventerreinen verdergezet. Sinds 1991 worden door de GOM-West-Vlaanderen in opdracht van het Vlaamse Gewest voor alle bedrijventerreinen in West-Vlaanderen (met een oppervlakte van 5 ha en meer) kwantitatieve en kwalitatieve terreinen bedrijfsgegevens verzameld en ingebracht in een informatiesysteem. Wat de kwantitatieve terreingegevens betreft, werd bij het opstarten van het informatiesysteem een beroep gedaan op de gegevens die de GOM-West-Vlaanderen reeds in het verleden systematisch bijhield. Daarnaast werden individuele bedrijfsgegevens (zoals oppervlakte, aard van de ak-

tiviteiten) verzameld voor alle bedrijven gevestigd op een bedrijventerrein. In 1993 werd vooral de nadruk gelegd op het halfjaarlijks aktualiseren van de reeds ingevoerde gegevens. Het informatiesysteem wordt gebruikt voor het nemen van beleidsbeslissingen ter zake.

C. Ruimtelijke ordening

In 1990 werd door de Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen bij de bevoegde Gemeenschapsminister en bij de Vlaamse Regering een algemeen verzoek ingediend om te komen tot een gedeeltelijke herziening van de gewestplannen in West-Vlaanderen, meer bepaald voor wat betreft de regionale bedrijventerreinen.

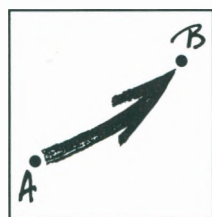
In 1991 en 1992 werden door de GOM-West-Vlaanderen aan de bevoegde Gemeenschapsminister voorstellen bezorgd inzake bijkomende regionale bedrijventerreinen voor de gewesten Kortrijk, Roeselare-Tielt, Ieper-Poperinge, Brugge-Oostkust, Oostende-Middenkust en Veurne-Westkust. In 1993 gebeurde hetzelfde voor het laatste gewest: Diksmuide-Torhout. Belangrijk is dat voor de voorgestelde gronden wordt gepleit deze te bestemmen tot 'bedrijventerreinen van openbaar nut'; dit betekent dat zij enkel kunnen worden gerealiseerd door een overheidsinstantie.

Ondertussen werd kontinu aangehouden opdat de wettelijke voorziene procedure (met onder meer een openbaar onderzoek) zou worden opgestart om aldus te komen tot de gedeeltelijke herziening van bedoelde gewestplannen. Deze procedure is in de loop van 1992 en 1993 gestart voor bedoelde herzieningen van de gewestplannen Kortrijk, Roeselare-Tielt en Ieper-Poperinge.

In 1993 heeft de GOM-West-Vlaanderen medewerking verleend aan de voorbereiding van het Structuurplan West-Vlaanderen. Voor het deelplan voor de kustzone (arrondissementen Brugge, Oostende en Veurne) ging het om het uitvoeren van sektorstudies en om de integratie ervan tot een voorontwerp van Structuurplan. Voor het deelplan Zone Zuidoost (arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt) betreft het de analyse van bestaande toestand en knelpunten en het uitvoeren van prognoses en behoeftenbepalingen; ook werden reeds bepaalde sektorstudies aangevat. Voor het deelplan Zone Zuidwest (arrondissementen Ieper en Diksmuide) ging het om voorbereidende inventarisatiewerkzaamheden.

Mede tegen de achtergrond van het tot stand komen van het Structuurplan West-Vlaanderen werd de voorbereiding van het Structuurplan Vlaanderen van nabij gevolgd. Aldus werd met kritische belangstelling kennis genomen

Over de kortste afstand tussen een ondernemend bedrijf en zijn bank.

'n Ambitieuus bedrijf kijkt verder dan zijn markt groot is. Vandaar de vele plannen. Plannen voor nieuwe bedrijfsruimtes, meer capaciteit, nieuwe afzetregio's ... Zaken waar doorgaans veel geld mee gemoeid is.

Daarom wil een bedrijfsleider te allen tijde kunnen terugvallen op zijn bank. En dan liefst via de kortste weg. Vandaar de keuze van de ASLK voor een eigen team van bedrijfsadviseurs. Mensen met 'n all round kennis van de KMO-problematiek. Die vanuit die kennis slechts een beperkt aantal bedrijven onder hun hoede nemen. Om zó de 100% service van de ASLK te kunnen leveren.

Uw persoonlijke bedrijfsadviseur werkt zich in in de totaalproblematiek van uw bedrijf. Vanuit die betrokkenheid vertaalt hij uw plannen in degelijk advies en dito oplossingen. Zo begeleidt hij uw aanvraag voor een expansielening. Heeft hij oog voor het rendabel beleggen van kasgelden. En hij adviseert u zelfs inzake verzekeringen die de continuïteit in uw bedrijf zullen verzekeren.

'n Afspraak voor een verkennende kennismaking is zó gemaakt. Via de kortste weg. 'n Telefoonje volstaat.

ASLK

KMO-TEAM WEST-VLAANDEREN

Regio Kortrijk 056/22 75 27 - Regio Brugge 050/44 44 61

industriepark van nationaal belang met doorgangshallen

rechtstreeks aangesloten op de A 19 en het
Franse autowegennet via de A 25

Info industriegrond
Stad Poperinge
Tel. 057/33.40.81
Fax 057/33.75.81

W.I.E.R.
Tel. 050/35.64.31
Fax 050/35.68.49

Info doorgangshallen
Stad Poperinge
Tel. 057/33.40.81
Fax 057/33.75.81

G.O.M. West-Vlaanderen
Tel. 050/35.81.31
Fax 050/36.31.86

van de reeds gepubliceerde documenten.

In dezelfde lijn ligt de interesse voor de evoluties inzake de wetgeving: de wijzigingen van de huidige wet op de ruimtelijke ordening, het Duinendekreet, het op stapel staande dekreet op de ruimtelijke ordening, het ontwerp van Groene Hoofdstructuur van Vlaanderen,...

Zoals in voorgaande jaren is ook in 1993 deelgenomen aan diverse zogenaamde 'plenaire vergaderingen' als onderdeel van de goedkeuringsprocedure van Bijzondere Plannen van Aanleg (BPA's) en aan vergaderingen rond het tot stand komen van bepaalde gemeentelijke structuurplannen. De aanwezigheid van de GOM-West-Vlaanderen moet toelaten bovengemeentelijke standpunten en belangen afdoende aan bod te laten komen.

Ook is in 1993 opnieuw bij meerdere dossiers inzake vestiging of uitbreiding, onder andere van bedrijven, informatie verstrekt op het vlak van ruimtelijke ordening.

In 1993 is verder deelgenomen aan de Raad van Beheer van de Conferentie

voor Regionale Ontwikkeling van Noord-West-Europa (CRONWE). Deze instelling organiseerde in 1993 studiedagen over 'De toekomst van Noordwest-Europa'.

Samenwerking en coördinatie

A. Doorstroming

De directie en stafleden van de GOM-West-Vlaanderen maken deel uit van diverse commissies, verenigingen of organismen of zijn met raadgevende stem betrokken bij de werking ervan, met het oog op samenwerking en coördinatie op het sociaal-ekonomisch vlak. De permanente confrontatie met de dagelijkse problematiek op vele terreinen van de overheids- en de privé-sektor laat toe het studie-, conceptie- en promotiewerk in te passen in de concrete realiteit, het op een breed vlak uit te dragen en versnippering van inspanningen te vermijden en vanaf de basis de noodzakelijke coördinatie te verzekeren.

Vertegenwoordigers van de GOM-West-Vlaanderen zijn actief in de volgende verenigingen:

1. Interkommunale verenigingen

Leiedal sv, Raad van Bestuur (Kortrijk); Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie, lid Raad van Bestuur en Directiecomitee (Brugge); Westvlaamse Interkommunale voor Huisvestingsbeleid, Adviseur Raad van Bestuur en Directiecomitee (Brugge); Westvlaamse Interkommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening, Adviseur Raad van Bestuur en Directiecomitee (Brugge).

2. Beheer en advies aan onderwijsinstellingen

Vormingsinstituut KMO, Raad van Beheer (Brugge); Postuniversitair Centrum West-Vlaanderen (PUC), Raad van Beheer en Directiecomitee (Brugge), Werkgroep Wetenschappen en Toegepaste Wetenschappen en Werkgroep Economie en Recht; Permanente Werkgroep Onderwijsvorming, STC-Brugge; Permanente Werkgroep Onderwijsvorming, STC-Oostende.

3. Organen, werkgroepen en commissies in verband met ontwikkelingswerk

FIOC (Flanders' Investment Office) (Brussel); Interregio vzw, Raad van Beheer en Technisch Komitee (Brussel); Bedrijvencentrum Regio Brugge nv, Raad van Bestuur; Bedrijvencentrum Regio Kortrijk nv, Raad van Bestuur; Bedrijvencentrum Regio Oostende nv, Raad van Bestuur; Bedrijvencentrum Regio Roeselare nv, Raad van Bestuur; Bedrijvencentrum Regio Waregem nv, Raad van Bestuur; Bedrijvencentrum Regio Westhoek nv, Raad van Bestuur; Centrum voor Begeleiding van Ondernemingen, Raad van Bestuur; APZI (Association Port of Zeebrugge Interests), Promotiecomitee Zeehavendagen (Brugge); Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd, Raad van Beheer (Beernem); Flanders Vegetables Export cv, Raad van Beheer; Alitech vzw, Raad van Beheer (Gent); Provinciaal Technologisch Centrum

West-Vlaanderen vzw, Raad van Beheer (Kortrijk);
 Technologisch Instituut Kon. Vlaamse Ingenieursvereniging Biotechnologie-raad (Antwerpen);
 Studiecentrum voor Water (SVW) vzw, Raad van Beheer (Antwerpen) en de Werkgroepen 'Biotechnologie in de waterbehandeling', 'Fysisch Chemische Waterbehandeling', 'Slib en bodembeheer' en 'Waterbeheer';
 North Sea Zone Commission, Hull (UK);
 Stuurkomitee Geïntegreerd Aktieprogramma Westhoek;
 EFRO-Komitee Geïntegreerd Aktieprogramma Westhoek;
 ESF-Komitee (Europees Sociaal Fonds), Geïntegreerd Aktieprogramma Westhoek;
 Provinciale Commissie voor Grondwaterbeheer (Brugge);
 Koördinatiekomitee GIMV Vlaamse GOM's;
 LPO (Luchthaven Promotie Oostende), Raad van Beheer (Oostende);
 Provinciale Werkgroep voor Huisvesting (Brugge);
 Provinciale Welzijnscommissie (Brugge);
 Centrum voor Kwaliteitszorg West-Vlaanderen, Raad van Beheer;
 Provinciale Visserijcommissie West-Vlaanderen (Brugge);
 FLAG Flemish Aerospace Group (Ant-

werpen);
 Studiekomitee Leie en Bijkanalen (Kortrijk);
 Subregionaal Tewerkstellingskomitee Brugge;
 Subregionaal Tewerkstellingskomitee Oostende;
 Conferentie voor Regionale Ontwikkeling in Noord-West-Europa (Brugge), Raad van Bestuur;
 Organizatiekomitee 'Forum for Applied Biotechnology';
 Werkgroep Euregio Scheldemond (Middelburg, Gent, Brugge);
 Werkgroep en Stuurgroep Interreg West-Vlaanderen/Nord-Pas de Calais (Brugge, Rijsel);
 Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Interkommunales (Kortrijk);
 Streekcommissie Impulsprogramma Oostende-Blankenberge;
 Charter 99, Zuid-Westvlaamse economische samenwerking (Kortrijk), Adviseur Raad van Bestuur; Adviesraad omgeving; Evaluatiecommissie Milieuverklaring;
 Eurosymb vzw, certificatie instelling (Kortrijk), Raad van Bestuur;
 Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling, Commissie van Advies (Brugge);
 Riso (Regionaal Instituut voor de samenlevingsopbouw) (Diksmuide), Algemene Vergadering;
 IWT (Vlaams Instituut voor de bevoor-

dering van het wetenschappelijk technologisch onderzoek in de industrie), KMO-werkgroep;
 ACTE (Association des Collectivités Textiles Européennes), waarnemer, Guimaraes, Portugal;
 European Council for Small Business; Stuurgroep IGA-project (Intensieve Grensoverschrijdende Activiteiten);
 Koördinatiecommissie Arbeidsmarkt Euregio Scheldemond;
 Westvlaamse overleggroep van EURES (Kortrijk);
 Studiesyndikaat Seafarming (Brugge).

4. Commissies in verband met leefmilieu

Werkgroep Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu, Provinciale Landbouwkamer (Roeselare);
 Nationale Erkenningscommissie Verwerkers en Verwerkers van Toxische Afvalstoffen, Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid (Brussel);
 Koördinatiegroep Milieubeheer Energik (Antwerpen);
 Adviesraad Ifest (International Trade Fair for Environmental & Safety Technologies) (Gent);
 Werkgroep Milieu 'Internationale Scheldefakulteit' (Vlissingen);
 Bekkenkomitee De IJzer;
 Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek, Raad van Beheer (Oostende).

Nieuwe naam. Nieuwe voordelen.

BANKIEREN MET ENTHOUSIASME

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur Diksmuide - Ieper - Poperinge - Veurne

**optimaal gelegen
bedrijfsvriendelijk milieu**

**voor meer inlichtingen,
kontakteer :**

GOM
WEST-VLAANDEREN

**Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050 / 35 81 31
fax 050 / 36 31 86**

5. Kommissies in verband met toerisme

Vlaams Kommissariaat-Generaal voor Toerisme, Raad van Bestuur; Advieskommissie Toeristische Publiciteit en Public Relations, Westtoerisme; Adviesraad voor Toerisme, stad Brugge; Provinciale Werkgroep 'Recreatie en Toerisme'; Koördinatiegroep 'Recreatie en Toerisme' van Euregio Scheldemond.

6. Kommissies in verband met informatie

Redaktieraad van 'West-Vlaanderen Werkt' (Brugge); Redaktieraad van 'Toeleveren Vandaag' van de Vlaamse GOM's; Redaktieraad van 'Zeebrugge News' (Brugge); Redaktieraad van 'Flanders' Business Newsletter' (Vlaamse GOM's, FIOC, Vlaamse Regering).

7. Kommissies in verband met ruimtelijke ordening, transport, energie

Raad van Advies De Lijn, West-Vlaanderen (Oostende);

Advieskommissie Structuurplan Kustzone (Brugge); Advieskommissie Structuurplan Zuid-Oost (Brugge); Werkgroep Toeristisch Herstel van de Oostkust (Brussel); Advieskomitee Toeristisch Rekreatiepark Raversijde (Brugge); Transportzone Zeebrugge nv, Raad van Bestuur; Provinciale Wegvergunningskommissie Hoogspanningsleidingen (Brugge); Controlekomitee voor de Elektriciteit en het Gas; Stuurgroep Verkeer en Vervoer West-Vlaanderen (Brugge); Overlegorgaan Luchthaven Oostende; Werkgroep Infrastructuur West-Vlaanderen Dpartement du Nord; Stuurgroep Warmte kracht koppeling (Brussel); Vlaamse Thermie Koördinatie (Brussel); Werkgroep Nieuwe Zeesluis Haven Oostende; Werkgroep havenbeheer, Oostende; Bijzondere Verkeerskommissie Zeebrugge (Brugge); Begeleidingskommissie Structuurplan Wielsbeke; Stuurgroep Gemeenschappelijk Alge-

meen Plan van Aanleg voor de gemeenten van het arrondissement Kortrijk (GAPAK).

8. Vaste medewerking aan wetenschappelijke instellingen

Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek (IZWO), Raad van Beheer (Brugge); International Association on Water Pollution Research (IAWPRC) Belgisch Nationaal Komitee, Algemene Vergadering (Brussel).

B. Samenwerking met de andere Vlaamse GOM's

Er is een regelmatig overleg tussen de Directeurs-Generaal van de vijf GOM's van het Vlaamse Gewest. Initiatieven en problemen van gemeenschappelijke aard worden in de schoot van dit informatief overleg besproken, teneinde onder meer te komen tot gemeenschappelijke standpunten in de onderscheiden beheersorganismen. Hierdoor ontstaat ook de noodzakelijke koördinatie in het raam van gezamenlijke initiatieven.

Externe relaties en documentatie

A. Algemeen

De Algemene Informatievergadering van de GOM-West-Vlaanderen had plaats te Brugge op 17 mei 1993, onder voorzitterschap van prof. dr. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen.

Prof. dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal, gaf een gedetailleerd verslag over de sociaal-ekonomische toestand in West-Vlaanderen. In zijn toespraak onderstreepte de heer N. Vanhove de nood aan bijkomende bedrijventerreinen in de provincie als basis voor een gezonde ekonomie.

Gast spreker en Vlaamse Minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, de heer T. Kelchtermans bevestigde in zijn toespraak over 'het ruimtelijk Structuurplan en de ontwikkeling van West-Vlaanderen' de stelling van de heer N. Vanhove inzake bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Toch stelde de Vlaamse Minister dat de uitbreiding van individuele terreinen met grote omzichtigheid moet worden benaderd. Tevens beklemtoonde de Vlaamse Minister het belang van een breed maatschappelijk draagvlak voor structuurplanning.

De heer W. Vens, Voorzitter van de GOM-West-Vlaanderen, drong in zijn slottoespraak aan op een snelle afhandeling van de herziening van de gewestplannen.

Tevens pleitte de Voorzitter voor een sterke betrokkenheid van de GOM's en de Provincies bij de ontwikkeling van streekplanning.

Het volledig ekonomisch verslag over West-Vlaanderen werd, samen met het Jaarverslag GOM-West-Vlaanderen, gepubliceerd in het tweede nummer 1993 van 'West-Vlaanderen Werkt'.

Daarnaast werden er 28 persnota's verspreid.

Deze persnota's bieden een overzicht van de voornaamst activiteiten van de GOM-West-Vlaanderen in 1993 waaronder de inspanningen van de GOM-West-Vlaanderen voor de erkenning van de Westhoek als doelstelling 5b-gebied. Hiertoe werd door de GOM-West-Vlaanderen een zeer gedocumenteerd dossier voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Voor de uitbouw van de ekonomische infrastructuur werden door de GOM-West-Vlaanderen voorstellen tot gedeeltelijke herziening van de gewestplannen

(facet bedrijventerreinen) geformuleerd.

Deze voorstellen werden allen ingediend bij de Vlaamse Regering.

De studie van de GOM-West-Vlaanderen inzake het Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP) voor de Belgische Zeevisserij (1993-96) droeg bij tot de herziening van het MOP door de Europese Commissie.

Naar het bedrijfsleven toe ondernam de GOM-West-Vlaanderen specifieke akties zoals het inrichten van groepsstands, promotie van internationale bedrijfskontaktdagen, infodagen aangaande milieu, biotechnologie, subsidies voor bedrijven en dergelijke.

Bij deze akties sloten de initiatieven van de GOM-West-Vlaanderen aan inzake Technisch Management Ondersteuning (TMO) en Export Management Ondersteuning (EMO).

Een promotionele missie van de Vlaamse GOM's bevestigde de belangstelling voor Vlaanderen bij het bedrijfsleven in de USA.

Om de 'Japan-pool' in West-Vlaanderen verder uit te bouwen werd door de GOM-West-Vlaanderen een Japanner in dienst genomen als investeringsprospektor.

Inzake infrastructuur heeft de GOM-West-Vlaanderen bij Vlaamse Minister T. Kelchtermans aangedrongen op een verhoging van de kredieten voor de modernisering van de Leie in de doortocht te Kortrijk.

De rolbaan op de luchtvaartgebonden aktiviteitenzone te Oostende werd gefinancierd door de GOM-West-Vlaanderen die hiervoor de nodige middelen uit het Impulsprogramma voor de regio Oostende-Blankenberge kreeg toegewezen.

Tenslotte waren er de grensoverschrijdende initiatieven waaraan de GOM-West-Vlaanderen meewerkte in het kader van Interreg en de Euregio's.

Naast de verspreiding van de persberichten werden door de diverse medewerkers in totaal 53 voordrachten gegeven voor zeer diverse verenigingen en op sterk verspreide plaatsen. Daarnaast waren er nog regelmatig perskontakten en interviews op radio en televisie.

De GOM-West-Vlaanderen beschikt over een druk bezocht dokumentatiecentrum. Dit centrum telt 12.492 boeken en 2.454 gerepertorieerde artikels van een meer blijvende waarde.

B. Flanders Business Newsletter

Per jaar publiceren de vijf Vlaamse GOM's viermaal een gezamenlijk Kontaktblad, bestemd voor buitenlandse bedrijfsleiders en overheidsinstellingen. De verspreiding gebeurt telkens op 10.000 exemplaren. In februari werd in nummer 37 uitgebreid aandacht besteed aan de havenontwikkelingen op de Antwerpse linkeroever. Het in mei verschenen nummer 38 behandelde de zakelijke telekommunikatiemarkt in Vlaanderen. Het nummer 39 van augustus stelde de Vlaamse sektor van de chocolade- en suikergoedproduktie in het licht. De novembereditie (nummer 40) tenslotte was gewijd aan de kritische belichting van het Belgische belastingstelsel.

C. Voordrachten

In 1993 werden door de medewerkers van de GOM-West-Vlaanderen 53 voordrachten gegeven.

Dr. ec. N. Vanhove sprak te Antwerpen (2x), Roeselare, Oostende, Brugge (3x), Poperinge, Diksmuide, Kortrijk en te Baillieu.

Dr. ec. J. Theys sprak te Tiel (2x), Bredene, Brugge en Kortrijk.

Dr. iur. J. Callens sprak te Brugge (2x), De Haan, De Panne, Diksmuide, Hooglede, Kortrijk (2x), Menen, Oostende (2x), Roeselare, Torhout, Veurne en Waregem.

De heer R. De Keyser sprak te La Grande Motte en te Orlando.

De heer J. Hemschoote sprak te Brugge, De Panne, Middelkerke en Roeselare.

De heer P. Tavernier sprak te Gent.

De heer P. Norro sprak te Heist-opden-Berg, Kortrijk (2x) en Leuven.

De heer A. De Raes sprak te Blankenberge, Oostende (2x) en Stene.

Mevrouw V. Demets sprak te Kortrijk.

De heer K. Astaes sprak te Aartrijke (2x) en te Kortrijk (4x).

Tevens werden er interviews gegeven aan diverse dagen weekbladen en aan radio en televisie.

Milieuproblemen?

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieuinvesteringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen

Rationeler energieverbruik?

- Voorlichting over REG
- Energiebesparingsmogelijkheden
- Steunmaatregelen voor onderzoek of REG-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij dossiersamenstelling, contacteer:

Energiecel van de GOM-West-Vlaanderen

KMO-begeleider en Wegwijzer:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/35.81.31
Fax 050/36.31.86

ORGANIZATORISCHE UITBOUW EN ADMINISTRATIE

De Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen telt, in toepassing van het dekreet van 12 juli 1990, 24 leden. Deze leden werden benoemd door de Vlaamse Executieve op voordracht van de Bestendige Deputatie wat de vertegenwoordiging van provincie, gemeenten en interkommunales betreft en van de werkgevers-, landbouw-, middenstands- en werknemersorganisaties wat de vertegenwoordiging van deze organisaties betreft.

Raad van bestuur

De Raad van Bestuur bestaat uit 24 leden en is als volgt samengesteld:

Publiekrechtelijke sektor

Namens de provincie:
Amery Pieter, Veurne
Defreyne Gerrit, Kortemark
Fonteyne Jan, Waregem
Kindt Gabriël, Lichtervelde
Laurent Jean-Claude, Brugge
Vens Werner, Izegem
Louwyck Guido, Wingene

Namens de gemeenten en interkommunales:
Breyne Paul, Ieper
De Langhe Marc, Brugge
Denys Daniël, Roeselare
Labens Willy, Oostende
Sansen Antoon, Kortrijk

Privaatrechtelijke sektor

Namens de werkgevers-, landbouw- en middenstandsorganisaties:
Claerhout Philippe, De Panne
Laridon Hendrik, Diksmuide
Libeer Jo, Kortrijk
Van Bossuyt Peter, Oostakker
Vanden Avenne Walter, Oostrozebeke
Vanmoerkerke Marc, Oostende

Namens de werknemersorganisaties:
Carlier Georges, Kortrijk
Delzeyne Eric, Roeselare
Deseyn Luc, Kortrijk
Vanlerberghe Daniël, Langemark
Van Poucke Eric, Sint-Kruis/Brugge
Victor Ivan, Oostende

De Raad van Bestuur benoemde:
Vens Werner tot Voorzitter
Laurent Jean-Claude tot Ondervoorzitter

Direktiekomitee

Het Direktiekomitee bestaat uit 12 leden, werd benoemd door de Raad van Bestuur en is als volgt samengesteld:

Publiekrechtelijke sektor

Namens de provincie:
Amery Pieter, Veurne
Defreyne Gerrit, Kortemark
Laurent Jean-Claude, Sint-Kruis/Brugge
Vens Werner, Izegem

Namens de gemeenten en interkommunales:
Breyne Paul, Ieper
Sansen Antoon, Kortrijk

Privaatrechtelijke sektor

Namens de werkgevers-, landbouw- en middenstandsorganisaties :
Laridon Hendrik, Diksmuide
Libeer Jo, Kortrijk
Van Bossuyt Peter, Oostakker

Namens de werknemersorganisaties:
Delzeyne Eric, Roeselare
Van Poucke Eric, Sint-Kruis/Brugge
Victor Ivan, Oostende

Vergaderingen

De diverse organismen kwamen op volgende data bijeen:

Raad van Bestuur	Direktiekomitee	Kollege van Kommissarissen
9 februari	9 februari	9 maart
6 april	9 maart	28 september
8 juni	6 april	
14 september	11 mei	
2 oktober	8 juni	
7 december	14 september	
	12 oktober	
	9 november	
	7 december	

Kollege van kommissarissen

Het Kollege van Kommissarissen werd benoemd door de Raad van Bestuur en is als volgt samengesteld:

Namens de publiekrechtelijke sektor:

Kindt Gabriël, Lichtervelde

Namens de privaatrechtelijke sektor:

Carlier Georges, Kortrijk

Als lid van het Instituut der

Bedrijfsrevisoren:

Derycke Martin, Lendeled

Kommissaris van de Vlaamse Executieve

Van den Stockt Werner, Denderleeuw

SUBSIDIERENDE BEDRIJVEN

Begroting

In zitting van de Raad van Bestuur van 7 december 1993 werd de inkomsten- en uitgavenbegroting voor 1994 goedgekeurd.

Administratie

Direkteur-Generaal:

prof. dr. ec. N. Vanhove

Adjunkt-Direkteur-Generaal:

dr. ec. J. Theys

Direktiesekretaresse:

mevrouw V. Van Pottelberghe

Afdeling Economische Studies:

dr. ec. J. Theys

Afdeling Bedrijfsontwikkeling:

dr. iuris J. Callens

Afdeling Ruimtelijke Ordening en Milieu:

lic. J. Hemschoote

Afdeling Toeristische Promotie:

prof. dr. ec. N. Vanhove

15.000 fr.

Bank van Roeselare en West-Vlaanderen nv, Roeselare
Kredietbank nv

10.000 fr.

Bank Brussel Lambert nv
BN Bombardier Eurorail nv, Brugge
Dumo Plastics nv, Roeselare
Electrabel nv, Gent
Paribas Bank België nv, Brussel
Slachtgroep Leieland bvba, Zwevegem

5.000 fr.

Concordia nv, Waregem
Gist-Brocades Bio-specialties nv, Brugge
Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen nv, Brugge
Westvlaamsch Beroepskrediet sv, Brugge

3.000 fr.

Westimex Belgium nv, Veurne

2.000 fr.

Bekaert Textiles nv, Waregem
Groeninghe Drukkerij, Kortrijk
Inrichtingen H. De Clercq-De Maesschalck nv, Brugge
Trust nv, Brugge
Vandemoortele Coordination Center nv, Kortrijk
Versele-Laga nv, Roeselare
Westvlaamse Betonwerkerij nv, Brugge

1.000 fr.

Callens Textielfabriek nv, Kortrijk
Subsidia cv R & D, Brugge

Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling

30 juni 1983

30 juni 1992

(Bron RSZ)

Arrondissement	Totale bezoldigde tewerkstelling			
	1983	1992	Index 1983-92	Rangorde
Maaseik	37.636	52.479	139,4	1
Tielt	19.551	26.239	134,2	2
Halle-Vilvoorde	120.932	158.392	131,0	3
Virton	7.461	9.502	127,4	4
Aarlen	12.121	15.392	127,0	5
Eeklo	13.588	17.252	127,0	6
Diksmuide	7.708	9.764	126,7	7
Bastenaken	6.553	8.275	125,3	8
Turnhout	91.856	115.439	125,7	9
Ieper	21.183	26.502	125,1	10
Leuven	88.283	110.393	125,0	11
Veurne	12.021	14.982	124,6	12
Nijvel	61.400	75.729	123,3	13
Neufchâteau	10.474	12.906	123,2	14
St.-Niklaas	47.013	57.821	123,0	15
Oudenaarde	25.775	31.402	121,8	16
Borgworm	8.461	10.239	121,0	17
Kortrijk	82.394	99.409	120,7	18
Tongeren	28.716	34.440	119,9	19
Marche-en-Famenne	9.757	11.653	119,4	20
Mechelen	70.480	83.923	119,1	21
Dendermonde	34.618	41.119	118,8	22
Roeselare	39.881	47.026	117,9	23
Aalst	49.636	57.301	115,4	24
Hasselt	114.723	132.110	115,2	25
Verviers	62.392	71.583	114,7	26
Hoei	17.953	20.593	114,7	27
Namen	64.745	74.137	114,5	28
Gent	148.292	168.914	113,9	29
Brugge	75.466	85.584	113,4	30
Oostende	31.462	35.399	112,5	31
Dinant	17.265	19.389	112,3	32
Moeskroen	18.258	20.026	109,7	33
Aat	13.240	14.470	109,3	34
Doornik	34.420	37.533	109,0	35
Antwerpen	326.145	353.968	108,5	36
Thuin	20.784	22.478	108,2	37
Brussel-Hoofdstad	549.796	571.130	103,9	38
Bergen	57.900	59.804	103,3	39
Zinnik	37.836	38.932	102,9	40
Philippeville	10.139	10.326	101,8	41
Charleroi	120.527	117.041	97,1	42
Luik	187.299	177.925	95,0	43
<i>Provincie</i>				
Vlaams Brabant	209.215	268.785	128,5	1
Luxemburg	46.366	57.728	124,5	2
Waals Brabant	61.400	75.729	123,3	3
Limburg	181.075	219.029	121,0	4
West-Vlaanderen	289.666	344.905	119,1	5
Oost-Vlaanderen	318.922	373.809	117,2	6
Antwerpen	488.481	553.330	113,3	7
Namen	92.149	103.852	112,7	8
Henegouwen	302.965	310.284	102,4	9
Luik	276.105	280.340	101,5	10
Vlaams Gewest	1.487.359	1.759.858	118,3	
Waals Gewest	778.985	827.933	106,3	
Brussel-Hoofdstad	549.796	571.130	103,9	
Het Rijk	2.816.140	3.158.921	112,2	

Sinds oktober 1987 uitgebreid tot de werknemers die gewoonlijk niet langer dan twee uur per dag presteren. Overgang van TWW naar GESCO.

Bezoldigden in de industrie

Arrondissement			Index	
	1983	1992	1983-92	Rangorde
Aarlen	1.689	2.364	140,0	1
Virton	1.622	2.251	138,8	2
Veurne	1.947	2.594	133,2	3
Tielt	10.535	13.642	129,5	4
Bastenaken	491	628	127,9	5
Eeklo	4.377	5.159	117,9	6
Maaseik	15.462	18.160	117,4	7
Marche-en-Famenne	1.149	1.304	113,5	8
Oudenaarde	12.492	13.867	111,0	9
Ieper	7.604	8.310	109,3	10
Neufchâteau	1.447	1.520	105,0	11
Turnhout	41.593	42.550	102,3	12
Kortrijk	38.762	39.471	101,8	13
Roeselare	18.771	18.727	99,8	14
Dendermonde	14.713	14.647	99,6	15
Halle-Vilvoorde	38.462	38.210	99,3	16
Verviers	18.112	17.971	99,2	17
Oostende	4.355	4.272	98,1	18
Diksmuide	2.573	2.518	97,9	19
Mechelen	28.666	27.468	95,8	20
Gent	49.289	46.674	94,7	21
Hoei	4.925	4.637	94,2	22
Leuven	19.740	18.454	93,5	23
Nijvel	16.817	15.636	93,0	24
Aalst	19.160	17.768	92,7	25
St.-Niklaas	19.535	18.000	92,1	26
Brugge	21.478	19.155	89,2	27
Tongeren	9.405	8.358	88,9	28
Moeskroen	7.563	6.719	88,8	29
Antwerpen	100.687	88.900	88,3	30
Namen	14.448	12.339	85,4	31
Hasselt	50.720	43.287	85,3	32
Dinant	2.031	1.723	84,8	33
Doornik	9.574	8.011	83,7	34
Borgworm	1.943	1.548	79,7	35
Zinnik	12.432	9.718	78,2	36
Brussel-Hoofdstad	76.752	59.596	77,6	37
Aat	3.500	2.652	75,8	38
Bergen	13.636	10.299	75,5	39
Thuin	5.387	3.979	73,9	40
Charleroi	45.452	31.439	69,2	41
Luik	60.264	38.822	64,4	42
Philippeville	2.619	1.459	55,7	43

Provincie

Luxemburg	6.398	8.067	126,1	1
West-Vlaanderen	106.025	108.689	102,5	2
Vlaams Brabant	58.202	56.664	97,4	3
Oost-Vlaanderen	119.566	116.115	97,1	4
Waals Brabant	16.817	15.636	93,0	5
Antwerpen	170.946	158.918	93,0	6
Limburg	75.587	69.805	92,4	7
Namen	19.098	15.521	81,3	8
Henegouwen	97.544	72.817	74,7	9
Luik	85.244	62.978	73,9	10

Vlaams Gewest	530.326	510.191	96,2	
Waals Gewest	225.101	175.019	77,8	
Brussel-Hoofdstad	76.752	59.596	77,6	

Het Rijk	832.179	744.806	89,5	
----------	---------	---------	------	--

Bezoldigden in de tertiaire sektor

Arrondissement			Index	
	1983	1992	1983-92	Rangorde
Maaseik	18.510	29.007	156,7	1
Halle-Vilvoorde	75.607	111.393	147,3	2
St.-Niklaas	23.581	34.534	146,4	3
Turnhout	42.507	62.130	146,2	4
Tielt	6.850	9.932	145,0	5
Diksmuide	4.120	5.883	142,8	6
Ieper	11.059	15.549	140,6	7
Kortrijk	37.876	52.984	139,9	8
Hasselt	56.755	79.049	139,3	9
Roeselare	17.732	24.645	139,0	10
Tongeren	15.914	22.021	138,4	11
Nijvel	39.802	55.032	138,3	12
Mechelen	36.792	50.526	137,3	13
Dendermonde	16.121	22.084	137,0	14
Borgworm	5.596	7.646	136,6	15
Neufchâteau	7.390	10.085	136,5	16
Eeklo	7.737	10.514	135,9	17
Leuven	63.785	86.060	134,9	18
Oudenaarde	10.893	14.640	134,4	19
Bastenaken	4.949	6.610	133,6	20
Aalst	26.832	35.740	133,2	21
Hoei	10.848	14.117	130,1	22
Brugge	47.504	60.775	127,9	23
Virton	4.929	6.269	127,2	24
Aarlen	9.775	12.395	126,8	25
Moeskroen	9.542	12.071	126,5	26
Namen	45.093	56.884	126,1	27
Verviers	38.370	47.658	124,2	28
Gent	89.677	110.612	123,3	29
Veurne	9.131	11.238	123,1	30
Thuin	13.074	15.997	122,4	31
Doornik	22.565	27.345	121,2	32
Philippeville	6.820	8.206	120,3	33
Marche-en-Famenne	7.453	8.952	120,1	34
Aat	8.512	10.216	120,0	35
Dinant	13.659	16.165	118,3	36
Antwerpen	208.270	244.494	117,4	37
Zinnik	23.049	26.778	116,2	38
Oostende	24.905	28.677	115,1	39
Charleroi	67.809	77.694	114,6	40
Bergen	40.594	45.862	113,0	41
Luik	116.726	128.400	110,0	42
Brussel-Hoofdstad	453.065	489.874	108,1	43

Provincie

Limburg	91.179	130.077	142,7	1
Vlaams Brabant	139.392	197.453	141,7	2
Waals Brabant	39.802	55.032	138,3	3
West-Vlaanderen	159.177	209.683	131,7	4
Oost-Vlaanderen	174.841	228.124	130,5	5
Luxemburg	34.496	44.311	128,5	6
Antwerpen	287.569	357.150	124,2	7
Namen	65.572	81.255	123,9	8
Henegouwen	185.145	215.963	116,6	9
Luik	171.540	197.821	115,3	10

Vlaams Gewest	852.158	1.122.487	131,7	
Waals Gewest	496.555	594.382	119,7	
Brussel-Hoofdstad	453.065	489.874	108,1	

Het Rijk	1.801.778	2.206.743	122,5	
----------	-----------	-----------	-------	--

PUBLIKATIES WES 1993

Mogelijkheden voor het riviertoeurisme in West-Vlaanderen

In de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' verscheen als nummer 38 een studie rond de mogelijkheden voor het riviertoeurisme in West-Vlaanderen.

Over de markt voor het riviertoeurisme in West-Vlaanderen was tot voor kort slechts weinig geweten. Daarom werd door de Bestendige Deputatie voor de Provincie West-Vlaanderen de opdracht gegeven tot deze studie die de potenties van het riviertoeurisme in West-Vlaanderen moet uitwijzen. Daarbij werd riviertoeurisme omschreven als alle toeristisch-rekreatief verkeer met zeil- of motorboot op de bevaarbare binnenwateren van West-Vlaanderen.

Dit rapport omvat de beschrijving van de diverse kenmerken van het aanbod en de vraag. Het bevat eveneens een aantal aanbevelingen ten aanzien van de verdere uitbouw van het riviertoeurisme in West-Vlaanderen.

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

'West-Vlaanderen Werkt' beëindigde in 1993 zijn 35ste jaargang met 158 nummers, sinds zijn ontstaan in april 1959.

In de jaargang 1993 werden twee speciale nummers opgenomen: Het Overzicht verscheen in het tweede nummer. Het vijfde nummer, het Dossier werd gewijd aan de Metaalverwerkende nijverheid in West-Vlaanderen.

De nummers van de jaargang 1993 bevatten naast de hoofdartikels ook de rubrieken Spektrum, Kort Genoteerd, Technologieoverdracht, Nieuwe Producten, Op de Leestafel en Agenda.

Artikelen

Redactioneel: Naar een gekoördineerde grensoverschrijdende samenwerking
T. Vergeynst: De financiële toestand van de Westvlaamse ondernemingen in de periode 1989-1991

J.J. Ph. den Hertog: Mobiliteit tussen Zeeland en Vlaanderen na WO II

V. Demets: De Vlaamse onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's

Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen

Evolutie van de economische sectoren

Werkloosheid en grensarbeid

Zeehavenverkeer en luchtvaart

Huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur

Jaarverslag GOM-West-Vlaanderen 1992

Redactioneel: Redaktiesekretaris met pensioen

R. De Keyser: De positie van de Belgische kust op de Belgische reismarkt

T. Kelchtermans: Het ruimtelijk structuurplan en de ontwikkeling van West-Vlaanderen

O. Vanneste: Dertig jaar na de toespraak van prof. Dr. Albert Coppé

Ph. Tavernier/P. Norro: Vlarem II, milieubeleid in de praktijk

Redactioneel: Kusttoerisme: naar een actief beleid om de toekomst te vrijwaren

M. Pattou: Sierteelt in West-Vlaanderen

G. Declercq en J. Casteleyn: De problematiek rond het Blankaartbekken

P. Norro: Vestigingsbeperkingen voor industriële ondernemingen vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening en milieu

O. Vanneste: Metaalverwerkende Nijverheid in West-Vlaanderen

L. Van Nevel en W. De Pril: Algemene situering van de metaalverwerkende nijverheid in West-Vlaanderen

W. De Corte: Subsectoren van de metaalverwerkende nijverheid

Tabel: Evolutie van het aantal inrichtingen en de werkgelegenheid in de Westvlaamse metaalsektor, naar subsectoren (30 juni 1980-1992)

L. Vermandere: Toelevering en uitbesteding in West-Vlaanderen: een permanente uitwisseling

A. Depoorter: Tewerkstelling en vooruitzichten in de Westvlaamse metaalsektor

T. Vergeynst: De financiële toestand van de Westvlaamse metaalverwerkende bedrijven

N. Vanhalst: Technisch Onderwijs in West-Vlaanderen

A. Defoort: Milieu en de metaalverwerkende nijverheid

In jaargang 1993 van 'West-Vlaanderen Werkt' werden ook volgende tabellen opgenomen: 2 tabellen over de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen, 1990-1991 en 1992 (1/93 en 5/93), tabel over de nietwerkende werkzoekenden 1986-1993 (4/93), tabel over de evolutie van de totale bevolking en het aantal private gezinnen (2/93) en een tabel over de bevolking naar leeftijdsklassen, Westvlaamse gemeenten (3/93).

Dr. N. Vanhove / Dr. J. Theys

West-Vlaanderen 2000

*Een strategie
voor
economische ontwikkeling*

Westvlaams Economisch Studiebureau

WES

Te bestellen bij WES, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek. Prijs: 1.020 fr.

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1994: 450 fr. (BTW en port inbegrepen).

Buitenland: 600 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar.

België 1994: 900 fr. (BTW inbegrepen).

Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*

O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*

G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*

Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*

Repertorium Toeleveranciers Kunststoffen en Rubber, 1991, 1.000 fr.

Repertorium Toeleveranciers Metaalsektor, 1994, 1.200 fr.

Repertorium Toeleveranciers Elektrotechniek, 1992, 1.200 fr.

Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*

2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*

3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*

4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*

5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.

6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*

7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*

8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.

9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.

10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*

11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*

12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.

13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.

14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.

15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*

16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.

17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.

18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.

19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.

20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.

21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*

22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.

23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.

24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.

25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.

26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.

27 E. Omey, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.

28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen, 1982, 400 blz., 774 fr.

29 E. Omey, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.

30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.

31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*

2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.

3 S. Beernaert, De Waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.

4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.

5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.

6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.

7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.

8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.

9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.

10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.

11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.

12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.

13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.

14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.

15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.

16 Terreinbehoeften voor Teverkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.

17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.

18 Infrastrukturele behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.

19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.

20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.

21 Strukturaalanalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.

22 Strukturaalanalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.

23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.

24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.

25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.

26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde aktie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.

27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.

28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.

29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffektenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.

30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.

31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.

32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.

33 Hoevertoerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.

34 Telecommunicatie morgen - Telematicadiensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.

35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsaktieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.

36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.

37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.

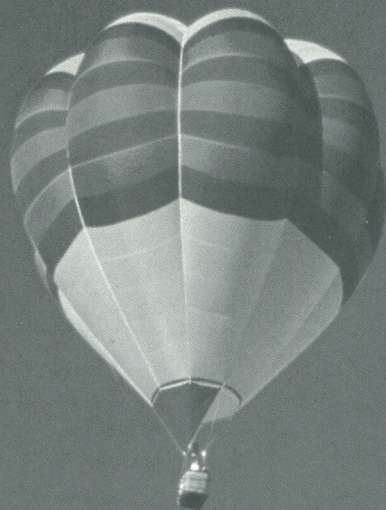
38 Mogelijkheden voor het riviertourisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.

39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 32 blz., 200 fr.

* Uitgeput

DESIMPEL

méér dan 100 jaar ondernemingszin!

 DESIMPEL

thuis in gebakken klei

RC
SYSTEMS

know - how in aluminium

mb

mainil, de bie & partners

reclame,- advies- en creatiebureau

GALERIJ DESKO

kunstgalerij kortemark

clintonark

bedrijvencomplex roeselare

REMI CLAEYS ALUMINIUM

lichttervelde

DE VOSSENBERG

hotel & business center hooglede

Hostellerie Abdijhoeve

oudenburg

ZEEBRUGGE, een nieuwe haven voor Europa

**Havenbestuur Brugge-Zeebrugge (M.B.Z. NV)
Louis Coiseaukaai 2
8000 BRUGGE**

**Tel. 050/44.42.11
Fax 050/44.42.24
Tlx. 81.201**